



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

**“Η Διαμεσολάβηση ως θεσμός αποσυμφόρησης της διαδικασίας
απονομής δικαιοσύνης.”**

**“Mediation as an institution of decongestion of the Justice
process.”**

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Παρθενόπη Κοσκινίδη
Αρ. Μητρώου: Δ2019015

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Καλαμάτα, Μάρτιος 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

**“Η Διαμεσολάβηση ως θεσμός αποσυμφόρησης της διαδικασίας
απονομής δικαιοσύνης.”**

**“Mediation as an institution of decongestion of the Justice
process.”**

Παρθενόπη Κοσκινίδη
Αρ. Μητρώου: Δ2019015

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπων εκπαιδευτικός: Θεόδωρος Ν. Τσέκος

Εγκρίθηκε από την τριμελή επιτροπή αξιολόγησης την 11/03/2022

Θεόδωρος Ν. Τσέκος, επιβλέπων

Ευγενία Π. Μπιτσάνη, μέλος

Αθανασία Β. Τριανταφυλλοπούλου, μέλος

Καλαμάτα, Μάρτιος 2022



**ΠΕΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY of the PELOPONNESE**

**School of Management (Kalamata)
Department of Business and Organization Administration
POSTGRADUATE PROGRAM MSc-MPA: PUBLIC ADMINISTRATIO and LOCAL GOVERNMENT**

**“Mediation as an institution of decongestion of the Justice
process.”**

Parthenopi Koskinidi Postgraduate Student

Kalamata March 2022

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλλαν στην εκπόνησή της.

Ευχαριστώ όλους τους καθηγητές μου για τα εφόδια που μου έδωσαν κατά τη διάρκεια των σπουδών μου και ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή μου Θεόδωρο Ν. Τσέκο, για τη βοήθειά του στην εκπόνηση της παρούσας εργασίας. Επίσης, ιδιαίτερα ευχαριστώ την οικογένειά μου, που με στηρίζει όλα αυτά τα χρόνια.

Πρόλογος

Από την αρχαιότητα ακόμα, που οι άνθρωποι ξεκίνησαν να ζουν σε ομάδες, η ύπαρξη διαφωνιών ανάμεσα τους ήταν αναπόφευκτη. Επίσης, αναπόφευκτη ήταν και η εμφάνιση της ανάγκης για εύρεση τρόπων για να διευθετηθούν αυτές οι διαφωνίες που προκύπταν. Η ανάγκη πρόσβασης του ατόμου σε ένα αντικειμενικό σύστημα δικαιοσύνης σήμερα έχει χαρακτηριστεί σαν ένα θεμελιώδες δικαίωμα. Το δικαίωμα αυτό, προϋπάρχει της γέννησης του δημοκρατικού πολιτεύματος. Εναλλακτικά συστήματα για την επίλυση των διαφορών, λειτουργούσαν και εξακολουθούν να λειτουργούν από την αρχαία Ελλάδα. Από τα αρχαία Ελλάδα ήδη, είχε γίνει αντιληπτό ότι τα βασικά χαρακτηριστικά μιας σύγχρονης κοινωνίας είναι τα μέλη της να είναι αρμόδια να κρίνουν τις ανθρώπινες πράξεις, μέσω ενός εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου.

Σαν ένα εναλλακτικό μέσο επίλυσης των διαφορών, μεταξύ άλλων, είναι η διαμεσολάβηση. Η διαμεσολάβηση αποτελεί μια διαδικασία προσέγγισης των διαφόρων που ανακύπτουν και της επίλυσής τους, εξωδικαστικός. Ο θεσμός της διαμεσολάβησης, προσφέρει πολλαπλά οφέλη στην λειτουργία της δικαιοσύνης και λειτουργεί σαν ένα εναλλακτικό μέσο επίλυσης των διαφορών. Ωστόσο μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει πλήρως αποδεκτό σαν ένα επίσημο σύστημα, παρ' όλο που υπάρχουν αρκετές νομοθετικές διατάξεις που προωθούν την λειτουργία του.

Σύμφωνα με τα προηγούμενα, σκοπός της εργασίας αυτής, είναι να αναλύσει βιβλιογραφικά τα εναλλακτικά μέσα επίλυσης διαφορών, και εστιάζοντας στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, να μελετήσει τα βασικά πλεονεκτήματα της και τον τρόπο λειτουργίας της. Μέσα από την διαδικασία αυτή, σε συνδυασμό με την πρωτογενή έρευνα που διενεργείται, πρόκειται να προκύψουν ορισμένα συμπεράσματα αναφορικά με το ρόλο του θεσμού της διαμεσολάβησης, στην ταχύτητα απονομής της δικαιοσύνης και γενικότερα, στην παροχή βοήθειας στα δικαστήρια της χώρας για να πετύχουν καλύτερα αποτελέσματα για τους πολίτες και το κράτος.

Λέξεις – κλειδιά: εναλλακτικά μέσα επίλυσης διαφορών, διαμεσολάβηση, δικαστήριο, διαμεσολαβητής

Abstract

From ancient times when people started to live in groups, the existence of disagreements between them was inevitable. Also inevitable was the emergence of the need to find ways to resolve these disputes that arose. The need for the individual to have access to an objective system of justice has today been described as a fundamental right. This right precedes the birth of democracy. Alternative dispute resolution systems have operated and continue to operate since ancient Greece. From ancient Greece, it was understood that the basic characteristics of a modern society are that its members are competent to judge human actions, through an authorized representative.

As an alternative means of resolving disputes, among others, is mediation. Mediation is a process of approaching the various issues that arise and their resolution, out of court. The institution of mediation offers multiple benefits to the administration of justice and functions as an alternative means of resolving disputes. To date, however, it has not been fully accepted as a formal system, although there are several pieces of legislation that promote its operation.

According to the above, the purpose of this work is to analyze in the literature the alternative means of resolving disputes, and focusing on the mediation process, to study its main advantages and how it works. Through this process, in combination with the primary investigation that is being carried out, some conclusions will be drawn regarding the role of the mediation institution, the speed of administration of justice and, more generally, the provision of assistance to the country's courts in order to achieve better results for citizens and the state.

Keywords: alternative dispute resolution, mediation, court, mediator

Πίνακας περιεχομένων

Ευχαριστίες4

Πρόλογος5

Abstract6

Πίνακας περιεχομένων7

Πίνακας διαγραμμάτων9

Πίνακας περιεχομένων πινάκων10

Εισαγωγή11

Κεφάλαιο 1ο: Εισαγωγή στα μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών13

1.1. Ιστορική εξέλιξη των μέσων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών13

1.1.1. Οι πρώτες εναλλακτικές μορφές13

1.1.2. Η σύγχρονη παρουσία των μέσων14

1.2. Τα κυριότερα μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών15

1.2.1. Διαιτησία15

1.2.2. Διαπραγματεύσεις17

1.2.3. Διευκόλυνση18

1.2.4. Συμφιλίωση19

1.2.6. Πρώιμη ουδέτερη αξιολόγηση20

1.2.5. Απευθείας ηλεκτρονική επίλυση21

1.2.7. Συνήγορος23

1.3. Πλεονεκτήματα των μέσων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών23

1.4. Μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών πριν από την ψήφιση του Ν. 3898/201025

1.4.1. Διαιτησία25

1.4.2. Συμβιβασμός26

1.4.3. Εργατικές διαφορές28

1.4.4. Συνήγορος στην Ελλάδα28

1.4.5. Επιτροπές φιλικού διακανονισμού29

1.4.6. Εξώδικος συμβιβασμός στα πλαίσια του Ν. 3869/201029

Κεφάλαιο 2^ο: Ο θεσμός της διαμεσολάβησης31

2.1. Γενική περιγραφή του θεσμού31

2.2. Η εξέλιξη του θεσμού σε διεθνές επίπεδο32

2.3. Το θεσμικό πλαίσιο της διαμεσολάβησης	33
2.3.1. Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία	33
2.3.2. Ελληνική νομοθεσία	35
2.4. Βασικά χαρακτηριστικά του θεσμού	38
2.4.1. Εμπιστευτικότητα	38
2.4.2. Ιδιωτική αυτονομία	39
2.4.3. Αμεροληψία και ουδετερότητα	40
2.5. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης	41
2.6. Η εκτέλεση της διαμεσολαβητικής απόφασης	42
2.7. Μέθοδοι ενεργοποίησης της διαμεσολάβησης	43
2.8. Κώδικας δεοντολογίας που διέπει τη διαδικασία της διαμεσολάβησης	45
2.9. Πλεονεκτήματα του θεσμού της διαμεσολάβησης	46
Κεφάλαιο 3 ^ο : Ερευνητική μεθοδολογία	48
3.1. Μεθοδολογία της έρευνας	48
3.2. Σκοπός της έρευνας και ερευνητικές υποθέσεις	48
3.3. Μέθοδος διεξαγωγής της έρευνας	49
3.4. Μέθοδος συλλογής των δεδομένων	50
3.5. Το δείγμα της έρευνας	50
3.6. Ερευνητική διαδικασία	51
3.7. Ηθική και δεοντολογία	51
Κεφάλαιο 4 ^ο : Ερευνητικό μέρος	53
4.1. Αποτελέσματα της έρευνας	53
4.1.1. Περιγραφική στατιστική	53
4.1.2. Επαγωγική στατιστική	65
4.2. Συζήτηση	68
Συμπεράσματα – Επίλογος	70
Βιβλιογραφία	72
Ξενόγλωσση	72
Ελληνική	73
Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο	77
Ερωτηματολόγιο έρευνας διαμεσολάβησης ως εναλλακτικού μέσου επίλυσης διαφορών	77

Πίνακας διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Φύλο⁵³

Διάγραμμα 2: Ηλικία⁵⁴

Διάγραμμα 3: Εργασιακή εμπειρία⁵⁵

Διάγραμμα 4: Μια διαφορά μπορεί να καθυστερεί οποιαδήποτε απόφαση ή ευκαιρία ανάπτυξης για τον πελάτη ή την επιχείρησή του⁵⁶

Διάγραμμα 5: Είναι σημαντικό για τον πελάτη να επιτύχει ταχεία επίλυση της διαφοράς⁵⁶

Διάγραμμα 6: Είναι αναγκαία η επίλυση της διαφοράς μακροπρόθεσμα⁵⁷

Διάγραμμα 7: Ορισμένα στοιχεία της διαφοράς δεν θα έπρεπε να δημοσιοποιούνται αλλά να παραμείνουν εμπιστευτικά⁵⁸

Διάγραμμα 8: Έχω αμφιβολίες για το αποτέλεσμα της διαδικασίας διαμεσολάβησης⁵⁹

Διάγραμμα 9: Η εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς θα μειώσει το ποσό που μπορεί να ανακτηθεί μέσω της αγωγής⁵⁹

Διάγραμμα 10: Ο πελάτης πρέπει να συνεχίσει τη διαμάχη έως το τέλος ανεξαρτήτως των εξόδων που θα επέλθουν⁶⁰

Διάγραμμα 11: Ο πελάτης πρέπει να συνεχίσει τη διαμάχη έως το τέλος ανεξαρτήτως του χρόνου που θα απαιτηθεί για αυτό⁶¹

Διάγραμμα 12: Υπάρχουν γεγονότα-στοιχεία της διαφοράς τα οποία δεν είναι εφικτό να συζητηθούν- αντιμετωπιστούν επαρκώς κατά τη διαδικασία⁶¹

Διάγραμμα 13: Πρέπει να συζητούνται τα πάντα εάν δίνεται η ευκαιρία⁶²

Διάγραμμα 14: Η τελική απόφαση θα είναι δύσκολο να εκτελεστεί⁶²

Διάγραμμα 15: Υπάρχουν πάντα ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία για να υποστηρίξω τους ισχυρισμούς μου⁶³

Διάγραμμα 16: Ο πελάτης μου μπορεί να διαχειριστεί το συναισθηματικό φορτίο που προκαλείται από τη διαδικασία⁶⁴

Διάγραμμα 17: Επιζητώ να υπάρξει δημόσια δικαίωση του πελάτη⁶⁴

Διάγραμμα 18: Crosstabs εργασιακή εμπειρία και εκτελεστότητα απόφασης διαμεσολάβησης⁶⁷

Πίνακας περιεχομένων πινάκων

Πίνακας 1: Νομοθετήματα για τη ρύθμιση των θεμάτων της διαμεσολάβησης 36

Πίνακας 2: Έλεγχος πρώτης υπόθεσης 66

Πίνακας 3: Έλεγχος δεύτερης υπόθεσης 66

Πίνακας 4: Έλεγχος τρίτης υπόθεσης 67

Πίνακας 5: Έλεγχος τέταρτης υπόθεσης 68

Εισαγωγή

Ο θεσμός της διαμεσολάβησης, σαν ένα μέσο για την εναλλακτική επίλυση των διαφορών, αποτελεί μια διαρθρωμένη διαδικασία, στην οποία δύο ή και παραπάνω μέρη, επιχειρούν εκουσίως να επιλύσουν μια διαφορά τους, με τη βοήθεια του διαμεσολαβητή. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης, έχει χαρακτηριστεί ως μια διαρθρωμένη διαδικασία, εφόσον διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες μεθόδους για την εναλλακτική επίλυση των διαφορών, οι οποίες δεν ακολουθούν κάποια συγκεκριμένη διάρθρωση όπως είναι οι διαπραγματεύσεις ή η συμφιλίωση. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης, διαθέτει μια συγκεκριμένη λειτουργική δομή και συγκεκριμένα βήμα ενώ διέπεται, από κάποιες βασικές αρχές.

Υπάρχει συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο που ορίζει το πεδίο εφαρμογής και την συνολική διαδικασία της διαμεσολάβησης, αλλά και τα καθήκοντα των μερών και του διαμεσολαβητή. Επίσης, μέσω του κώδικα δεοντολογίας, ορίζονται οι αρχές και οι βάσεις σύμφωνα με την τις οποίες θα πρέπει να λειτουργεί ο κάθε διαμεσολαβητής. Παρ' όλα αυτά, αν και, έχει θεσμοθετηθεί σε μεγάλο βαθμό η λειτουργία της διαμεσολάβησης, με τελευταίο το Νόμο 4640/2019, ο υποχρεωτικός χαρακτήρας δεν έχει τεθεί ολοκληρωτικά σε ισχύ, παρά μόνο σε διάφορες υποθέσεις αστικής και εμπορικής φύσης. Ο θεσμός της διαμεσολάβησης, συνοδεύεται από πολλά πλεονεκτήματα όπως είναι η βοήθεια που μπορεί να παρέχει για την αποσυμφόρηση των δικαστηρίων της χώρας, αλλά και η αποφυγή επιπλέον οικονομικών και άλλων πόρων, από τα μέρη της αντιδικίας, σε περίπτωση που αυτά προτιμούσαν την δικαστική οδό.

Όπως γίνεται αντιληπτό, η διαμεσολάβηση είναι ένας θεσμός, που διαχρονικά έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές και θεωρητικούς που έχουν αναζητηθεί το θεσμό και τη χρησιμότητα του. Έτσι στην περίπτωση αυτή, για να γίνει καλύτερα κατανοητή η έννοια, το περιεχόμενο και η λειτουργία της διαμεσολάβησης, η παρούσα μελέτη διερευνά συγκεκριμένα ερωτήματα/ερευνητικές υποθέσεις, ενώ δομείται σε τέσσερα διαφορετικά κεφάλαια.

Τα ερωτήματα της παρούσας εργασίας τέθηκαν προς απάντηση σε εν ενεργεία δικηγόρους οι οποίοι έχουν πιστοποιηθεί ως διαμεσολαβητές από την Εθνική Επιτροπή Διαμεσολάβησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Αρχικά γίνεται η κατηγοριοποίηση τους ηλικιακά, ανά φύλο και ακολουθεί η ταξινόμηση ως προς την εργασιακή τους εμπειρία.

Σε πρώτη φάση, οι δικηγόροι-διαμεσολαβητές καλούνται να απαντήσουν σε μια σειρά από ερωτήματα τα οποία εστιάζουν στο κατά πόσο ο χρόνος επίλυσης μιας διαφοράς γίνεται τροχοπέδη στην επαγγελματική, οικονομική ή ακόμα και προσωπική ανάπτυξη του πελάτη. Κατά πόσο είναι σημαντικό για τον πελάτη να επιτύχει ταχεία επίλυση της διαφοράς με εκτελεστέο

αποτέλεσμα. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας υπάρχουν ορισμένα στοιχεία της διαφοράς που θα έπρεπε να παραμένουν εμπιστευτικά; Ελλοχεύουν αμφιβολίες για το αποτέλεσμα της διαδικασίας διαμεσολάβησης και την εφαρμογή των συμπεφωνημένων; Τέλος, υπάρχουν άμεσα και έμμεσα οικονομικά οφέλη για τον πελάτη ανάλογα με την επιλογή της διαμεσολάβησης ή της δικαστικής διαδικασίας;

Ως προς τις ερευνητικές υποθέσεις, αυτές διερευνούν στο αν η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάζει, τόσο την άποψή τους σχετικά με το απόρρητο της διαμεσολάβησης, όσο και αν αυτή επηρεάσει την άποψη τους σχετικά με το αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης, την άποψή τους σε σχέση με την εκτελεστότητά της, καθώς και αν η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων, επηρεάζει την άποψή τους αναφορικά με την προτίμηση τους στην διαμεσολάβηση σε σχέση με τα τυπικά δικαστικά μέσα έχοντας ως σημείο αναφοράς το οικονομικό κέρδος.

Ως προς τη δομή της εργασίας, στο **πρώτο** κεφάλαιο της μελέτης, γίνεται μια εισαγωγή στα μέσα που χρησιμοποιούνται για την εναλλακτική επίλυση των διαφορών. Έτσι, ξεκινώντας με μια ιστορική αναδρομή, παρουσιάζονται οι εναλλακτικές μορφές για την επίλυση των διαφορών, καθώς και σύγχρονη παρουσία των μέσων. Στη συνέχεια, γίνεται μια συνοπτική αναφορά, στα κυριότερα μέσα που χρησιμοποιούνται στο πεδίο της εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών, στα πλεονεκτήματα των μέσων αυτών. Υστέρα, στο **δεύτερο** κεφάλαιο παρουσιάζεται ο θεσμός της μεσολάβησης, η εξέλιξη του και το θεσμικό πλαίσιο που λειτουργεί, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Σημαντικό είναι το σημείο που παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του θεσμού της διαμεσολάβησης, η διαδικασία, οι μέθοδοι ενεργοποίησης, ο κώδικας δεοντολογίας που διέπει την διαδικασία της διαμεσολάβησης και τα πλεονεκτήματα του θεσμού. Το **τρίτο** κεφάλαιο της μελέτης χρησιμοποιείται για να περιγράψει την μεθοδολογία που ακολουθείται στην παρούσα έρευνα, ενώ στο **τέταρτο** κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα βασικά αποτελέσματα της περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής. Η εργασία ολοκληρώνεται με την παράδοση των συμπερασμάτων της μελέτης.

Κεφάλαιο 1ο: Εισαγωγή στα μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών

1.1. Ιστορική εξέλιξη των μέσων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών

Από τη στιγμή που οι άνθρωποι ξεκίνησαν να ζουν ομαδικά, η ύπαρξη διαφόρων ανάμεσα στα μέλη της κοινότητας θεωρήθηκε αναπόφευκτη. Επίσης αναπόφευκτη θεωρήθηκε και η ανάγκη εύρεσης τρόπων διευθέτησης των διαφορών αυτών. Το δικαίωμα των ατόμων, όσον αφορά στην πρόσβασή τους σε ένα φερέγγυό και αντικειμενικό σύστημα δικαιοσύνης, αποτελεί ένα θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο προϋπήρχε σαν μία έννοια, ακόμα και πριν από τη γέννηση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Μάλιστα, στο απόγειο της αθηναϊκής Δημοκρατίας, ο θεσμός της δικαιοσύνης θεωρούταν ανώτερος από όλους τους θεσμούς ενώ ιεραρχικά ακολουθούνταν από άλλες αρετές, με την αιτιολογία ότι όποιος ενεργή δικαίως ενεργεί θετικά εν τέλει όχι μόνο για τον ίδιο, αλλά και για τους υπόλοιπους (McDowell, 2003).

Ο Αριστοτέλης από την πλευρά του είχε επισημάνει ότι ο θεσμός της δικαιοσύνης αποτελεί έξη για τον άνθρωπο, ο οποίος ενεργώντας σύμφωνα με το δίκαιο τρόπο ζωής εν τέλει γίνεται κι αυτός δίκαιος. Από την πλευρά του, ο Πλάτωνας αξιολόγησε υψηλά ιεραρχικά την έννοια της δικαιοσύνης και υποστηρίζει πως η προέλευση της είναι ηθική. Η αντίληψη των Ελλήνων για την δικαιοσύνη επηρέασε καταλυτικά τόσο την ρωμαϊκή αυτοκρατορία όσο και τα επόμενα δικανικά συστήματα έχοντας αυτό σαν τελική συνέπεια στο δημοκρατικό πολίτευμα να θεωρείται αυτονόητη η πρόβλεψη ενός συστήματος δικαιοσύνης. Παρ' όλα αυτά, όπως προκύπτει και από την μελέτη των πρωταρχικών συστημάτων που χρησιμοποιήθηκαν για την επίλυση των διαφορών, είχαν παρουσιαστεί ήδη κατά την καθιέρωση τους διάφορα συστημικά προβλήματα. Προς αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών, εντοπίζονταν ανέκαθεν ορισμένα συστήματα εξωδικαστικής διευθέτησης των διαφορών, παράλληλα και συμπληρωματικά των κρατικών συστημάτων για την απονομή δικαιοσύνης (Παπαϊωάννου, 2005; Κούτρας, 2002).

1.1.1. Οι πρώτες εναλλακτικές μορφές

Από την αρχαία Ελλάδα, είχε γίνει αντιληπτό ότι ένα χαρακτηριστικό του δημοκρατικού τύπου πολιτεύματος, είναι ότι η ίδια η κοινωνία είναι αρμόδια να κρίνει τις ανθρώπινες πράξεις, που αποτελούν μια συνέπεια της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Ο θεσμός του διαιτητή του οποίου

στόχος είναι να πετύχει μια συμβιβαστική λύση ανάμεσα στα εμπλεκόμενα μέρη της διαφωνίας, υπήρξε προ της λειτουργίας του δικαστικού συστήματος. Η διαιτησία, σαν μία γενική ρήτρα δικαίου και σαν ένα μέσο επίλυσης διαφορών έχει εξελιχθεί ως βασική διαδικασία επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών (Κούτρας, 2002).

Η πρώιμη μορφή διαιτησίας, αρχικά ήταν εθελοντική ενώ στη συνέχεια αντικαταστάθηκε από ένα σύστημα υποχρεωτικής διαιτησίας το οποίο διαχειρίζονταν η επικρατούσα αριστοκρατία χωρίς να υπάρχει ουσιαστικά έλεγχος. Έτσι εμφανίζονταν φαινόμενα διαφθοράς. Τα προηγούμενα, συνδυαστικά με την κοινωνική και οικονομική οργάνωση της κοινωνίας, οδήγησαν στη δημιουργία δικονομικών νόμων και κανόνων, οι οποίοι μέχρι και σήμερα αποτελούν τις βάσεις του συστήματος της τακτικής δικαιοσύνης. Παρ' όλα αυτά, με την εξέλιξη του νομοθετικού συστήματος και την θέσπιση κανόνων για την επίλυση διαφορών, ξεκίνησαν να προκύπτουν ορισμένα συστημικά προβλήματα τα οποία μπορεί να συναντώνται μέχρι και σήμερα (Ορφανίδης, 2010).

1.1.2. Η σύγχρονη παρουσία των μέσων

Διεθνώς, η πρώτη αναφορά που πραγματοποιήθηκε στην ανάγκη εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, έγινε το 1980, από την επιτροπή διεθνούς εμπορικού δικαίου του Ο.Η.Ε. Η επιτροπή θέσπισε ορισμένους απλούς κανόνες για την συμβιβαστική επίλυση των διαφορών (Ορφανίδης, 2010). Σε επίπεδο Ε.Ε., κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 σημειώθηκαν πολλές πρωτοβουλίες όσον αφορά στο πεδίο της εξώδικης δικαστικής επίλυσης των διαφορών ανάμεσα σε καταναλωτές.

Ειδικότερα, η δυνατότητα εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών έγινε μέσω της ευρωπαϊκής σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, και των θεμελιωδών ανθρωπίνων ελευθεριών. Στη σύμβαση προβλέπεται η δυνατότητα επίλυσης των υποθέσεων οι οποίες άγονται ενώπιον του ευρωπαϊκού δικαστηρίου δικαιωμάτων του ανθρώπου, με φιλικό διακανονισμό. Στη συνέχεια, στην πράσινη βίβλο της Ε.Ε., αναφορικά με την προσφυγή των καταναλωτών στην δικαιοσύνη, υπάρχουν ρυθμίσεις των διαφορών τους στην αγορά ενώ παράλληλα έχουν διατυπωθεί προτάσεις οι οποίες στοχεύουν στην επίλυση των ατομικών και συλλογικών διασυνοριακών διαφορών (Παπαδάτου, 2002).

Πρώτη αναφορά, των οργάνων της Ε.Ε. στην προώθηση της χρήσης εναλλακτικών μορφών για την απονομή δικαιοσύνης αλλά και την διευθέτηση των διαφορών, βρίσκεται στην

ανακοίνωση της ευρωπαϊκής επιτροπής αναφορικά με την εξώδικη επίλυση των καταναλωτικών διαφορών. Το ευρωπαϊκό συμβούλιο, σε σχετικό ψήφισμα του ανέφερε ότι κάποια κράτη μέλη της Ε.Ε., έχουν διαφορετικές διαδικασίες για να επιλύουν τις διαφορές τους εξωδίκως. Μέσω των διατάξεων της οδηγίας 2000/31/ΕΚ, ορίζεται ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν ειδική μέριμνα έτσι ώστε οι κανόνες δικαίου τους, να μην εμποδίζουν την χρήση μηχανισμών εξώδικης επίλυσης των διαφορών, οι οποίοι διατίθεται στα πλαίσια της εθνικής νομοθεσίας (Παπαδάτου, 2002). Παράλληλα, μέσω της σύστασης της ευρωπαϊκής επιτροπής, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να σεβαστούν τις αρχές της διαφάνειας, της αμεροληψίας και της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης, από την πλευρά όλων των οργάνων, είτε είναι ήδη υφιστάμενα είτε πρόκειται να δημιουργηθούν στο μέλλον και προσφέρουν διαδικασίες εξώδικης επίλυσης των διαφορών (Ορφανίδης, 2010; Murray, 2001).

1.2. Τα κυριότερα μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών

Μέσω του τακτικού συστήματος επιβολής των νόμων, δεν καθίσταται πάντοτε δυνατή η αντιμετώπιση της ανθρώπινης διάστασης οποιουδήποτε προβλήματος, εφόσον η αυστηρή εφαρμογή των κανόνων και άλλων τυπικών προϋποθέσεων, μπορεί να απέχει από την πραγματική απόδοση της δικαιοσύνης. Στις περιπτώσεις αυτές, στις οποίες μπορεί να εμπλέκονται πολλά πρόσωπα και διαφορετικές συνιστώσες, η προσφυγή στην τακτική δικαιοσύνη ενδεχομένως να μην αποτελεί μία λύση που είναι ενδεδειγμένη (Freeman, 2005).

Σήμερα, υφίσταται διάφοροι θεσμοί που ενεργούν έτσι ώστε να αποφευχθούν μελλοντικές διαφορές και οι συγκρουσιακές σχέσεις να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά. Έτσι, η διευθέτηση των διαφόρων, ξεφεύγει από την αντιπαράθεση μέσω της δικαστικής διαμάχης. Οι διαδικασίες που ακολουθούνται, ανάλογα με το εκάστοτε μέσο διευθέτησης των διαφορών, είναι διαφορετικές και εξαρτώνται από τις δυνατότητες, τις εκάστοτε διαδικασίες αλλά και την συμπεριφορά των νομικών παραστατών (Spirakoroulou, 2001; Brenneur, 2011). Οι κατηγορίες αυτές, αναφέρονται στην συνέχεια.

1.2.1. Διαιτησία

Η διαιτησία, είναι η κυριότερη μορφή εναλλακτικών μέσων επίλυσης των διαφορών, και η πιο διευρυμένη διαδικασία σήμερα. Μεταξύ άλλων, έχει οριστεί ως μία διαδικασία άτυπη και ιδιωτική για την επίλυση των διαφορών κατά την οποία τα επίδικα θέματα δικάζονται από ένα τρίτο μέρος το οποίο έχει επιλεγεί από τα δύο μέρη από κοινού, και δρα σύμφωνα με τους κανόνες της διαιτησίας οι οποίοι έχουν οριστεί με προγενέστερη συμφωνία των μερών. Η διαιτησία, σαν μια διαδικασία επίλυσης εναλλακτικών διαφορών, αποτελεί μια δικαστική διαδικασία η οποία παρουσιάζει την ιδιομορφία ότι διέπεται από κανόνες δικονομικού και ουσιαστικού δικαίου. Ο διαιτητής που επιλέγεται, διορίζεται από τρίτη αρχή, που έχουν υποδείξει τα μέρη και είναι υπεύθυνος για την έκδοση αποφάσεων λειτουργώντας ουσιαστικά σαν ένας ιδιωτικός υποκαταστάτης των τακτικών δικαστών (Rosu, 2009; Brenneur, 2011).

Αν και η διαδικασία της διαιτησίας, καταλήγει σε μια απόφαση που είναι δεσμευτική για τα μέρη που συμμετέχουν, η υπαγωγή στην διαιτησία εναπόκειται στα μέρη αυτά και έτσι, μπορεί να γίνει αποδεκτό ότι η διαιτησία εντάσσεται τελικά στα μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών. Τα μέλη που συμμετέχουν στην διαδικασία της διαιτησίας, μπορεί να ξεφεύγουν από το δυαδικό σχήμα, ιδίως όταν υπάρχει περίπτωση συμβάσεων που συμμετέχουν πάνω από δύο πρόσωπα. Επίσης, θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα μέρη μπορούν να προσφύγουν σε αίτηση ενώπιον κάποιου ήδη υφιστάμενου κέντρου διαιτησίας, το οποίο θα αναλάβει την διευθέτηση των διαφορών τους (Οικονομόπουλος, 2010).

Ως ένας βασικός λόγος που τα μέρη επιθυμούν να προσφύγουν σε μία διαιτησία, είναι συνήθως η επιθυμία τους να επιταχυνθεί η διαδικασία να επιλύσουν την διαφορά τους. Επιπροσθέτως, σε κράτη στα οποία η διαδικασία της εκδίκασης της υπόθεσης, μέσω των τυπικών μέσων της δικαιοσύνης, καταλήγει σε τεράστια οικονομική δαπάνη. Η διαδικασία της διαιτησίας, είναι σαφώς οικονομικότερη. Παράλληλα, η διακριτικότητα που εμπεριέχει η διαδικασία της διαιτησίας, την καθιστά ελκυστική και σε εταιρικές, οικογενειακές ή εμπορικές υποθέσεις (Οικονομόπουλος, 2010).

Η διαιτησία είναι ένας θεσμός που παρουσιάζει πολύ μεγάλη άνθηση, ιδίως όσον αφορά στην στο πεδίο της επίλυσης εμπορικών διαφορών λόγω της διαδεδομένης αντίληψης στην αγορά ότι αποφεύγοντας τα κρατικά δικαστήρια, τα μέρη μπορούν να καταλήξουν σε διαφορετική απόφαση η οποία θα σέβεται τις ανάγκες τους. Εκτός των άλλων, μέσω της συμφωνίας των μερών μπορεί η διαδικασία της διαιτησίας να λάβει χώρα σε ένα τόπο που δε σχετίζεται με την ένδικη διάφορα. Εντούτοις, οι συμφωνίες διαιτησίες που δίνονται σε διεθνές επίπεδο θεωρούνται συμβάσεις *sui generis* (Rosu, 2009; Brenneur, 2011).

1.2.2. Διαπραγματεύσεις

Οι διαπραγματεύσεις, αποτελούν ίσως την παλαιότερη διαδικασία για την διευθέτηση των διαφορών. Οι διαπραγματεύσεις, γίνεται σήμερα όχι μόνο σε ανεπτυγμένες αλλά κι σε υποανάπτυκτες κοινωνίες. Το μέσο αυτό, είναι κατά κανόνα το πρώτο μέσο το οποίο έχει χρησιμοποιηθεί από τα μέρη για την επίλυση των διαφορών τους, και μπορεί να γίνει αντιληπτό ως την διαδικασία μέσα στην οποία τα εμπλεκόμενα μέρη μπορεί να συμμετέχουν σε μια κυκλική διεργασία για την ανταλλαγή πληροφοριών, καταβάλλοντας παράλληλα προσπάθεια να αντιμετωπίσουν τα αντικρουόμενα συμφέροντα τους και να καταλήξουμε σε μία συμφωνία της οποίας οι όροι είναι από κοινού αποδεκτοί (Brenneur, 2011; Reiffa, 2003).

Κατά συνέπεια, τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις διαπραγματεύσεις συνίστανται στην καταρχάς εύρεση ενός τρόπου επικοινωνίας ανάμεσα στα δύο μέρη, αλλά και στην ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα τους. Επιπλέον, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η θέση ως στόχου της εύρεσης μιας συμφωνίας από κοινού οι οποία επιτυγχάνεται ως επί το πλείστον μέσω της αξιολόγησης των επιλογών που είναι διαθέσιμες. Η διαδικασία αυτή, κρίνει ως απαραίτητο από τα μέρη να προετοιμαστούν με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να προσέλθουν καλόπιστα και να συμμετέχουν ενεργά έτσι ώστε να καταλήξουν στην διευθέτηση των διαφορών τους (Reiffa, 2003).

Στο σημείο αυτό τονίζεται ότι βασικό πρώτο προ απαιτούμενο έτσι ώστε μια διαπραγμάτευση να στεφθεί από επιτυχία, είναι η καλή πίστη των δύο μερών. Η ενεργή συμμετοχή τους, επιβάλλει να ξεφύγουν από το στάδιο των επιθυμιών και να επικεντρωθούν στην εξυπηρέτηση των βασικών αναγκών τους μέσω υλοποιήσιμων επιλογών. Η συμβουλή των μερών στην διαπραγμάτευση, συνίσταται στην παροχή προς την άλλη πλευρά της αναγκαίας πληροφόρησης με τελικό στόχο να επιτευχθεί μία λύση έτσι ώστε να αποφευχθούν προσπάθειες εξαπάτησης. Η βιβλιογραφία στο πεδίο αυτό είναι πλούσια, και αναφέρονται πολλές φορές οι διάφορες διαθέσιμες και εξελισσόμενες τεχνικές για διαπραγματεύσεις (Καραμπατζός, 2010).

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι υπάρχει μεγάλο κομμάτι της επιχειρηματολογίας, το οποίο έχει αντιμετωπίσει τις διαπραγματεύσεις ως την υποχρέωση των μερών, στις περιπτώσεις όπου υπάρχει απρόβλεπτη μεταβολή των συνθηκών, οι οποίες ίσχυαν όταν είχε υπογραφεί η μεταξύ τους συνθήκη. Στις περιπτώσεις αυτές, καθίσταται απαραίτητη η επαναδιαπραγμάτευση μεταξύ των συμβαλλομένων, για την προσαρμογή των συμβατικών σχέσεων στα νέα δεδομένα.

Αναλόγως της στρατηγικής και της συμπεριφοράς που έχει το εκάστοτε μέρος στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων, οι διαπραγματεύσεις κατηγοριοποιούνται σε ανταγωνιστικές ή συνεργατικές. Στην περίπτωση των ανταγωνιστικών διαπραγματεύσεων, η συνολική διαδικασία μπορεί να προσεγγιστεί σαν ένα πεδίο μάχης όπου αντίρροπα συμφέροντα συγκρούονται μέχρι να επιβληθεί του ισχυρότερου (Καραμπατζός, 2010). Στην περίπτωση της συνεργατικής διαπραγμάτευσης, η διαδικασία γίνεται για την κατανόηση από την πλευρά του κάθε μέρους, των θέσεων και των συμφερόντων της άλλης πλευράς, και την συνεργασία για την εύρεση μιας λύσης που εξυπηρετεί και τα δύο μέρη. Στο μοντέλο των συνεργατικών διαπραγματεύσεων, το οποίο ακολουθείται στο πλαίσιο της διαμεσολαβητικής επίλυσης των διαφορών, είναι αναγκαίος ο εντοπισμός από όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές των ωφελειών, που μπορεί να προκύψουν από την ευδοκίμηση των διαπραγματεύσεων έχοντας καταλήξει σε μία τελική λύση, η οποία αντιμετωπίζει το σύνολο των διαπραγματευόμενων πλευρών, σαν νικητές (Dune, 2009).

Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι ένα από τα κυριότερα πλεονεκτήματα, της διαδικασίας της διαπραγμάτευσης είναι ότι κινείται εντός των ορίων της συγκεκριμένης διαφοράς και δεν δεσμεύεται από τα δικαστικά όρια.

1.2.3. Διευκόλυνση

Η διευκόλυνση είναι στην ουσία μια διεργασία μέσα απ' την οποία, τα μέρη τα οποία εμπλέκονται στην σύγκρουση είναι συχνά μέρη μιας έννοιας οντότητας. Τα μέρη αυτά, επιλέγουν ένα τρίτο πρόσωπο το οποίο πρόσωπο δεν έχει την εξουσιοδότηση να εκδώσει κάποια απόφαση και μεσολαβεί έτσι ώστε να παρέχει τις απαραίτητες συμβουλές για να βελτιωθεί ο τρόπος εντοπισμού και επίλυσης των προβλημάτων των μερών. Επίσης, το τρίτο μέρος βοηθά τα μέρη που βρίσκονται σε σύγκρουση να αποφασίσουν για την λήψη μέτρων έχοντας σαν τελικό στόχο τη βελτίωση του κλίματος και της αποδοτικότητας της ομάδας τους (Sprangler, 2003).

Ο θεσμός της διευκόλυνσης, παρουσιάζει πολλά κοινά στοιχεία με το θεσμό της διαμεσολάβησης, ωστόσο έχουν την βασική διαφορά ότι ο θεσμός αυτός προηγείται της οποίας αντιδικίας έχοντας σαν στόχο την αποφυγή μελλοντικών εντάσεων προτού καν δημιουργηθούν, αλλά και την επίτευξη ενός υγιούς κλίματος συνεργασίας. Όπως και στο θεσμό της διαμεσολάβησης έτσι και στην διευκόλυνση, η λήψη των αποφάσεων πραγματοποιείται μόνο με την ελεύθερη βούληση των μερών (Sprangler, 2003). Ακολουθώντας αυτή τη διαδικασία, επιτυγχάνεται η βελτίωση της αίσθησης της ομαδικότητας, αλλά και η αίσθηση συμμετοχής στην

ουσιαστική επίλυση των προβλημάτων που τελικά οδηγούν στην ανύψωση του ηθικού των συμμετεχόντων και στην βελτίωση της αποδοτικότητάς τους.

1.2.4. Συμφιλίωση

Η συμφιλίωση, σαν ένα εναλλακτικό μέσο επίλυσης διαφορών είναι μία διαδικασία κατά την οποία τα μέρη που συμμετέχουν προσφεύγουν σε ένα τρίτο πρόσωπο έτσι ώστε να διευθετηθεί σε φιλικό πλαίσιο η διαφορά τους, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα επιβολής οποιασδήποτε λύσης. Η συμφιλίωση, πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, και ο λόγος που οδήγησαν στην εφαρμογή της ήταν η καταπολέμηση των αδικιών που προκαλούνταν από τις οικονομικές διαδικασίες, των ατόμων τα οποία δεν είχαν τα οικονομικά μέσα να τις αντιμετωπίσουν (Brunni, 2005).

Η διαδικασία της συμφιλίωσης είναι εθελοντική, άτυπη και στοχεύει στο να πείσει τα μέρη που εμπλέκονται να συμβιβαστούν. Σε περίπτωση που η διαδικασία αποτύχει, τα μέρη της έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν στην δικαιοσύνη. Τα βασικότερα στοιχεία της διαδικασίας της συμφιλίωσης είναι η επιλογή ενός τρίτου προσώπου, στο οποίο δείχνουν εμπιστοσύνη και τα δύο μέρη, και είναι υπεύθυνο για τον εξετάσει τα κυριότερα στοιχεία της αντιδικίας και να καταλήξει σε μία πρόταση επίλυσης που δεν είναι παρ' όλα αυτά δεσμευτική προς τα μέρη (Brunni, 2005). Τα μέρη, στην περίπτωση αυτή καλούνται να αποφασίσουν αν συμφωνούν με την απόφαση που έλαβε το τρίτο πρόσωπο. Το τρίτο πρόσωπο που λειτουργεί σαν συμφιλιωτής, είναι υπεύθυνος για τον έλεγχο της συνολικής διαδικασίας, χωρίς παρ' όλα αυτά να ακολουθεί κάποια συγκεκριμένη διαδικαστική δομή. Ο ρόλος του και ο χαρακτήρας του είναι σαφώς παρεμβατικός (Καραμπατζός, 2010).

Ο συμφιλιωτής, είναι στην ουσία διαμεσολαβητής, εφόσον παρεμβάλλεται ανάμεσα στα εμπλεκόμενα μέρη, και υποβάλει προτάσεις χωρίς παρ' όλα αυτά αυτές να είναι δεσμευτικές. Η συμφιλίωση είναι μια διεργασία, η οποία και παρουσιάζει πολλά κοινά στοιχεία με την διαδικασία της διαμεσολάβησης, εφόσον τα βασικά χαρακτηριστικά της τελευταίας ισχύουν και για την πρώτη. Το γεγονός αυτό, πολλές φορές έχει προκαλέσει σύγχυση στην οριοθέτηση των δύο αυτών θεσμών. Έτσι όπως προκύπτει, ο διαχωρισμός ανάμεσα στις δύο μορφές, καθίσταται αναγκαίος έτσι ώστε να οριοθετούνται με σαφήνεια οι δικαιοδοσίες και τα όρια των διαμεσολαβητών (Καραμπατζός, 2010)

Η κυριότερη διαφοροποίηση ανάμεσα στους θεσμούς της διαμεσολάβησης και της συμφιλίωσης είναι η μέθοδος που το τρίτο πρόσωπο εμπλέκεται αλλά και ο βαθμός ανάμειξης του στην συνολική διαδικασία. Έτσι, όσον αφορά στην συμφιλίωση το τρίτο μέρος μπορεί να δώσει συμβουλές σε ορισμένα βασικά σημεία της αντιδικίας, αλλά και να υποβάλει προτάσεις κάτι που δεν ισχύει στην διαδικασία της διαμεσολάβησης. Παράλληλα όμως στη συμφιλίωση το τρίτο πρόσωπο δε συναντάται κατά μόνας με την εκάστοτε πλευρά, ούτε μπορεί να έχει ενεργό ρόλο στις διαπραγματεύσεις, αντίθετα με την διαδικασία της διαμεσολάβησης (Brunni, 2005). Τέλος, μία ακόμη διαφορά είναι ότι στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στα συμφέροντα των μερών, ενώ στην συμφιλίωση τα μέρη με τη βοήθεια του τρίτου προσώπου επικεντρώνεται στην διευθέτηση εκκρεμών νομικών ζητημάτων.

1.2.6. Πρώιμη ουδέτερη αξιολόγηση

Ο θεσμός αυτός εμφανίστηκε πρώτη φορά στις αρχές της δεκαετίας του '80, στις ΗΠΑ. Ειδικότερα, ο θεσμός εμφανίστηκε σε μια προσπάθεια μείωσης των δικαστικών εξόδων. Έτσι, υπήρχαν πρωτοβουλίες παροχής της δυνατότητας στα μέρη που έχουν να αντιμετωπίσουν μια διαφορά, προτού προσφύγουν στην δικαστική επίλυση της, να λάβουν μία ανεξάρτητη εκτίμηση των πλεονεκτημάτων τους από ένα τρίτο πρόσωπο το οποίο είναι αντικειμενικό και προσλαμβάνεται από κοινού. Το πρόσωπο αυτό επικεντρώνεται στην παροχή λύσεων και τη διευθέτηση των ζητημάτων για τα μέρη τη διαπραγμάτευσης. Η επιλογή του προσώπου αυτού γίνεται βάσει των γνώσεων του, της εμπειρίας του, των ικανοτήτων του, έτσι ώστε να μπορέσει να χρησιμοποιήσει τις κατάλληλες μεθόδους συλλογής πληροφοριών (Αθανασοπούλου, 2011). Η διεργασία της πρώιμης ουδέτερης αξιολόγησης είναι αναγκαίο να γίνεται σε ένα εμπιστευτικό πλαίσιο έχοντας σαν αποτέλεσμα τα στοιχεία αλλά και την συνολική επικοινωνία που ανταλλάσσεται, να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο μέλλον σε κάποια άλλη διαδικασία. Η διαδικασία καταλήγει εν τέλει σε μια πρόβλεψη της δικαστικής απόφασης έτσι ώστε οι εκ των προτέρων εμπλεκόμενοι σε αυτή να γνωρίζουν τις πιθανότητες ευδοκίμησης των επιχειρημάτων που έχουν καταθέσει. Το τρίτο πρόσωπο, παρέχει μια γνωμοδότηση οποίο βασίζεται στις πληροφορίες που έχει αντλήσει από τα μέρη, και αν και η γνωμοδότηση του δεν είναι

δεσμευτική στην πράξη αποδεικνύεται ότι επηρεάζει σημαντικά τα μέρη ως προς την λήψη της τελικής απόφασης.

Ο σκοπός της διαδικασίας αυτής είναι να παρέχει μια αντικειμενική εκτίμηση των θέσεων και των δύο πλευρών, αλλά και μια εκτίμηση του τι πρόκειται να επακολουθήσει σε περίπτωση που τα δύο μέρη προχωρήσουν σε αντιδικία έτσι ώστε να διευθετήσουν τις διαφορές τους (Αθανασοπούλου, 2011). Έτσι, τα μέρη που συμμετέχουν επιλέγουν να προσφύγουν στη δικαιοσύνη, στο μετρό που τους συμφέρει ή να προτιμήσουν μια εξωδικαστική διευθέτηση των διαφορών τους (Maycock, 2001).

Στα πλαίσια που περιγράφονται, μια μορφή της κατηγορίας αυτής είναι η μίνι δίκες. Στις μίνι δίκες, οι νομικοί παραστάτες, έχουν σαν ρόλο να παρέχουν πληροφορίες στους πελάτες τους αναφορικά με τα δυνατά αλλά και τα αδύναμα σημεία της υπόθεσης τους, μέσω μιας εργασίας η οποία παρουσιάζει κοινά σημεία με τον με την ακροαματική διαδικασία και πραγματοποιείται προ της δικασίμου. Εφόσον δεν προκύψει κάποια ένδειξη αναφορικά με το τελικό αποτέλεσμα της πραγματικής δίκες, τα μέρη που συμμετέχουν στην διαδικασία ενθαρρύνονται να διευθετήσουν εξωδικαστικά την υπόθεση τους (Αθανασοπούλου, 2011).

Οι δικηγόροι που είναι πληρεξούσιοι, παρουσιάζουν στους εντολείς τους τα επιχειρήματά τους σε βάθος, βοηθούμενοι από ένα έναν ουδέτερο σύμβουλο έτσι ώστε τα ίδια τα μέρη εν τέλει να καταφέρουν να σχηματίσουν μια τεκμηριωμένη άποψη αναφορικά με την υπόθεση τους. Αφού ολοκληρωθεί η παρουσίαση των επιχειρημάτων, από την πλευρά των δικηγόρων και στις δύο πλευρές, οι διάδικοι οδηγούνται σε έναν ιδιαίτερο χώρο έτσι ώστε να ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις με ένα σαφές χρονοδιάγραμμα. Αν η λύση δεν έχει επιτευχθεί, ο τρίτος σύμβουλος μπορεί να κληθεί να εκτιμήσει το πιθανό αποτέλεσμα μιας δικαστικής διαμάχης, καταβάλλοντας μία τελευταία προσπάθεια να επιτευχθεί λύση εξώδικος.

Υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στην συγκεκριμένη κατηγορία και τις άλλες μορφές διαπραγματεύσεων. Στην κατηγορία αυτή, τα μέρη έχουν στοιχειοθετημένη άποψη αναφορικά με την υπόθεση τους, και έχουν λάβει πληροφορίες όχι μόνο από τον τρίτο σύμβουλο αλλά και από την άλλη πλευρά, γεγονός που οδηγεί στην διαμόρφωση μιας ρεαλιστικής άποψης για την δικαστική προσφυγή.

1.2.5. Απευθείας ηλεκτρονική επίλυση

Στην περίπτωση αυτή, χρησιμοποιείται το διαδίκτυο και η τεχνολογία για την εναλλακτική επίλυση των διαφορών. Η παγκοσμιοποίηση του εμπορίου και η εξέλιξη των ηλεκτρονικών συναλλαγών οδήγησαν στην άρση των περιορισμών των εθνικών συνόρων και στη δημιουργία σημαντικών εμπορικών σχέσεων. Η μεγάλη αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου, ειδικά μετά την εξάπλωση της πανδημίας του Covid-19, συντέλεσε σε μεγάλο βαθμό στην ανάγκη εξεύρεσης ενός σύγχρονου μέσου επίλυσης των διαφορών, έχοντας σαν βάση το διαδίκτυο. Αν και μέχρι σήμερα έχει διαπιστωθεί ότι οι ηλεκτρονικές αγορές, λαμβάνουν χώρα εντός του ίδιου κράτους τους, ενδεχομένως η χώρα του καταναλωτή να διαφέρει από αυτή του προμηθευτή. Συχνά έχει διαπιστωθεί η ύπαρξη συναισθημάτων επιφυλακτικότητας εκ μέρους των καταναλωτών, να προβούν σε αγορά μέσω του διαδικτύου (Alexander, 2016).

Για τους προηγούμενους λόγους, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές και η εξέλιξη του ηλεκτρονικού εμπορίου έχουν οδηγήσει στην δημιουργία της ηλεκτρονικής αντιδικίας, η οποία απαιτεί ηλεκτρονική διευθέτηση. Διεθνώς, η διευθέτηση αυτή είναι γνωστή σήμερα ως η επίλυση διαφορών μέσω του διαδικτύου (Ponte, 2001). Η ευρωπαϊκή ένωση, έχει θέσει κανόνες για την αντιμετώπιση σε νομοθετικό επίπεδο των προηγούμενων εξελίξεων έτσι ώστε να αναδείξει την ανάγκη μέριμνας από την πλευρά των κρατών μελών, ώστε για τις διαφορές που ανακύπτουν στο διαδίκτυο, η εθνική νομοθεσία να μην εμποδίζει την χρήση των μηχανισμών εξώδικης επίλυσης διαφορών.

Έχει καταστεί σαφές σήμερα ότι το αναφαίρετο δικαίωμα της πρόσβασης στην δικαιοσύνη, δεν μπορεί να ερμηνεύεται υπό την έννοια της αποκλειστικής προσφυγής στα τακτικά δικαστήρια, αλλά αντίθετα μπορεί να συνδεθεί και με την δυνατότητα της πρόσβασης σε κάποιο εναλλακτικό μέσο επίλυσης των διαφορών. Όσον αφορά το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις διαφορές που προκύπτουν δικαιοσύνη έχει δείξει μεγάλη καθυστέρηση όσον αφορά στην παρακολούθηση των τεχνολογικών εξελίξεων, ενώ παράλληλα σε διάφορες μικρής αξίας ουσιαστικά η μόνη πρακτική λύση είναι η συλλογική αγωγή. Αντίθετα, η επίλυση της ηλεκτρονικής διαφοράς σε συνδυασμό με άλλα μέσα, αποδεικνύεται μια πρακτική εναλλακτική (Κλαμαρής, 2010).

Η κατηγορία αυτή της εναλλακτικής διευθέτησης διήμερα θεωρείται μια μέθοδος η οποία ξεπερνά τα όρια της επίλυσης διαφορών, ενώ συμπεριλαμβάνει και διάφορες στρατηγικές για την αποφυγή των συγκρούσεων ανάμεσα στα μέρη. Η ίδια η τεχνολογική εξέλιξη, έχει φτάσει να αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα στην διαδικασία της ηλεκτρονικής διευθέτησης των διαφορών, υπό την έννοια ότι έχει πάψει να αποτελεί πια μόνο το μέσο αλλά και την αλλαγή της

ίδιας της δυναμικής της διαδικασίας, προσφέροντας επιπλέον δυνατότητες στους χρήστες της (Cortes, 2011).

1.2.7. Συνήγορος

Από τη δεκαετία του '60, έχει ξεκινήσει να λειτουργεί ο θεσμός του συνηγόρου στους χώρους του αγγλοσαξονικού δικαίου. Ο θεσμός αυτός στοχεύει στο να παρέχει την απαραίτητη βοήθεια στους πολίτες οι οποίοι θίγονται από παραλείψεις και πράξεις των οργάνων της κεντρικής κυβέρνησης. Ο θεσμός του συνηγόρου, συνίσταται σε πολλές χώρες και ειδικότερα στις χώρες της Ε.Ε.. Η γέννηση του θεσμού, έγινε για να διευκολυνθούν οι διαδικασίες επίλυσης των διαφορών των πολιτών με δημόσιες υπηρεσίες, αλλά και ο έλεγχος της λειτουργίας των δημοσίων οργάνων. Ο συνηγόρος, δεν έχει τη δυνατότητα να εκδώσει κάποια εκτελεστική απόφαση, αλλά μπορεί να εκδώσει γνωμοδοτήσεις και να συστήσει την άρση τυχόν αυθαιρεσιών οδηγώντας το μέρος που παρανόμησε να συμμορφωθεί με τις νόμιμες υποχρεώσεις του (Coulson, 2006).

Ο θεσμός, υπάρχει ευρέως και στα πλαίσια της Ε.Ε., όπου με απόφαση του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου έχει δημιουργηθεί ο θεσμός του ευρωπαϊκού διαμεσολαβητή. Ο χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ε.Ε. συμπεριλαμβάνει σαν ένα θεμελιώδες δικαίωμα το δικαίωμα καταγγελίας στον ευρωπαϊκό διαμεσολαβητή. Εκτός της Ε.Ε., ο θεσμός αυτός συνίσταται και σε άλλες εθνικές νομοθεσίες έτσι ώστε να εξασφαλίζεται πάντα η προστασία του καταναλωτή. Αυτό συμβαίνει σε περιπτώσεις που εντοπίζεται μια διαφορά όπου ο καταναλωτής έρχεται σε αντίθεση με έναν φορέα ή και οργανισμό, έχοντας αυτό σαν συνέπεια να τίθεται ευθύς εξαρχής ζήτημα ισορροπίας ανάμεσα στις συγκρουόμενες δυνάμεις και να εμφανίζεται η ανάγκη προστασίας του αδύνατου μέρους (Gregory, 2001)

1.3. Πλεονεκτήματα των μέσων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών

Όπως προέκυψε από την προηγούμενη ανάλυση, διάφορα μέσα για την εναλλακτική επίλυση των διαφορών υπάρχουν σήμερα και συνεχώς συνεχώς εξελίσσονται. Τα μέσα αυτά και οι διαδικασίες δεν έχουν τη δυνατότητα της άμεσης επίλυσης διαφοράς, ωστόσο μπορούν να παρέχουν ένα γενικότερο πλαίσιο εντός του οποίου κινούνται τα μέρη. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά, των μέσων αυτών όπως αναλύθηκαν είναι η αποδέσμευση από νομικούς

περιορισμούς και κανόνες, και η έλλειψη φορμαλισμού. Τα στοιχεία αυτά, παράγουν διάφορες τεχνικές διαδικασίες οι οποίες για τον απλό πολίτη μπορεί να είναι δυσνόητες και εν τέλει, να τον οδηγήσουν σε αποξένωση από το δικαστικό σύστημα, και σε αναζήτηση άλλων μεθόδων για την διευθέτηση των διαφορών. Επιπλέον, όπως είχε αναφερθεί σε σχετικές έρευνες τα μέσα εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών, μπορεί να συντελέσουν σε μεγάλο βαθμό, στον περιορισμό των αναπόφευκτων δικαστικών εξόδων. Έτσι, τα αδύναμα μέρη της αντιδικίας ωφελούνται, που σε ενώ σε άλλη περίπτωση θα έπρεπε να αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα προσπέλασης του δικαστικού συστήματος (Ganancia, 2011; Bingham, 2012).

Εκτός των προηγούμενων, μία ακόμη βασική αιτία εξέλιξης και ανάπτυξης των νέων συστημάτων εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών είναι η εμφάνιση μιας διαρκούς τάσης ανά τον κόσμο υπαγωγής του δικαίου και ιδιωτικής βούλησης. Η τάση αυτή, αναγνώρισε την αυξημένη ευθύνη στο πρόσωπο του πολίτη στον οποίο δίνει τη δυνατότητα να διαχειριστεί προσωπικά την διευθέτηση των διαφορών του (Bingham, 2012). Έτσι, στις περιπτώσεις αυτές τα μέρη απολαμβάνουν τον πλήρη και ολοκληρωτικό έλεγχο της διαδικασίας επίλυσης των διαφορών τους, αντί να προσφύγουν σε δικαστική αντιδικία, όπου οι επιλογές τους περιορίζονται από τους δικονομικούς κανόνες και τις προβλέψεις του νόμου. Η δυνατότητα αυτή ουσιαστικά αποτελεί μια έκφανση της αρχής της οικειοθελούς άσκησης των ιδιωτικών δικαιωμάτων και προκύπτει από τον απολογητικό χαρακτήρα αυτών (Kiser et al., 2008).

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα δικαστήρια αποφαίνονται επί μίας αντιδικίας έχοντας σαν βάση τα είδη γενόμενα. Αντίθετα, οι εναλλακτικές μορφές επίλυσης των διαφορών κινούνται εκτός των στενών ορίων του δικονομικού δικαίου και έτσι, τα μέρη μπορούν να καταρτίσουν συμφωνίες ευέλικτα ρυθμίζοντας παράλληλα και τις μελλοντικές τους σχέσεις χωρίς να περιορίζονται στα πλαίσια της διευθέτησης της συγκεκριμένης διαφοράς.

Το στοιχείο αυτό της εναλλακτικής δικαιοσύνης, το οποίο της χαρίζει το πλεονέκτημα της διαφοροποίησης από τα συμβατικά συστήματα επίλυσης διαφορών, είναι ιδιαίτερα σημαντικό αν ληφθεί υπόψη ότι παρέχεται στα μέρη δυνατότητα να επικεντρωθούν στα συμφέροντά τους, χωρίς να εστιάζουν στο παρελθόν και στα τυπικά νομικά δικαιώματα. Τα προηγούμενα οφέλη, δε συναντώνται στις σε δικαστικές αποφάσεις, που από τη φύση τους περιορίζονται στην τυπική άσκηση του νόμου. Μ' αυτό τον τρόπο τα μέσα εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών, επιτυγχάνουν το στόχο της διατήρησης των καλών σχέσεων λαμβάνοντας υπόψιν ότι διέπονται από το αμοιβαίο σεβασμό και εμπιστοσύνη (Isikawa, 2001).

Ωστόσο, η προσφυγή στην τακτική δικαιοσύνη πολλές φορές μπορεί να θεωρηθεί απαραίτητη λαμβάνοντας υπόψιν ότι υπάρχουν διάφορες υποθέσεις όπου η απονομή της δικαιοσύνης επιβάλλεται. Εκτός των άλλων, μέσω της εναλλακτικής επίλυσης διαφορών δεν θέτουν κάποιο ζήτημα αφαίρεσης της τακτικής δικαιοσύνης, αλλά προτάσσουν την ανάγκη παράλληλης χρήσης κι άλλων εξωδικαστικών διαδικασιών. Μ' αυτό τον τρόπο, προκύπτουν πλεονεκτήματα και για την ίδια την δικαιοσύνη, η οποία κερδίζει αποθέματα δυναμικού. Επιπλέον, οι συμφωνίες που επιτυγχάνονται μέσω των εναλλακτικών μορφών διευθέτησης, προσβάλλονται σπανία και εκτελούνται πολύ συχνά, κι έτσι αποδίδεται σε όλο το σύστημα δικαιοσύνης ουσιαστική αξιοπιστία (Χαμηλοθωδόρης, 2011).

Τα προηγούμενα οφέλη που προέρχονται από την χρήση των μέσων εναλλακτικής διευθέτησης, συντελούν σε μεγάλο βαθμό έτσι ώστε το πλήθος των υποθέσεων οι οποίες επιλύονται εξωδικαστικός εντός της Ε.Ε., να αυξάνονται διαρκώς ενώ αντίστοιχα τα ποσοστά επίτευξης συμφωνιών να ποικίλουν αναλόγως με το κάθε μέσο που επιλέγεται αλλά και ανάλογα με τη φύση των υποθέσεων (Χαμηλοθωδόρης, 2011). Ως αποτέλεσμα των προηγούμενων, έχει καταστεί εφικτή η επίλυση σε μεγάλο βαθμό των υποθέσεων, με τα εναλλακτικά μέσα διευθέτησης αποφεύγοντας τις δικαστικές διαμάχες.

1.4. Μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών πριν από την ψήφιση του Ν. 3898/2010

Οι μέθοδοι, που εφαρμόζονται για την εναλλακτική επίλυση των διαφορών, υπάρχουν από παλιά στο ελληνικό σύστημα δικαιοσύνης, και ειδικότερα πλην της διαμεσολάβησης, έχουν εντοπιστεί πολλές ρυθμίσεις στην νομοθεσία σχετικά με την εναλλακτική επίλυση των διαφορών που προκύπτουν ανάμεσα σε μέρη. Παρ' όλα αυτά, οι Έλληνες νομοθέτες, αν και υπάρχουν προβλήματα λειτουργίας στο σύστημα της τακτικής δικαιοσύνης, πολλές φορές στην πράξη οπότε δεν ενθαρρύνεται η συμβιβαστική επίλυση των διαφορών (Ορφανίδης, 2001).

Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά σε διάφορες διατάξεις, που ακολουθούνται για την εξωδικαστική επίλυση των διαφορών, πριν από την ψήφιση του νόμου 3898/2010.

1.4.1. Διαιτησία

Ο θεσμός της διαιτησίας, καθορίζεται από το άρθρο 867-963 ΚΠολΔ, στο οποίο άρθρο πραγματοποιείται μία εκτενής αναφορά των χαρακτηριστικών της διαιτησίας. Η διαιτησία, ως

προς τη φύση της αντιμετώπισης από το ελληνικό δίκαιο είναι ένας θεσμός του ιδιωτικού δικαίου. Αυτό συμβαίνει εφόσον, εφόσον απ' τη στιγμή που θα εκδοθεί η διαιτητική απόφαση, συνιστά μια σύμβαση εξωδίκου συμβιβασμού που καταρτίζεται από τους διαιτητές. Ύστερα, σχετικά με την νομική της φύση θεωρήθηκε ότι η απόφαση περί διαιτησίας εξομοιώνεται με δικαστική απόφαση, αφότου γίνει η κήρυξη της ως εκτελεστής.

Στα πλαίσια του διεθνούς δικαίου, έχει επικράτησε η άποψη ότι ο θεσμός της διαιτησίας, αποτελεί ένα θεσμό του δημοσίου δικαίου και τα διοικητικά δικαστήρια δικαιοδοτούν ως ιδιωτικοί δικαστές, κατά ανοχή του δικαίου, κάτι που έγινε αποδεκτό από το δικαστήριο της Ελλάδας. Σήμερα στην σχετική θεωρία, παρατίθεται ένα σύνολο των προηγούμενων απόψεων έχοντας αυτό σαν συνέπεια να γίνεται πιο αποδεκτό ότι η συμφωνία διαιτησίας αποτελεί μια σύμβαση του ιδιωτικού δικαίου με βασικό αντικείμενο την ρύθμιση των σχέσεων των μερών. Πλέον, ο θεσμός της διαιτησίας θεωρείται μια κρατικά οργανωμένη επιδίωξη δικαστικής προστασίας από τα μη κρατικά όργανα, έχοντας σαν βασικό αντικείμενο την διαγνωστεί έννομη σχέση η οποία θα εκκρεμούσε ενώπιον του τακτικού πολιτικού δικαστηρίου, ειδικά σε περίπτωση που δεν είχε καταρτιστεί μια διαιτητική συμφωνία (Κουσούλης, 2006). Εν τέλει, η διαιτησία έχει αφητηρία συμβατική, και τέλος δικαιοδοτικό. Βασικό αντικείμενο της διαδικασίας της διαιτησίας, μπορεί να αποτελέσει οποιοδήποτε αντικείμενο τίθεται σαν αντικείμενο δικαστικής διαμάχης στα τακτικά δικαστήρια, εκτός της περιπτώσεις που υπάρχει κάποιος περιορισμός όσον αφορά στην εξουσία του διαιτητικού δικαστηρίου.

Στην Ελλάδα, για να εφαρμοστεί ολοκληρωμένα ο θεσμός της διαιτησίας προβλέπεται ο θεσμός της μόνιμης διαιτησίας. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο θεσμό, τα νομικά πρόσωπα του Δημοσίου δικαίου κατά περίπτωση, συστήνουν διαιτητικά δικαστήρια έχοντας τον τελικό στόχο να επιλύουν υποθέσεις οι οποίες υποθέσεις εμπíπτουν στο πεδίο της δραστηριότητας του εκάστοτε φορέα. Κάποιοι απ' αυτούς τους συλλόγους είναι οι δικηγορικοί σύλλογοι, και τα επιμελητήρια όπως είναι παραδείγματος χάριν το ναυτικό και το εμπορικό επιμελητήριο της Ελλάδας (Κουσούλης, 2006).

1.4.2. Συμβιβασμός

Ο συμβιβασμός ενδέχεται να λάβει τη μορφή του δικαστικού και εξωδίκου συμβιβασμού, ή της απόπειρας εξώδικης επίλυσης διαφοράς. Στην πρώτη περίπτωση, ο συμβιβασμός αποτελεί ένα βασικό χαρακτηριστικό του σύγχρονου δικονομικού συστήματος. Η

επίτευξη συμβιβασμού, μπορεί να γίνει θιχτεί μέσω αμοιβαίων υποχωρήσεων, είτε μέσω μιας παραίτησης από τα δικαιώματα των μερών. Η δυνατότητα να υπάρχει κάποιος δικαστικός συμβιβασμός, προβλέπεται πριν από την άσκηση της αγωγής, με το δικαίωμα υποβολής αιτήματος στον ειρηνοδίκη, για την επίλυση της διαφοράς συμβιβαστικά (Κουσούλης, 2006).

Αφότου ασκηθεί η αγωγή, δημιουργείται μια υποχρέωση στο δικαστή, να βρει συμβιβαστική λύση χωρίς ωστόσο να υπήρχε κάποια ακυρότητα της διαδικασίας, αν δεν πραγματοποιηθεί καμιά προσπάθεια. Για να καταρτιστεί ο δικαστικός συμβιβασμός, το δικαστήριο είναι αρμόδιο, αλλά και ο συμβολαιογράφος ή αντίστοιχα οι ελληνικές αρχές συμβιβασμού, ενώ για την σύσταση του δικαστικού συμβιβασμού, αναγκαία θεωρείται καταχώριση των δηλώσεων των διαδίκων, είτε στο συμβολαιογραφικό έγγραφο, είτε στο πρακτικό της δίκης (Κλαμαρή, 2008).

Ο δικαστικός συμβιβασμός, έχει χαρακτήρα δικαστικής απόφασης δεδομένου ότι δεν μπορεί να προσληφθεί με ένδικα μέσα αλλά δημιουργεί ενέργειες ανάλογες με εκείνες του ουσιαστικού δεδικασμένου.

Με τη σειρά του, ο εξώδικος συμβιβασμός έχει χαρακτήρα κυρίως αναγνωριστικό, εκτός της περιπτώσεις που τα μέρη έχουν επιλέξει να συμβιβαστούν, με την συμφωνία τους να μη ρυθμίσουν τη διαφορά τους αλλά να δημιουργήσουν μία έννομη σχέση. Αφότου ολοκληρωθεί η διαδικασία του συμβιβασμού, η διαφορά τερματίζεται οριστικά, και επίλυσή της δεν μπορεί να γίνει με διαφορετικό τρόπο. Ο συμβιβασμός, του οποίου η κατάρτιση γίνεται με ένα ιδιωτικό έγγραφο, δεν μπορεί να επιφέρει οικονομικά αποτελέσματα αλλά μπορεί να στηρίξει κάποια ανατρεπτική ένσταση κατά της βασιμότητας μιας μελλοντικής αγωγής (Κλαμαρή, 2012).

Όσον αφορά στην απόδοση στην απόπειρα της εξώδικης επίλυσης της διαφοράς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 214 Α, στην Ελλάδα εισήχθη για πρώτη φορά ο θεσμός της απόπειρας εξώδικης επίλυσης των διαφορών, έτσι ώστε να αποσυμφορηθεί το δικανικό σύστημα. Η βάση της μεθόδου αυτής, ήταν τα μέρη τα οποία έχουν αντίθετα συμφέροντα, να χρησιμοποιούν όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους έτσι ώστε να εξακριβώσουν τα κρίσιμα περιστατικά και τα σημεία που διαφωνούν ή συμφωνούν έτσι ώστε να φτάσουν σε μία αποδεκτή λύση της διαφοράς. Βασική προϋπόθεση εφαρμογής των συγκεκριμένων διατάξεων, είναι η διαφορά που έχουν τα μέρη να εμπίπτει στους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου, αλλά και να μπορεί να γίνει συμβιβασμός για την επίλυση της (Ανθίμος, 2009).

Η συνολική διαδικασία, έχει αφεθεί στην διαχείριση των ιδιωτών αλλά και των πληρεξουσίων δικηγόρων τους, παρ' όλο που συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία των

δικαστικών συμβιβασμών. Οι προηγούμενοι παράγοντες, αλλά και η έλλειψη σχετικών κοινωνικών και οικονομικών ερευνών έχουν επηρεάσει αρνητικά την βιωσιμότητα του θεσμού, ο οποίος δεν έτυχε εν τέλει ιδιαίτερης εφαρμογής.

1.4.3. Εργατικές διαφορές

Η εναλλακτική επίλυση των διαφορών όσον αφορά στον τομέα των εργατικών διαφορών γίνεται είτε με την συλλογική διαπραγμάτευση, είτε με τις ενέργειες του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας το οποίο σώμα είναι αρμόδιο για την διευθέτηση των ατομικών εργατικών διαφορών. Αρχικά, όσον αφορά τις συλλογικές διαφορές, η διαπραγμάτευση τους καθιερώθηκε ως ένα βασικό στοιχείο των συλλογικών εργατικών διαφορών. Στα πλαίσια αυτά, ο ρόλος του Οργανισμού Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας είναι αρμόδιος για την διαιτησία των περιστάσεων αυτών καταστάσεων αυτών (Άνθιμος, 2009).

Σε περίπτωση που υπάρχει διαπραγμάτευση όποια καταλήξει σε αποτυχία, οποιοδήποτε από τα μέρη της διαπραγμάτευσης μπορεί να προσφύγει στον Οργανισμό Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας, και να ζητήσει διάφορες υπηρεσίες διαμεσολαβητή. Ύστερα, όσον αφορά τις ατομικές εργατικές διαφορές, το σώμα Επιθεωρητών Εργασίας θεωρείται αρμόδιο έτσι ώστε να διευκολύνει μέσω της παρέμβασής του, την διευθέτηση των ατομικών διαφορών των εργαζομένων. Το σώμα, παρεμβαίνει στην θεωρητικά ανάμεσα στον εργαζόμενο και τον εργοδότη (Μπέης, 2010).

1.4.4. Συνήγορος στην Ελλάδα

Ο συνήγορος του πολίτη στην Ελλάδα, είναι μια ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Ο βασικός στόχος της λειτουργίας της είναι να διαμεσολαβεί ανάμεσα στους πολίτες και τις υπηρεσίες του κράτους και τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης έτσι ώστε να προστατεύει τα δικαιώματα των πρώτων και να καταπολεμά τα φαινόμενα κακοδιοίκησης.

Ο συνήγορος, εκδίδει πορίσματα τα οποία έχουν γνωμοδοτικό χαρακτήρα και λειτουργούν σαν σύσταση συμμόρφωσης. Ο συνήγορος του πολίτη, αν και έχει συναντήσει αρκετές αντιδράσεις κατά τη διάρκεια των παρεμβάσεων του, έχει όλο και μεγαλύτερη απήχηση εφόσον παρέχει την απαραίτητη βοήθεια που χρειάζεται για την θετική έκβαση των

προβλημάτων των πολιτών, ειδικά σε κρούσματα αυθαιρεσίας του Δημοσίου. Από το 2004 και ύστερα, υπάρχει μια ακόμη ανεξάρτητη αρχή, ο θεσμός του Συνηγόρου του Καταναλωτή. Ο θεσμός αυτός, ρυθμίζει υποθέσεις ανάμεσα σε προμηθευτές και καταναλωτές, ενώ επιλαμβάνεται των λόγω διαφόρων και αυτεπαγγέλτως (Θεοχαροπούλου, 2008).

1.4.5. Επιτροπές φιλικού διακανονισμού

Οι επιτροπές του φιλικού διακανονισμού, ειδικά στον τομέα των καταναλωτικών διαφορών, θεσμοθετήθηκαν μέσω των διατάξεων του άρθ. 11 του νόμου 2251/1994. Στο θεσμό αυτό, μπορούν να προσφύγουν οι πολίτες, έτσι ώστε να διευθετήσουν φιλικά τις διαφορές τους με τις επιχειρήσεις που συναλλάσσονται. Οι επιτροπές φιλικού διακανονισμού, σήμερα εδρεύουν στις περιφερειακές ενότητες αλλά και στις επαρχίες της χώρας (Μπώλος, 2007).

Οι επιτροπές αυτές, ενεργοποιούνται αφότου κατατεθεί σχετικό αίτημα του καταναλωτή ή των αντίστοιχων τοπικών ενώσεων. Απ' τη στιγμή που θα υπάρχει συμφωνία ανάμεσα στα εμπλεκόμενα μέρη, το πρακτικό που συντάσσεται επέχει θέση δικαστικού συμβιβασμού.

1.4.6. Εξώδικος συμβιβασμός στα πλαίσια του Ν. 3869/2010

Μέσω των διατάξεων του νόμου 3869/2010, για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα που δημιουργήθηκε με τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, δόθηκε σε φυσικά πρόσωπα τα οποία δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα, η δυνατότητα να υποβάλουν αίτηση σχετικά με την ρύθμιση των οφειλών τους στο αρμόδιο δικαστήριο. Στις διατάξεις του νόμου, αρχικά είχε οριστεί ως προϋπόθεση του παραδεκτού εκδίκασης της προηγούμενης αιτήσεως, η προσπάθεια εξωδικαστικής επίλυσης του αιτούντος, της διαφοράς που δημιουργήθηκε με το πιστωτικό ίδρυμα (Αρβανιτάκης, 2010).

Σε περίπτωση που επιτευχθεί συμφωνία, στα πλαίσια του εξωδικαστικού συμβιβασμού, καταρτίζεται μία σύμβαση συμβιβασμού ανάμεσα στα δύο μέρη η οποία περιλαμβάνει σχετικό πρακτικό το οποίο θα πρέπει να επικυρωθεί από τον ειρηνοδίκη. Η διαδικασία της επικύρωσης, από τον ειρηνοδίκη γίνεται με σχετική απόφαση αλλά όχι με πράξη, όπως συμβαίνει με την επικύρωση του εξωδικαστικού συμβιβασμού, του άρθ. 2 παρ. 2.

Κεφάλαιο 2^ο: Ο θεσμός της διαμεσολάβησης

2.1. Γενική περιγραφή του θεσμού

Οι θεσμοί της διαμεσολάβησης και της διαιτησίας, ως μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, είναι σήμερα τα πιο διαδεδομένα όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο, μέσα. Η διαμεσολάβηση, χαρακτηρίζεται ως μια διαδικασία ευέλικτη, στα πλαίσια της οποίας δύο ή και περισσότερα μέρη τα οποία έχουν μία διαφορά επιχειρούν εκουσίως, να επιλύσουν αυτή τη διαφορά και να καταλήξουν σε μια συμφωνία, με τη βοήθεια ενός τρίτου μέρους, δηλαδή του διαμεσολαβητή.

Η διαδικασία της διαμεσολάβησης, είναι μια διαδικασία διαρθρωμένη και υποβοηθούμενη, στην οποία διαπραγματεύονται τα μέρη τα οποία εμπλέκονται στην διαφορά και επιθυμούν εν τέλει μία επωφελή λύση η οποία αποτυπώνεται στην συμφωνία τους. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης, χαρακτηρίζεται από εμπιστευτικότητα και διαφάνεια, και αντλεί την νομιμότητα της από την αρχή της ατομικής συναίνεσης των μερών που εμπλέκονται στην συμφωνία. Η διαμεσολάβηση, λειτουργεί σαν μια μέθοδο για την εξωδικαστική επίλυση των διαφορών των μερών (Ποδηματά, 2018).

Η τεχνική της διαμεσολάβησης λειτουργεί σε δύο επίπεδα. Αρχικά, ως βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της διαμεσολάβησης, τίθεται η προώθηση της αλλαγής της νοοτροπίας των πολιτών, ενώ παράλληλα καλλιεργείται η κουλτούρα της συναίνεσης. Ο θεσμός της διαμεσολάβησης, την ίδια στιγμή είναι η βάση για την οικονομική ανάπτυξη, εφόσον αποτελεί μία λύση πολιτισμού. Η διαμεσολάβηση, σε αντίθεση με την αντιδικία, που τίθεται ενώπιον της τακτικής δικαιοσύνης, προσφέρει στα μέρη που συμμετέχουν ένα εμπιστευτικό και ασφαλές περιβάλλον, έτσι ώστε να λύσουν τις διαφορές τους εξωδικαστικά (Αντωνέλος, Πλέσσα, 2014).

Τα μέρη που συμμετέχουν στην διαδικασία εν τέλει καταλήγουν σε κάποιο συμβιβασμό αποκλειστικά και μόνο αν έχουν εξουσία διαθέσεως προς αυτόν, και μόνο εφόσον το επιθυμούν. Εκτός των πολιτών, ο θεσμός της διαμεσολάβησης μπορεί να οδηγήσει στην αποσυμφόρηση της δικαστικής πρακτικής, λαμβάνοντας υπόψη ότι η επίλυση των διαφορών γίνεται εξωδικαστικά και εκουσίως, χωρίς να εμπλακούν τα μέρη με την δικαστική διαδικασία. Στην ουσία, η διαδικασία αυτή όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως είναι διαρθρωμένη, εμπιστευτική και εκούσια και κατά τη διάρκεια της οποίας ο διαμεσολαβητής που εκπαιδεύεται ειδικά ως ένα

τρίτο και αμερόληπτο άτομο, χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές και δεξιότητες έτσι ώστε να καταφέρει να διευκολύνει την επικοινωνία ανάμεσα στα μέρη που αντιμετωπίζουν την διαφορά, και να παρέχει την απαραίτητη βοήθεια στα μέρη αυτά έτσι ώστε να προσεγγίσουν μία κοινώς αποδεκτή λύση στα προβλήματά τους (Ποδηματά, 2018).

2.2. Η εξέλιξη του θεσμού σε διεθνές επίπεδο

Ο θεσμός της διαμεσολάβησης, δεν θεωρείται καινούργιος. Αντίθετα, έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως και διαχρονικά, τόσο από αρχαίους πολιτισμούς αλλά και εξελιγμένες κοινωνίες. Σήμερα ο θεσμός της διαμεσολάβησης χρησιμοποιείται για την επίλυση διαφορών, ενώ ξεκίνησε από τις χώρες του αγγλοσαξονικού δικαίου. Όσον αφορά στις ΗΠΑ, η σύνοδος των αμερικανικών δικαστών, έδωσε σημαντική θέση στην εξέλιξη του θεσμού. Στη συνέχεια λαμβάνοντας υπόψιν ότι ο θεσμός, είχε επιτυχώς δοκιμαστεί, η ευρύτερη χρήση του κατέστη εφικτή (Διακολούκα, 2019).

Από τα τέλη της δεκαετίας του '60 και ύστερα, ο θεσμός χρησιμοποιούνταν ως επί το πλείστον για την επίλυση διαφόρων διενέξεων και διαφορών ανάμεσα σε κοινότητες, αλλά και για διαφορές ανάμεσα στο κράτος και τους πολίτες. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκαν κέντρα τα οποία ήταν υπεύθυνα για την παροχή διαμεσολαβητικών υπηρεσιών, με τη χρήση εθελοντών, για την επίλυση των διαφόρων, εξωδικαστικά. Όσον αφορά στις ΗΠΑ, θεσπίστηκαν νομοθετικά μέτρα για την ευρεία εφαρμογή του θεσμού, παρέχοντας την εξουσία στα δικαστήρια να συμπεριλάβουν στα σχέδια τους, την αναθεώρηση της πολιτικής δικονομίας τα μέτρα για την εναλλακτική επίλυση διαφορών, και την εφαρμογή σχετικών προγραμμάτων. Έτσι, διάφορα πρωτοδικεία χρησιμοποίησαν το θεσμό της διαμεσολάβησης αρχικά όσον αφορά υποθέσεις με οικονομικό αντικείμενο, αλλά αργότερα και υποθέσεις οι οποίες είχαν μεγάλο βάρος, σε συναισθηματικό επίπεδο όπως ήταν υποθέσεις του οικογενειακού δικαίου (Νίκας, 2016).

Εκτός των άλλων, ο θεσμός της διαμεσολάβησης ξεκίνησε να εξελίσσεται στον εμπορικό και νομικό κόσμο, ένα γεγονός το οποίο συντέλεσε ο θεσμός αυτός να προτιμάται έναντι της διαιτησίας και να αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της νομικής κουλτούρας. Επιπλέον, η εφαρμογή των διαδικασιών του θεσμού, δεν περιορίστηκε σε διάφορες ιδιωτικού δικαίου, αλλά επεκτάθηκε και σε ενδο-διοικητικές και διοικητικές διαφορές.

Ωστόσο, κατά τα επόμενα έτη διαπιστώθηκε ότι οι ρυθμίσεις που είχαν γίνει μέχρι τότε για την διαμεσολάβηση ήταν διάσπαρτες, συναρτήσε της απουσίας ενός ενιαίου νομοθετικού

κείμενο, είχαν οδηγήσει με τη σειρά τους στην δημιουργία μια σύγχυσης, το οποίο οδήγησε στην ανάγκη για τη δημιουργία ενός ενιαίου κείμενο που να ρυθμίζει το θεσμό. Για την κάλυψη του κενού αυτού, το 2001 ψηφίστηκε Uniform mediation act. Το κείμενο αυτό, έθεσε κανόνες και ρυθμίσεις για το θεσμό της διαμεσολάβησης, έτσι ώστε να υπάρξει ομοιομορφία του ήδη υπάρχοντος δικαίου, για την διαμεσολάβηση (Κουσουύλης, 2004).

Μετά τα προηγούμενα, στις ΗΠΑ η δικαστική προσφυγή δεν θεωρείται σαν την επικρατέστερη μέθοδο για την επίλυση των διαφορών. Ο θεσμός της διαμεσολάβησης διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο όσον αφορά στην αλλαγή της νοοτροπίας της δικαστικής προσφυγής συντελώντας στην πρώιμη διευθέτηση των διαφώρων.

Σε διεθνές επίπεδο, η Επιτροπή των Ενωμένων Εθνών, υιοθέτησε το μοντέλο ο International commercial conciliation, στα πλαίσια του διεθνούς εμπορίου και της διαδικασίας της διαμεσολάβησης. Η διαμεσολάβηση, λαμβάνεται ως βασικό μέσο επίλυσης των διαφορών, όχι μόνο από τον παγκόσμιο οργανισμό του εμπορίου, αλλά κι από τον παγκόσμιο οργανισμό πνευματικής ιδιοκτησίας. Από τα προηγούμενα, γίνεται αντιληπτό ότι ο θεσμός διαμεσολάβησης σήμερα χρησιμοποιείται από διάφορους φορείς έτσι ώστε να επιλυθούν οι διαφορές τους εξωδικαστικά, προσδίδοντας αυξημένη υπεραξία στις οικονομικές συναλλαγές που γίνονται διεθνώς (Κουσουύλης, 2004).

2.3. Το θεσμικό πλαίσιο της διαμεσολάβησης

2.3.1. Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, κατά την διαχρονική εξέλιξη του θεσμού της διαμεσολάβησης, η πρώτη εμφάνιση του τοποθετείται στις ΗΠΑ, ενώ στη συνέχεια επεκτείνεται και στην Ευρώπη. Παρ' όλα αυτά, αν και ο θεσμός αυτός έχει επεκταθεί ιδιαίτερα μέχρι σήμερα, η απουσία ενιαίων ρυθμίσεων έχει οδηγήσει στην δημιουργία διαφόρων ζητημάτων και καθίσταται αναγκαία, η ενιαία ρύθμιση για την ομοιόμορφη αντιμετώπιση του θεσμού. Εξάλλου, σε επίπεδο Ε.Ε. τα κρατικά δικαιοδοτικά συστήματα, ανέκαθεν αποτελούσαν θεσμούς που ήταν προβάσιμη στους πολίτες ενώ είχαν υψηλό κύρος (Θεοχάρη, 2010).

Παρ' όλα αυτά, εμφανίστηκαν ελλείψεις όσον αφορά στο επίπεδο της ομοιομορφίας και της ποιότητας των διαμεσολαβητικών υπηρεσιών που παρέχονται, ενώ έχει ξεκινήσει να

διαφαίνεται μια ανάγκη το τυπικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης να ξεκινήσει να αναγνωρίζει την αξία της διαμεσολάβησης, ως ενός θεσμού επίλυσης των διαφορών εξωδικαστικώς.

Πολλά ευρωπαϊκά κράτη, είχαν ξεκινήσει να υιοθετούν στο εθνικό δικό τους σύστημα το θεσμό της διαμεσολάβησης, και έτσι ξεκίνησαν να θεσμοθετούν τη λειτουργία του. Όλα τα προηγούμενα, καταδείκνυαν την ανάγκη της εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας. Έτσι, το 2001, υιοθετήθηκε η σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και το 2002 η Επιτροπή των Υπουργών, στο συμβούλιο της Ευρώπης εξέδωσε σχετική σύσταση στα πλαίσια της οποίας αναφέρθηκαν οι θεσμοί της διαμεσολάβησης ως βασικά μέσα για την επίλυση των διαφορών ενώ παράλληλα έθιξαν την ανάγκη για την θεσμοθέτηση κανόνων για την λειτουργία των αρχών της διαμεσολάβησης (Αναστασοπούλου, 2011).

Παράλληλα, στις οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, συστάθηκε η χρήση του θεσμού της διαμεσολάβησης στις αστικές τους υποθέσεις. Στη συνέχεια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 22 Οκτωβρίου 2004, εξέδωσε σχετική οδηγία αναφορικά με το θεσμό της διαμεσολάβησης, η οποία σαν στόχο της είχε να παρέχει το νομικό πλαίσιο που χρειάζεται για την λειτουργία της. Η πρόταση, έγινε αποδεκτή και 21 Μαΐου 2008, και ψηφίστηκε η οδηγία 2008/52/ΕΚ. Η οδηγία αυτή, αναφέρονταν σε κάποια θέματα διαμεσολάβησης που αφορούσαν το αστικό και εμπορικό δίκιο. Ο στόχος της οδηγίας ήταν να διευκολύνει ουσιαστικά την επίλυση των διαφορών, εξωδικαστικά και να προάγει το φιλικό διακανονισμό τους (Αναστασοπούλου, 2011).

Η οδηγία 2008/52/ΕΚ, εφαρμόζεται σε περίπτωση που προκύψουν διασυνοριακές διαφορές, όχι μόνο στις εμπορικές αλλά και τις αστικές υποθέσεις και τα μέρη δεν έχουν τη δυνατότητα, βάσει του εφαρμοστέου δικαίου να λάβουν κάποια απόφαση σχετικά με τις διαφορές αυτές. Μέσω της οδηγίας που αναφέρεται, στοχεύεται η ενθάρρυνση στην προσφυγή στην διαδικασία, έτσι ώστε να διευθετηθούν διασυνοριακές διαφορές ιδιωτικού τύπου, των μερών και εφόσον συνάπτεται σχετική συμφωνία μεταξύ τους. Ωστόσο, η οδηγία, είναι δεν μπορεί να επιβάλει συγκεκριμένη προσέγγιση της διαμεσολάβησης. Ειδικότερα το άρθρο 5 της οδηγίας, αναφέρεται ρητά στο γεγονός ότι τα κράτη μέλη, έχουν το δικαίωμα να καθιστούν ακόμη και υποχρεωτική την διαδικασία της διαμεσολάβησης ή να την συνδέσουν με διάφορες κυρώσεις και κίνητρα υπό την προϋπόθεση ότι οι ρυθμίσεις που σχετίζονται με την διαδικασία αυτή δεν πλήττουν το δικαίωμα των μερών όσον αφορά στην αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη (Χαμηλοθώρη, 2011).

Λαμβάνοντας υπόψιν το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο αναφέρθηκε στην οδηγία 2008/52/ΕΚ, το 2013, η Ε.Ε. θέσπισε την οδηγία 2013/11/Ε.Ε. Η οδηγία αυτή, θεσπίστηκε έτσι

ώστε να γίνεται επιτυχημένα η διαδικασία της εναλλακτικής επίλυσης των καταναλωτικών διαφορών. Ο στόχος της οδηγίας ήταν να εισάγει προστατευτικούς κανόνες για τον καταναλωτή, όσον αφορά στην εναλλακτική επίλυση των διασυνοριακών η καταναλωτικών διαφορών. Βασικά στοιχεία της οδηγίας είναι ότι η εφαρμογή της γίνεται μόνο σε περίπτωση αξιώσεων οι οποίες γίνονται από τον καταναλωτή, εναντίον του προμηθευτή. Επίσης, βασικό σημείο της οδηγίας είναι ότι η προσφυγή του καταναλωτή στις διαδικασίες της εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών θεωρείται προαιρετική, ενώ η παροχή των υπηρεσιών της διαμεσολάβησης, γίνεται από συγκεκριμένους φορείς που διαθέτουν τις απαραίτητες ικανότητες. Τα μέρη της διαμεσολάβησης έχουν τη δυνατότητα να παραστούν και χωρίς δικηγόρο (Αναστασοπούλου, 2011; Χαμηλοθώρη, 2011).

Οι προηγούμενες οδηγίες, θα έπρεπε να ενσωματωθούν στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών. Στα περισσότερα κράτη μέλη, ο δεσμός της διαμεσολάβησης προβλέφθηκε ως εκούσιος, εξαιρώντας ορισμένα κράτη μέλη που επιχείρησαν κάποια βήματα προς την κατεύθυνση της εισαγωγής στοιχείων υποχρεωτικού χαρακτήρα σε συγκεκριμένες κατηγορίες διαφόρων. Στα κράτη αυτά εξαίρεση αποτέλεσε η Ιταλία, η οποία εξαρχής είχε καθιερώσει την προηγούμενη απόπειρα διαμεσολάβησης ως προϋπόθεση του παραδεκτού του ενδίκου βοηθήματος που κατατίθεται στο δικαστήριο. Παρ' όλο που έχουν θεσπιστεί προηγούμενες οδηγίες, οι οποίες ξεκαθαρίζουν το ρόλο της διαμεσολάβησης, η ανταπόκριση των κρατών μελών από την πλευρά τους στο θεσμό αυτό υπήρξε ελάχιστη πλην της Ιταλίας (Αναστασοπούλου, 2011; Χαμηλοθώρη, 2011).

2.3.2. Ελληνική νομοθεσία

Στην Ελλάδα, η διαδικασία της διαμεσολάβησης, η οποία λειτουργεί σαν ένας θεσμός εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών, αρχικά εισήχθη με τις διατάξεις του νόμου 3858/2010. Με το νόμο αυτό, στο ελληνικό σύστημα δικαιοσύνης μεταφέρθηκε το περιεχόμενο της οδηγίας 2008/52/ΕΚ. Μέσω των διατάξεων του νόμου, καθιερώθηκε η δυνατότητα των μερών να υπάγονται σε διαμεσολάβηση. Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζονται τα νομοθετήματα τα οποία υπάρχουν στην ελληνική νομοθεσία και είναι υπεύθυνα για τη ρύθμιση των θεμάτων της διαμεσολάβησης τόσο σε εμπορικές όσο και αστικές υποθέσεις.

Πίνακας 1: Νομοθετήματα για τη ρύθμιση των θεμάτων της διαμεσολάβησης

Νομοθετήματα	Περιγραφή
ΠΔ 123/28.11.2011 (ΦΕΚ 255-9.12.2011)	Αφορά στον προσδιορισμό των όρων και των προϋποθέσεων που πρέπει να ισχύουν για την αδειοδότηση αλλά και για την λειτουργία των φορέων που λειτουργούν στα πλαίσια της κατάρτισης διαμεσολαβητών σε αστικές αλλά και εμπορικές υποθέσεις.
Υ.Α. 109087/2011 (ΦΕΚ 436/14.12.2011)	Αφορά στην συγκρότηση επιτροπής για την πιστοποίηση των διαμεσολαβητών.
ΥΑ οικ. 109088-12.12.2011	Αφορά στην διαδικασία αναγνώρισης των τίτλων διαπίστευσης των διαμεσολαβητών. Μέσα από τις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης θεσπίζεται κώδικας δεοντολογίας για την διαπίστευση των διαμεσολαβητών, και καθορίζονται οι κυρώσεις αναφορικά με τις παραβιάσεις του κώδικα, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί από την ΥΑ.
ΥΑ οικ. 1460/27.01.2012 (ΦΕΚ Β281-13.02.2012)	Αφορά στο πεδίο του καθορισμού των αμοιβών των διαμεσολαβητών.
Υ.Α. 85485/2012 (ΦΕΚ Β' 2693/4.10.2012)	Αφορά στη διαδικασία του καθορισμού των παράβολων διαμεσολάβησης.
ΥΑ 34802/2012 (ΦΕΚ Β' 1363/26.4.2012)	Αφορά στον κανονισμό λειτουργίας για την επιτροπή εξετάσεων υποψηφίων διαμεσολαβητών, αλλά και τον προσδιορισμό των θεμάτων του ελέγχου, στους φορείς κατάρτισης διαμεσολαβητών.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία από Ποδηματά, 2018;

Εκτός των προηγούμενων, ο νόμος 4335/2015, θέσπισε την θεμελιώδη αρχή της πολιτικής δίκης μέσω της οποίας καθιερώνεται ότι το δικαστήριο θα πρέπει να ενθαρρύνει την επιλογή της διαμεσολάβησης, ως ένα μέτρο για την εξώδικη επίλυση των διαφορών. Την ίδια στιγμή, μέσω των διατάξεων του ίδιου νόμου θεσπίστηκε και το 214 Γ ΚΠολΔ, το οποίο αποτελεί μια εξειδίκευση των προηγούμενων. Με το άρθρο αυτό ρυθμίστηκε η δυνατότητα του δικαστηρίου, να προτείνει στα μέρη την προσφυγή σε διαδικασία διαμεσολάβησης, σε περίπτωση που αυτό ενδείκνυται με βάση τα στοιχεία της υπόθεσης (Ποδηματά, 2018).

Ωστόσο, παρ' όλο που υπάρχει νομοθετική εύνοια, ο θεσμός αυτός στην Ελλάδα δεν έχει αναγνωριστεί ευρέως από το κοινωνικό σύνολο. Μέσω διατάξεων του νόμου 3898/2010, αλλά και των υπολοίπων νόμο θεμάτων, ο νομοθέτης προώθησε το θεσμό και την υποχρεωτικότητα του χαρακτήρα του. Μέσω του νομοθετήματος αυτού, από τη μία πλευρά επιδιώχτηκε η πληρέστερη αναρρύθμιση της εκούσιας διαμεσολάβησης, ενώ από την άλλη, ο νομοθέτης στόχευε στο να εξαλείψει τον εθελοντικό χαρακτήρα της διαμεσολάβησης, καθιστώντας τον υποχρεωτικό, για συγκεκριμένες περιπτώσεις (Ποδηματά, 2018).

Μέσω των διατάξεων του νόμου 4512/2018, τέθηκαν στην ουσία τα θεμέλια για να ευδοκίμησει ο θεσμός της διαμεσολάβησης, εφόσον εισήχθη ένα άρτιο σύστημα για την λειτουργική του αναδιοργάνωση. Μέσω των διατάξεων του νόμου, ρυθμίστηκε η εκούσια διαμεσολάβηση, ενώ ο νομοθέτης, έχει πια την δυνατότητα να εξαλείψει τον εθελοντικό της χαρακτήρα (Lawspot.gr, 2019).

Πιο πρόσφατα, μετά από αίτημα του υπουργού Δικαιοσύνης του 2019, η διοικητική ολομέλεια του Αρείου Πάγου με σχετική γνωμοδότηση της, ενέκρινε το νομοσχέδιο σχετικά με την υποχρεωτική εφαρμογή του θεσμού της διαμεσολάβησης σε εμπορικές και αστικές διαφορές. Ο νόμος 4640/2019, έθεσε την διαμεσολάβηση υποχρεωτική σε διάφορες υποθέσεις αστικής και εμπορικής φύσης και τέθηκε σε ισχύ για την εναρμόνιση με τις διατάξεις της οδηγίας 2008/52/ΕΚ. Ο νόμος στόχευε στην άμεση αποσυμφόρηση των δικαστηρίων της χώρας (Lawspot.gr, 2019).

2.4. Βασικά χαρακτηριστικά του θεσμού

Στα πλαίσια της ενότητας αυτής, γίνεται αναφορά στα βασικότερα χαρακτηριστικά του θεσμού της διαμεσολάβησης, όπως είναι η εμπιστευτικότητα, ιδιωτική αυτονομία, η αμεροληψία και ουδετερότητα.

2.4.1. Εμπιστευτικότητα

Η διαδικασία της διαμεσολάβησης δεν μπορεί μόνο παρά να έχει την βάση της σε ένα πλαίσιο εμπιστευτικότητας, κάτι το οποίο είναι βασικό για την ομαλή διεξαγωγή της συνολικής διαδικασίας. Έτσι, να μεν παρέχει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες στην διαδικασία να αποκαλύψουν τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την διεξαγωγή της, ωστόσο οι πληροφορίες δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον σε οποιαδήποτε άλλη διαδικασία. Αυτό θεωρείται ως απόλυτα εύλογο εφόσον όποιες παραδοχές ή προσφορές αποτυπώνονται στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, ως επί το πλείστον τελούν υπό την προαίρεση ισχύος ορισμένων προϋποθέσεων από το έτερο μέρος, και δεν μπορούν να θεωρηθούν δεσμευτικές, έως ότου επιτευχθεί ανάμεσα τους η συμφωνία (Αντωνέλλος και Πλέσσα, 2014).

Ακόμη και σε περίπτωση που υπάρχει η υπόνοια ότι οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται, θα μπορούσα να διαρρεύσουν, αυτό θα καθιστούσε τα μέρη της διαδικασίας επιφυλακτικά, όσον αφορά στην ενεργή συμμετοχή τους στην διαδικασία. Εκτός των άλλων, στο πλαίσιο της αρχής της εμπιστευτικότητας, η κατάθεση του ίδιου του διαμεσολαβητή σαν μάρτυρα, εμποδίζεται γεγονός που λειτουργεί ενισχυτικά και της ανεξαρτησίας του χαρακτήρα του. Αντίθετα, η παροχή πληροφοριών θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε βάρος ενός μέρους και θα πλήττονταν οποιαδήποτε έννοια της ουδετερότητας του διαμεσολαβητή, σαν ένας ανεξάρτητος τρίτος.

Η εμπιστευτικότητα, σαν μια αρχή και βασικό χαρακτηριστικό της διαδικασίας της είναι μεσολάβησης είχε τη βάση της μεταξύ άλλων στην δικαστική τακτική η οποία ήδη εφαρμόζονταν σε ορισμένες δικαιοδοσίες για την προώθηση του εξωδικαστικού συμβιβασμού. Το σκεπτικό παρόμοιων πρακτικών που εφαρμόζονταν βασίζονται στο ότι, από τη μία πλευρά υπήρχαν διάφοροι λόγοι δημόσιας τάξης που υπέβαλαν την παρότρυνση των μερών να διευθετούν εξωδικαστικά τις διαφορές τους ενώ από την άλλη, οι δηλώσεις από τα μέρη κατά την

διαπραγμάτευση τους, γίνονταν έχοντας σαν τελικό σκοπό την εύρεση μιας λύσης, και δεν είχαν σαν στόχο τη δημιουργία δεσμεύσεων μέχρι και την τελική συμφωνία (Κωνσταντινάκος, 2019).

Το προνόμιο της εμπιστευτικότητας, ισχύει αρχικά στις χώρες στις χώρες του αγγλοσαξονικού δικαίου, για να διαφυλάσσεται η ακεραιότητα οποιασδήποτε διαπραγμάτευσης. Έτσι, οι διαπραγματεύσεις των μερών καθίστατο εμπιστευτικές, χωρίς να υπάρχει η ανάγκη της συμφωνίας, εφόσον στόχευαν στην επίλυση κάποιας διαφοράς και έτσι τα ανταλλασσόμενα έγγραφα, θεωρούνταν ανεπίδεκτα χρήσης στο μέλλον (Αντωνέλλος και Πλέσσα, 2014; Κωνσταντινάκος, 2019).

Η διεθνής νομολογία, τηρεί την γενική αρχή της εμπιστευτικότητας, έτσι τα έγγραφα που θα χρησιμοποιηθούν στην διαμεσολάβηση, απαγορεύεται να χρησιμοποιηθούν σε μεταγενέστερη δικαστική, διαιτητική ή άλλη διαδικασία.

2.4.2. Ιδιωτική αυτονομία

Η ιδιωτική αυτονομία είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, εφόσον η ελευθερία κινήσεων των μερών, είναι ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία που διακρίνει τις διαδικασίες δικαστικής ή διαιτητικής ρύθμισης των διαφορών. Πιο συγκεκριμένα, δεν μπορεί κάποιο τρίτο πρόσωπο να έχει την εξουσία της λήψης απόφασης, αλλά αντίθετα μόνο τα μέρη τα οποία εμπλέκονται στην διαδικασία της διαμεσολάβησης έχουν τη δυνατότητα να διευθετήσουν την διαφορά τους (Κωνσταντινάκος, 2019). Στις περιπτώσεις αυτές, τα μέρη της διαφοράς, επωφελούνται αναλογικά, δίχως τα κέρδη του ενός να επιφέρουν απαραίτητα ζημίες στον άλλο, σε αντίθεση με τις δικαστικές αποφάσεις στις οποίες το ένα από τα δύο μέρη κερδίζει και το άλλο χάνει.

Η δυνατότητα των μερών, να μπορούν να διαμορφώνουν από κοινού τους όρους της συμφωνίας τους, είναι κάτι που διαφοροποιεί την διαμεσολάβηση από άλλα μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, όπως είναι παραδείγματος χάριν η διαιτησία. Η διαμεσολάβηση έχει εθελούσιο χαρακτήρα, ο οποίος επηρεάζει με θετικό τρόπο τα μέρη που συμμετέχουν, τα οποία αντιλαμβάνονται ότι με τη θέλησή τους συμμετέχουν στην επίλυση της διαφοράς τους. Έτσι, αυξάνεται ο βαθμός της δέσμευσης τους, και η εκτίμηση τους για το σύστημα της διαμεσολάβησης (Λουκάκου, 2018a).

Ο χαρακτήρας αυτός της διαμεσολάβησης, έχει δύο βασικές παραμέτρους. Η πρώτη παράμετρος αφορά στην εκούσια συμμετοχή των μερών στην συνολική διαδικασία της για τον

διαμεσολαβητή, ωστόσο η δεύτερη παράμετρος, που αφορά την χορήγηση της συναίνεσης για την επίτευξη του αποτελέσματος, είναι πιο σημαντική ιδίως όταν τα μέρη καταλήγουν σε συμφωνία κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης. Έτσι, τόσο η αρχική απόφαση αναφορικά με τη συμμετοχή των μερών στην διαδικασία της διαμεσολάβησης όσο και απόφαση που λαμβάνεται για την συνέχιση της συμμετοχής, επαφίονται στην διακριτική ευχέρεια των μελών που συμμετέχουν στην διαδικασία. Τα μέρη της διαδικασίας κατά κανόνα, συμμετέχουν στην διαμεσολάβηση, εθελοντικά και αυτόνομα (Κωνσταντίνος, 2019).

2.4.3. Αμεροληψία και ουδετερότητα

Ο διαμεσολαβητής, σαν τρίτο μέρος στην διαδικασία, έχει σαν καθήκον να διατηρεί μια ουδέτερη στάση και να παραμένει αμερόληπτος. Τα στοιχεία αυτά, συναντώνται τόσο στους ορισμούς του θεσμού της διαμεσολάβησης Όσο και στα νομοθετικά κείμενα, και στους κώδικες δεοντολογίας των διαμεσολαβητών. Η έννοια της ουδετερότητας και της αμεροληψίας διεθνώς, όσον αφορά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, δεν έχει ακόμη οριστεί. Παρόλα αυτά έχουν καταβληθεί μεγάλες προσπάθειες για την διευκρίνιση του όρου αυτού, ενώ σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιείται χωρίς να έχει διευκρινιστεί σαφώς. Ιδιαιτερότητα γενικότερα, αναφέρεται στην προηγούμενη γνώση του διαμεσολαβητή, ενώ η αμεροληψία στον τρόπο που ενεργεί αυτός κατά την διαδικασία (Λουκάκου, 2018b).

Δεν έχουν τεθεί ακόμη κριτήρια αναφορικά με την ουδετερότητα και την ανεξαρτησία του διαμεσολαβητή, έτσι ώστε να εφαρμοστεί ευρέως ο θεσμός και να εστιάζουν τα κράτη-μέλη περισσότερο στην ίδια τη διαδικασία και όχι στην ταυτότητα του διαμεσολαβητή. Έτσι, στον ορισμό του διαμεσολαβητή όπως περιγράφεται από την οδηγία της Ε.Ε., η υποχρέωση τήρησης των αρχών αυτόν μνημονεύεται εμμέσως.

Η νομοθεσία της Ε.Ε. ορίζει ότι ο διαμεσολαβητής θα πρέπει να τηρεί την αμεροληψία του μεταξύ των μερών και την ουδετερότητα του όσον αφορά στο τελικό αποτέλεσμα της διαδικασίας. Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός ουδέτερου διαμεσολαβητή έχουν να κάνουν κυρίως με το να μη διατηρεί προηγούμενη σχέση με τα μέρη, εφόσον το γεγονός αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στην αλλοίωση της απόδοσης του. Κατά συνέπεια, ως καθήκον του ο διαμεσολαβητής έχει να γνωστοποιήσει στα μέρη, τόσο πριν όσο και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, είτε υφιστάμενα είτε πιθανά περιστατικά, που αποτελούν ή ενδέχεται να συνιστούν σύγκρουση συμφερόντων στο πρόσωπο του. Η ουδετερότητα στο

πρόσωπο του διαμεσολαβητή, είναι ένα στοιχείο εκ των ουκ άνευ στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, έχοντας αυτό σαν αποτέλεσμα η έννοια του μη ουδέτερου διαμεσολαβητή να θεωρείται ως ένα σχήμα οξύμωρο (Θεοχάρης, 2015).

Όσον αφορά στην αμεροληψία, αυτή η αρχή αυτή συνδέεται κυρίως με την θέση την οποία οι ίδιοι οι διαμεσολαβητές λαμβάνουν στο πεδίο της διαφοράς και της έλλειψης συμφέροντος τους, σε σχέση με τα άλλα μέλη ή και με το αποτέλεσμα της διαδικασίας. Ειδικότερα, η αμεροληψία μπορεί να γίνει αντιληπτή σαν την αποχή του διαμεσολαβητή από οποιαδήποτε πράξη η οποία θα μπορούσε να εκληφθεί σαν προκατάληψη, και συμπεριλαμβάνει την δέσμευση του ίδιου του διαμεσολαβητή να υπηρετήσει ισότιμα και τα δύο μέρη. Ο αμερόληπτος διαμεσολαβητής, δεν θα πρέπει να ενεργεί διατηρώντας προκαταλήψεις έναντι των μερών, λόγω των χαρακτηριστικών τους όπως είναι παραδείγματος χάριν η κουλτούρα τους, η καταγωγή τους, ή άλλα χαρακτηριστικά τους. Έτσι, ακολουθώντας ο διαμεσολαβητής τις αρχές της αμεροληψίας, μπορεί να κερδίσει την εμπιστοσύνη των μερών η οποία βασίζεται στην πεποίθηση τους ότι, θα αντιμετωπίζει δίκαια καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας της διαμεσολάβησης (Κωνσταντίνος, 2019; Θεοχάρης, 2015).

Η έννοια της αμεροληψίας του διαμεσολαβητή ομοιάζει με την υποχρέωση του δικαστή ο οποίος θα πρέπει να είναι αμερόληπτος και να κρατάει ίσες αποστάσεις από τους διαδίκους.

2.5. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης

Η διαδικασία της διαμεσολάβησης, δεν χαρακτηρίζεται από επισημότητα εφόσον ορισμένοι προκαθορισμένοι κανόνες ή δικονομικές διατάξεις δεν ακολουθούνται. Παρ' όλα αυτά, αυτό δε σημαίνει ότι διαδικασία της διαμεσολάβησης δεν έχει συγκεκριμένη οργανωτική δομή ή διάρθρωση. Αντίθετα, υπάρχουν ορισμένοι διαδικαστικοί κανόνες, οι οποίοι ορίζονται από τα μέρη και τον διαμεσολαβητή, γεγονός που ξεχωρίζει τη διαδικασία της διαμεσολάβησης από άλλα μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών όπως είναι παραδείγματος χάριν οι διαπραγματεύσεις. Ειδικότερα, τα μέρη που εμπλέκονται στην διαδικασία, σε πολλές περιπτώσεις ακολουθούν τα βήματα που έχουν τεθεί από το διαμεσολαβητή, και σε άλλες, σε συνεννόηση μεταξύ τους επιλέγουν μεταξύ κανόνων ήδη θεσπισμένων από τους αρμόδιους φορείς (Κωνσταντίνος, 2019; Θεοχάρης, 2015).

Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι, ο διαμεσολαβητής είναι υπεύθυνος για την τήρηση της διαδικασίας, ενώ τα μέρη της διαδικασίας είναι υπεύθυνοι για το περιεχόμενο της διαμεσολάβησης και την τελική έκβαση της.

Διεθνώς, έχει καθοριστεί μια συγκεκριμένη δομή της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, η οποία στην ουσία από διαμορφώνεται σε μια *ad hoc* βάση από την πλευρά του διαμεσολαβητή, ο οποίος βρίσκεται σε συνεννόηση με τα μέρη της σύγκρουσης, έχοντας μοναδικό και τελικό στόχο την διευθέτηση της διαφοράς (Θεοχάρης, 2015). Τα στάδια, τα οποία συνήθως παρουσιάζονται κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, περιγράφονται ακολούθως. Παρ' όλα αυτά, ενδεχομένως να υπάρξουν πολλές παραλλαγές στην διαδικασία αυτή.

Κατά την αρχή της διαδικασίας, τα μέρη που συμμετέχουν καταρτίζουν την συμφωνία υπαγωγής της διαφοράς τους στην διαμεσολάβηση. Έτσι, στη συνέχεια, ορίζεται ο χρόνος διεξαγωγής της διαδικασίας. Ο ορισμός του χρόνου που ξεκινά η διαδικασία της διαμεσολάβησης συνεπάγεται ορισμένες οικονομικές συνέπειες, όσον αφορά στην αναστολή ή και στην διακοπή των προθεσμιών παραγραφής, έτσι ώστε να μην εμφανίζεται στην διαδικασία ο κίνδυνος απώλειας δικαιώματος (Murray, 2001).

Η διαμεσολαβητική διαδικασία στην ουσία ξεκινά με την συνάντηση των μερών της διαμεσολάβησης αλλά και του διαμεσολαβητή και την εναρκτήρια δήλωση του τελευταίου. Μέσω της δήλωσης αυτής, στα μέρη περιγράφονται η διαδικασία της διαμεσολάβησης και ο ρόλος που έχει το καθένα στη διαδικασία αυτή. Αρχικά, ανταλλάσσονται απόψεις και θέσεις ανάμεσα στα εμπλεκόμενα μέρη και δίνονται επεξηγήσεις για τους βασικούς κανόνες της διαδικασίας. Στη συνέχεια, γίνονται οι κατ' ιδίαν συνομιλίες ανάμεσα στο κάθε μέρος και το διαμεσολαβητή στις οποίες, αρχικά συζητούνται οι προθέσεις των μερών και ενημερώνονται τα μέρη για την εξέλιξη της διαδικασίας. Ο διαμεσολαβητής παρέχει την απαραίτητη βοήθεια στα μέρη έτσι ώστε να μπορέσουν να κατανοήσουν τις επιλογές τους, και να διαμορφώσουν τα χαρακτηριστικά της συμφωνίας τους. Εφόσον βρεθεί μία κοινή λύση ανάμεσα στα μέρη, τότε η διαμεσολαβητική συμφωνία καταρτίζεται (Abramson, 2011; Κωνσταντινάκος, 2019).

2.6. Η εκτέλεση της διαμεσολαβητικής απόφασης

Οι συμφωνίες οι οποίες γίνονται κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, εκτελούνται συνήθως εκουσίως εφόσον αποτελούν ένα προϊόν της αυτοδυναμίας και ίδιας βούλησης των

μερών που συμμετέχουν στην διαδικασία. Παρ' όλα αυτά, για την διασφάλιση της ακεραιότητας της διαδικασίας, το περιεχόμενο της εγγραφής συμφωνίας απαιτείται να κηρυχθεί εκτελεστό.

Στην Ε.Ε., πριν θεσμοθετηθεί η διαδικασία της διαμεσολάβησης, αυτή στερούνταν των επισήμων μηχανισμών εκτελεστότητας έχοντας αυτό σαν συνέπεια η συμμόρφωση με τη συμφωνία που προέκυψε από την διαδικασία αυτή, ήταν εθελοντική. Πλέον, κατά τις οδηγίες της Ε.Ε., προτείνεται η προηγούμενη επικύρωση της διαμεσολαβητικής συμφωνίας, έτσι ώστε να αποκτήσει εκτελεστή φύση υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι συμπεριλαμβάνει καταψηφιστικούς όρους.

Η επιλογή του μηχανισμού εκτελεστότητας, για την συμφωνία στην οποία έχουν καταλήξει τα μέρη επαφίεται στα κράτη-μέλη, εφόσον το κάθε μέλος ξεχωριστά εφαρμόζει το δικό του εθνικό μηχανισμό. Εν τέλει η συμφωνία επιβάλλεται, με την έγκριση του δικαστηρίου ή κάποιας άλλης αρχής που θεωρείται αρμόδια, ενώ παράλληλα η ιδιωτική διαταγή εφαρμογής του διακανονισμού διαμεσολάβησης, προβλέπεται έτσι ώστε οι συμφωνίες να καταστούν εκτελεστές (Χριστοδούλου, 2010).

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι για να αποφεύγονται οι δίκες σχετικά με την εκτέλεση των διαμεσολαβητικών συμφωνιών εκ των υστέρων, προτείνεται η παροχή μιας συγκεκριμένης περιόδου χάριτος, αφότου επιτευχθεί η συμφωνία ανάμεσα στα μέρη, έτσι ώστε αυτά να συνειδητοποιήσουν τις παραμέτρους για τις οποίες συμφώνησαν. Εκτός αυτού, έχει συζητηθεί, η χορήγηση δικαιώματος ζημίας υπαναχώρησης στα δύο μέρη, από την συμφωνία αυτή. Η υπαναχώρηση αυτή ισχύει για συγκεκριμένο και περιορισμένο χρονικό διάστημα (Χριστοδούλου, 2010).

2.7. Μέθοδοι ενεργοποίησης της διαμεσολάβησης

Η διαδικασία της διαμεσολάβησης ξεκινά είτε αυτό το συμφωνήσουν τα μέρη, είτε αφότου υπάρξει σχετική σύσταση η εντολή από την πλευρά του δικαστηρίου. Επίσης η διαδικασία της διαμεσολάβησης μπορεί να ξεκινήσει υποχρεωτικά, σε περίπτωση που υπάρχει σχετική πρόβλεψη από το νόμο, ιδίως από το πρίσμα της οδηγίας (Χριστοδούλου, 2010).

Στη συνέχεια, παρατίθεται στο σχήμα που ακολουθεί, οι τρόποι ενεργοποίησης της διαμεσολάβησης.



Εικόνα 1: Τρόποι ενεργοποίησης της διαμεσολάβησης

Πηγή: Ίδια επεξεργασία από Χριστοδούλου, 2010

Όσον αφορά στην πρώτη κατηγορία, την υπαγωγή σε διαμεσολάβηση μετά από συμφωνία των μερών, η μέθοδος αυτή, είναι σήμερα η πιο κλασική μορφή υπαγωγής μία διαφοράς σε διαμεσολάβηση. Στην διαδικασία αυτή, τα μέρη είναι εκείνα που επιλέγουν πρώτου προσφύγουν στα αρμόδια δικαστήρια, να δοκιμάσουν την διαδικασία της διαμεσολάβησης, εφόσον ορίσουν από κοινού ένα διαμεσολαβητή. Τα μέρη, εφόσον συμφωνήσουν για την υπαγωγή σε διαμεσολάβηση, μπορούν να συμφωνήσουν να θέσουν υπό την διαδικασία αυτή και τις μελλοντικές τους διαφορές με σχετική ρήτρα, όπως γίνεται και κατά τη διαδικασία της διαιτησίας (Καραμπατζός, 2010; Χριστοδούλου, 2010).

Στη συνέχεια όσον αφορά την υπαγωγή σε διαμεσολάβηση μετά από την σύσταση του δικαστηρίου, αυτή η διαδικασία ξεκινά εκ μέρους των ίδιων των δικαστών. Η διαδικασία, εξοικονομεί πόρους για το δικαστικό σύστημα και παράγει αρκετά οφέλη για τους λειτουργούς της δικαστικής εξουσίας. Παράλληλα εκτιμάται το γεγονός ότι μέσω της διαδικασίας της

διαμεσολάβησης, είναι δυνατή η εξωδικαστική επίλυση των υποθέσεων, και η αποσυμφόρηση των δικαστηρίων, παράγοντας οφέλη για τις υπόλοιπες υποθέσεις οι οποίες επιλύονται πιο γρήγορο.

Έτσι εμφανίστηκαν διάφορες νομοθετικές ρυθμίσεις μέσω των οποίων δόθηκε το δικαίωμα στο δικαστήριο, να συνιστά στα μέρη να προσφύγουν στο θεσμό της διαμεσολάβησης. Στο σημείο αυτό, παρόλα αυτά θα πρέπει να αναφερθεί ότι δεν θα πρέπει να συγχέεται η δυνατότητα του δικαστή να ζητά από τα μέρη να παρίστανται αλλά και να συμμετέχουν στην διαδικασία της διαμεσολάβησης μέσω του εξαναγκασμό των μερών να αποδεχτούν μια συγκεκριμένη λύση, γεγονός που σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό (Καραμπατζός, 2010; Χριστοδούλου, 2010).

Στην περίπτωση της διαμεσολάβησης που είναι υποχρεωτική από το νόμο, η προσφυγή σε αυτή τη διαδικασία απαιτείται βάσει νομοθετικής πρόβλεψης. Το μέτρο αυτό έχει εμφανιστεί αρχικά στις ΗΠΑ, όπου σε διάφορες πολιτείες, ο θεσμός της υποχρεωτικής διαμεσολάβησης ξεκίνησε να ισχύει έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της μειωμένης χρήσης του θεσμού. Παρ' όλα αυτά και σε άλλες χώρες συναντώνται διάφορες περιπτώσεις υποχρεωτικής υπαγωγής. Ένα παράδειγμα τέτοιας χώρας είναι ο Καναδάς, όπου μετά την μειωμένη απόδοση της εθελουσίας χρήσης του θεσμού τέθηκαν σε πιλοτικό στάδιο πρόγραμμα την υποχρεωτική υπαγωγή στην διαδικασία με θετικά αποτελέσματα (Γιαννακοπούλου, 2021).

2.8. Κώδικας δεοντολογίας που διέπει τη διαδικασία της διαμεσολάβησης

Στη διαδικασία της διαμεσολάβησης, όπου δεν έχουν επικρατήσει σαφείς κανονιστικές διατάξεις, κρίνεται απαραίτητη η ισχύς κώδικα συμπεριφοράς των διαμεσολαβητών, έτσι ώστε να γίνεται επαρκής οριοθέτηση των υποχρεώσεων αλλά και των δικαιωμάτων τους. Ο κωδικός της συμπεριφοράς λειτουργεί σαν ένα σύνολο ηθικών κανόνων, για την πρακτική των διαμεσολαβητών, έχοντας κατά βάση χαρακτήρα εθελοντικό. Πολλές φορές η διαδικασία της διαμεσολάβησης χρησιμοποιείται σε προγράμματα δικαστικής διαμεσολάβησης τα οποία έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα. Σε όλες τις περιπτώσεις, κρίνεται αναγκαίο, όλοι οι διαμεσολαβητές να υπόκειται σε ένα κώδικα δεοντολογίας (Γιαννακοπούλου, 2021).

Οι φορείς οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την εκπόνηση του κώδικα αυτού, είναι κυβερνητικά και υπερεθνικά όργανα. Στην περίπτωση της Ε.Ε., ο κωδικός της δεοντολογίας των διαμεσολαβητών που εκπονήθηκε αποσκοπούσε στην βελτίωση των υπηρεσιών που παρείχαν οι

διαμεσολαβητές, και ενσωματώθηκε στην κανονιστική λειτουργία πολλών διαμεσολαβητικών υπηρεσιών. Για την επίτευξη των στόχων του, ο ευρωπαϊκός κώδικας συμπεριφοράς συμπεριλαμβάνει διάφορους κανόνες και κριτήρια τους οποίους θα πρέπει να ενσωματώνουν στην λειτουργία τους οι οργανισμοί, οι οποίοι παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες (Euromed-justice.eu, 2020). Ο κώδικας, βασίζεται στις αρχές της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας του διαμεσολαβητή, ενώ παράλληλα οριοθετούνται τα καθήκοντα των διαμεσολαβητών με διαφάνεια εφαρμόζοντας τις γενικές αρχές της διαμεσολάβησης όπως είναι η ουδετερότητα, το απόρρητο της διαδικασίας και το ελεύθερο της βούλησης των μερών (Θεοχάρης, 2015).

2.9. Πλεονεκτήματα του θεσμού της διαμεσολάβησης

Από τα προαναφερθέντα μπορεί εύκολα να γίνουν αντιληπτά τα πλεονεκτήματα που συνοδεύουν το θεσμό της διαμεσολάβησης. Ειδικότερα, η διαμεσολάβηση σαν ένας θεσμός, εφόσον ευδοκιμήσει μπορεί να επιφέρει μια σημαντική μείωση του χρόνου εκδίκασης των υποθέσεων, συνοδευόμενη από την έγκυρη επίλυση των διαφορών ανάμεσα στα μέρη. Μέσω της διαδικασίας αυτής, μπορεί να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της καθυστέρησης της απονομής της Δικαιοσύνης (Osc.gov, 2021).

Μέσω της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, είναι εφικτή και η μείωση του συνολικού όγκου των υποθέσεων, οι οποίες όσο υπάρχουν επιβαρύνουν το δικαστικό σύστημα, κι έτσι, η διαμεσολάβηση συνεισφέρει ουσιαστικά στην αποσυμφόρηση των δικαστηρίων έχοντας το τελικό αποτέλεσμα να διατίθεται επαρκής χρόνος για την εκδίκαση των υποθέσεων βάσει ποιοτικών κριτηρίων. Λαμβάνοντας υπόψιν την συρρίκνωση του χρόνου διευθέτησης των υποθέσεων, αναλογικά παρατηρείται μείωση των δικαστικών εξόδων και των αμοιβών πάσης φύσεως συμπεριλαμβανομένου του κόστους που προκύπτει την απασχόληση δικαστικών υπαλλήλων εκ μέρους των διαδίκων μέχρι να επιλυθεί η διαφορά τους οριστικά (Giambrone, 2020).

Ένας ακόμη βασικός παράγοντας ο οποίος συντελεί στα θετικά στοιχεία της διαδικασίας της διαμεσολάβησης είναι η ευελιξία των μερών. Κατά την διαδικασία αυτή, δε γίνεται κάποια δέσμευση για τα μέρη, και έτσι έχουν αυτονομία όσον αφορά στην έκφραση της δικής τους εκδοχή των πραγμάτων χωρίς να υπάρχει κάποιος περιορισμός από τους όρους παραδεκτού των αποδεικτικών μέσων. Η δυνατότητα αυτή που παρέχεται στα μέρη, είναι θεμελιώδης σημασίας

για τους χρήστες του θεσμού της διαμεσολάβησης χωρίς αυτό απαραίτητα να συνδέεται με το ίδιο το αποτέλεσμα της διαδικασίας (Χριστοδούλου, 2010)..

Μέσω της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, τα μέρη έχουν την ευκαιρία να ακολουθήσουν μια συνολική διαδικασία η οποία βασίζεται σε δομές, και εστιάζει τα συμφέροντα τους και όχι στις θέσεις τους έχοντας σαν τελικό στόχο την εύρεση κάποιας λύσεως η οποία μπορεί να είναι προσφιλής για όλους. Το γεγονός αυτό, ενδυναμώνει το θεσμό της διαμεσολάβησης προσδίδοντας στη συνολική διαδικασία υπεραξία. Σε πολλές περιπτώσεις, οι υποθέσεις διευθετούνται ανεξάρτητα των αυστηρών οικονομικών δεδομένων, αλλά βάσει στοιχείων που έχουν να κάνουν με την ανθρώπινη υπόσταση λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι μέσα από την διαμεσολαβητική διαδικασία, είναι δυνατή η διάκριση των πραγματικών αιτιών της διαφοράς (Osc.gov, 2021; Giambrone, 2020).

Ο θεσμός της διαμεσολάβησης, έχει αναγνωριστεί πλέον και από τα μέλη της επιχειρηματικής κοινότητας σαν ένα εργαλείο το οποίο μπορεί να συνδράμει ουσιαστικά στην ανάπτυξη του επιχειρείν. Ιδίως όσον αφορά στις εμπορικές διαφορές, τα μέρη δείχνουν να προτιμούν την διαμεσολάβηση, για την εξοικονόμηση χρόνου, δαπανών αλλά και για την αίσθηση της δικαιοσύνης που αποπνέει όλη διαδικασία.

Όπως προκύπτει από τα προηγούμενα, ο θεσμός της διαμεσολάβησης συνοδεύεται από πολλά πλεονεκτήματα για τα μέρη που συμμετέχουν σε αυτή (Osc.gov, 2021; Giambrone, 2020).. Ωστόσο δεν ενδείκνυται για όλες τις υποθέσεις, όπως αυτές με τις οποίες πρέπει να καθιερωθεί ένα συγκεκριμένο νομικό προηγούμενο ή ακόμη και μια αλλαγή της νομοθεσίας ή της βιομηχανικής πρακτικής. Επίσης ο θεσμός της διαμεσολάβησης δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περίπτωση που υπάρχουν νομικά ζητήματα που θα πρέπει να διερευνηθούν και να δημιουργηθεί δεδικασμένο.

Κεφάλαιο 3^ο: Ερευνητική μεθοδολογία

3.1. Μεθοδολογία της έρευνας

Στην ενότητα αυτή, παρατίθεται το σύνολο των στοιχείων τα οποία συνθέτουν την μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για το σχεδιασμό, την υλοποίηση αλλά και την ολοκλήρωση της έρευνας έτσι ώστε να εξυπηρετηθεί ο σκοπός της. Έτσι, στα πλαίσια της ενότητας αυτής γίνεται μια αναφορά σε βασικές έννοιες της έρευνας όπως είναι ο σκοπός, το δείγμα, τα ερευνητικά ερωτήματα, το εργαλείο το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την διεξαγωγή της έρευνας, η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την ανάλυση των δεδομένων και ηθική και δεοντολογία της έρευνας.

3.2. Σκοπός της έρευνας και ερευνητικές υποθέσεις

Ο σκοπός της έρευνας, αφορά σε πολλά στοιχεία τα οποία συνδέονται με τον αντικειμενικό της στόχο. Ως επί το πλείστον, μία έρευνα έχει σαν στόχο στο να δώσει λύση σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα, να διασταυρώσει στοιχεία τα οποία έχουν προκύψει από ευρήματα άλλων μελετών, ή να περιγράψει ένα φαινόμενο και να δημιουργήσει νέα γνώση. Η διατύπωση του στόχου μιας έρευνας θα πρέπει να γίνεται κατανοητή από τους αναγνώστες, και έτσι θα πρέπει να πληροί τα κριτήρια της απλότητας και της σαφήνειας (Τσιπλητάρης και Μπάμπαλης, 2011; Αναστασιάδου, 2012).

Στην παρούσα έρευνα, ο στόχος είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των Ελλήνων δικηγόρων οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του διαμεσολαβητή, γύρω από τον όρο της διαμεσολάβησης. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται ανασκόπηση των απόψεων των δικηγόρων, σχετικά με το κατά πόσο ο θεσμός της διαμεσολάβησης μπορεί να βοηθήσει την ταχύτητα της απονομής της δικαιοσύνης, αντιμετωπίζοντας τα δικαστήρια ως έναν οργανισμό ο οποίος μέσα από το θεσμό της διαμεσολάβησης μπορεί να πετύχει καλύτερα αποτελέσματα απόδοσης για τους πολίτες και το κράτος. Βάσει αυτών, διαμορφώνονται οι ακόλουθες ερευνητικές υποθέσεις:

- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάζει την άποψή τους σχετικά με το απόρρητο της διαμεσολάβησης.
- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάζει την άποψη τους σχετικά με το αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης.

- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάζει την άποψή τους σε σχέση με την εκτελεστικότητα της διαμεσολάβησης.
- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων, επηρεάζει την άποψή τους αναφορικά με την προτίμηση τους στην διαμεσολάβηση σε σχέση με τα τυπικά δικαστικά μέσα έχοντας ως σημείο αναφοράς το οικονομικό κέρδος.

3.3. Μέθοδος διεξαγωγής της έρευνας

Σε μια έρευνα, η μέθοδος που ακολουθείται έχει να κάνει με όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία χρησιμοποιούνται από τον ερευνητή για τη δημιουργία βάσεων για την συγκέντρωση των δεδομένων, την ανάλυσή τους και τέλος την μελέτη τους για να προκύψουν συμπεράσματα αναφορικά με τα ερευνητικά ερωτήματα ή υποθέσεις. Τα στοιχεία τα οποία συμπεριλαμβάνονται στον προσδιορισμό της μεθόδου, έχουν να κάνουν με σημαντικά δεδομένα της έρευνας όπως είναι παραδείγματος χάριν το εργαλείο που θα χρησιμοποιηθεί για την συγκέντρωση των δεδομένων, η ακολουθούμενη μέθοδος δειγματοληψίας και η διαδικασία που θα ακολουθηθεί για την ανάλυση. Συνεπώς, η μέθοδος είναι μια πολύ σημαντική έννοια που συμπεριλαμβάνει διάφορα στοιχεία και καθορίζει την τελική έκβαση της έρευνας (Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2008; Creswell, 2015).

Στη μελέτη αυτή έγινε επιλογή της μεθόδου της ποσοτικής ανάλυσης. Η απόφαση για την χρήση της ποσοτικής μεθόδου έναντι της ποιοτικής, στηρίχθηκε στο ότι ο σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας σχετίζονται με τις τάσεις, τις αντιλήψεις αλλά και τις στάσεις που έχουν διαμορφωθεί από άτομα πάνω στο υπό διερεύνηση θέμα. Στην έρευνα αυτή, στόχος είναι να δημιουργηθεί μια γενικότερη εικόνα γύρω από την αντίληψη των δικηγόρων αναφορικά με το θεσμό της διαμεσολάβησης, και όχι να διακριθούν συγκεκριμένες πτυχές του θέματος διατυπωμένες υπό την υποκειμενική οπτική των συμμετεχόντων.

Παράλληλα, τα στοιχεία τα οποία συλλέγονται για την διεξαγωγή της παρούσας μελέτης, μέσα από το ερωτηματολόγιο, εκφράζονται με τη χρήση ποσοτικών δεδομένων και αριθμών, και λόγω του ότι ο στόχος της έρευνας αφορά στην διατύπωση γενικών συμπερασμάτων, τα δεδομένα αυτά μπορούν να αναλυθούν στατιστικά. Κατά συνέπεια, εφόσον θα αναλυθούν ποσοτικά δεδομένα, για την διαμόρφωση της εικόνας του θέματος που διερευνάται, αυτά

μπορούν να εκφραστούν με προσωπικό τρόπο. Όπως προκύπτει από όλα τα προηγούμενα η ποσοτική μέθοδος θεωρείται πλέον κατάλληλη για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας.

3.4. Μέθοδος συλλογής των δεδομένων

Για την παρούσα μελέτη για την συλλογή των προσωπικών δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο το οποίο βασίστηκε στην ανάλυση των απόψεων και των αντιλήψεων των δικηγόρων αναφορικά με το θεσμό της μεσολάβησης. Η επιλογή του ερωτηματολογίου έγινε στην έρευνα αυτή εφόσον από τη χρήση του προκύπτουν πολλά πλεονεκτήματα. Κάποια από τα πλεονεκτήματα του ερωτηματολογίου αναφέρονται στην συνέχεια.

- Αρχικά το ερωτηματολόγιο ενισχύει την ιδιωτικότητα των συμμετεχόντων και εξασφαλίζει την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων.
- Μέσω του ερωτηματολογίου, οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να εξοικονομήσουν πολύτιμο χρόνο.
- Μέσω του ερωτηματολογίου είναι δυνατή η προσέλκυση μεγάλων δειγμάτων.

Στην παρούσα έρευνα το ερωτηματολόγιο αποτελείται συνολικά από δύο μέρη και συνολικά δεκαεπτά (17) ερωτήσεις. Οι τρεις (3) πρώτες ερωτήσεις αφορούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, ενώ υπόλοιπες δέκα τέσσερις (14) ερωτήσεις, απευθύνονται στο δείγμα έτσι ώστε να συλλέξει τις αντιλήψεις τους αναφορικά με την διαδικασία της διαμεσολάβησης. Για την συγκέντρωση των απόψεων των δικηγόρων, χρησιμοποιείται στο δεύτερο μέρος η κλίμακα Likert (1-5, διαφωνώ απόλυτα -- συμφωνώ απόλυτα).

3.5. Το δείγμα της έρευνας

Για την εξυπηρέτηση των σκοπών της παρούσας μελέτης ήταν απαραίτητη η σύσταση ενός δείγματος το οποίο θα απαντούσε στο ερωτηματολόγιο και θα παρείχε και τα απαραίτητα δεδομένα μέσα από τα οποία διαπιστώνεται αν ισχύουν ή όχι οι ερευνητικές υποθέσεις της μελέτης αυτής.

Στην περίπτωση αυτή για την σύσταση του δείγματος, χρησιμοποιήθηκε δειγματοληψία ευκολίας, στην οποία λαμβάνονται υπόψη οι δύο παράγοντες. Ο πρώτος παράγοντάς είναι ότι οι συμμετέχοντες στο δείγμα, είναι πρόθυμοι να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο και έχουν τον απαραίτητο χρόνο και ο δεύτερος παράγοντας είναι ότι ο ερευνητής μπορεί να προσεγγίσει τον

κάθε συμμετέχοντα με κάθε μέσο χωρίς να υπάρχει κάποια στρατηγική επιλογή. Στην έρευνα αυτή συνολικά συμμετείχαν είκοσι (20) υποκείμενα. Το δείγμα αποτελείται από δικηγόρους που έχουν πιστοποιηθεί με την ιδιότητα του διαμεσολαβητή.

3.6. Ερευνητική διαδικασία

Για την εξυπηρέτηση του σκοπού της παρούσας μελέτης, αρχικά αναφέρθηκε ο στόχος, οι ερευνητικές υποθέσεις ενώ στη συνέχεια έγινε ο σχεδιασμός και υλοποίηση του ερωτηματολογίου, και η διανομή του στο δείγμα της έρευνας.

Στη συνέχεια, έγινε επικοινωνία με τους δικηγόρους που θα συμμετείχαν στο δείγμα, οι οποίοι συμπλήρωσαν εξ' αποστάσεως ερωτηματολόγια της έρευνας. Στη συνέχεια, αφού συμπληρώθηκαν τα ερωτηματολόγια η διαδικασία της συγκέντρωσης των δεδομένων ολοκληρώθηκε και έγινε εξαγωγή των απαντήσεων σε ψηφιακό αρχείο excel το οποίο αποτέλεσε τη βάση της ανάλυσης. Για την στατιστική ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 26.0.0. Αρχικά έγινε μια περιγραφική ανάλυση, για την μελέτη των τάσεων του δείγματος και στη συνέχεια, μια ανάλυση ερευνητικών υποθέσεων έτσι ώστε να διαπιστωθεί αν υποθέσεις που τέθηκαν στην έρευνα αυτή ισχύουν ή απορρίπτονται.

3.7. Ηθική και δεοντολογία

Για την εξασφάλιση του κριτηρίου της εγκυρότητας είναι απαραίτητο να τηρούνται ορισμένοι κανόνες ηθικής, κατά βάση όσον αφορά στην υποκείμενα της έρευνας. Στα πλαίσια αυτά, για την μελέτη που διεξάγεται, τα υποκείμενα δεν εκτέλεσαν ενέργειες οι οποίες τους έβλαπταν είτε σωματικά είτε πνευματικά. Το μόνο που ζητήθηκε από τα υποκείμενα ήταν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. Παράλληλα τα υποκείμενα που έλαβαν μέρος στην έρευνα, είχαν αναλυτική ενημέρωση χωρίς να υπάρχει κάποια πρόθεση παραπλάνησης σχετικά με την έρευνα ή το σκοπό τους.

Επίσης, το δείγμα της έρευνας ενημερώθηκε ότι συμμετείχαν εθελοντικά και είχαν το δικαίωμα να αποχωρήσουν οποιαδήποτε στιγμή, ενώ τα στοιχεία τους θα διαγραφόταν. Τηρήθηκαν οι διατάξεις του κανονισμού ΕΕ 2016/659, για την προστασία της ιδιωτικότητας των μερών που συμμετείχαν ενώ την ίδια στιγμή, στην έρευνα δηλώνεται ρητά ότι τα δεδομένα τους,

βρίσκονται αποκλειστικά στην κατοχή του ερευνητή και η χρήση τους περιορίζεται μόνο για την εξυπηρέτηση των σκοπών της έρευνας.

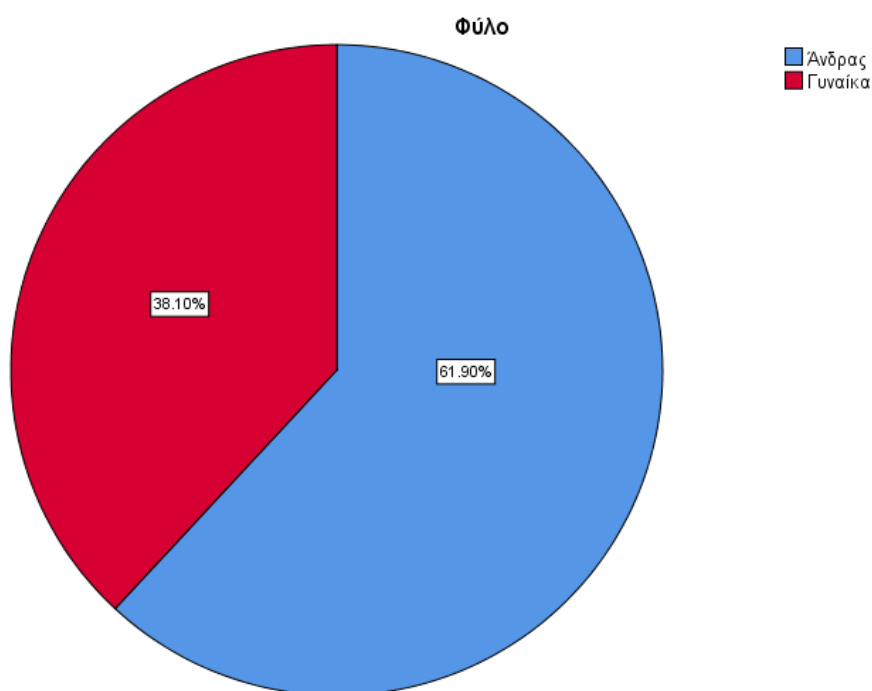
Κεφάλαιο 4^ο: Ερευνητικό μέρος

4.1. Αποτελέσματα της έρευνας

4.1.1. Περιγραφική στατιστική

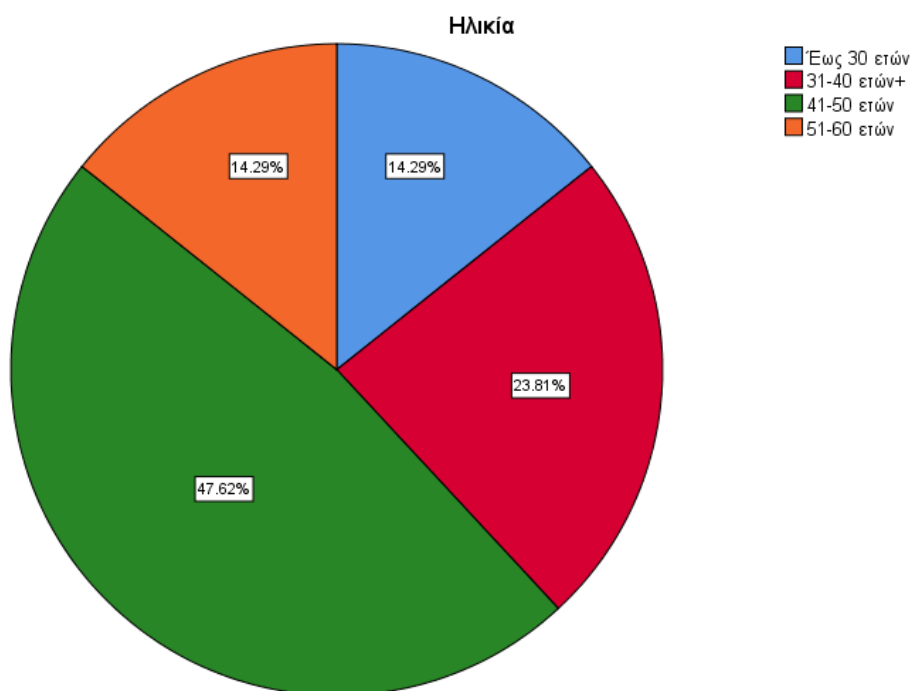
Αναλύοντας τα δεδομένα της έρευνας, αρχικά γίνεται μια αναφορά στα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος που συμμετείχε, ενώ στη συνέχεια, αναλύονται τα δεδομένα από τις απαντήσεις τους αναφορικά με τις αντιλήψεις και τις στάσεις τους για το θεσμό της διαμεσολάβησης.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, στην έρευνα συμμετείχαν δικηγόροι, οι οποίοι έχουν και την ιδιότητα του πιστοποιημένου διαμεσολαβητή. Αρχικά, παρακάτω παρατίθεται τα δεδομένα αναφορικά με το φύλο των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα.



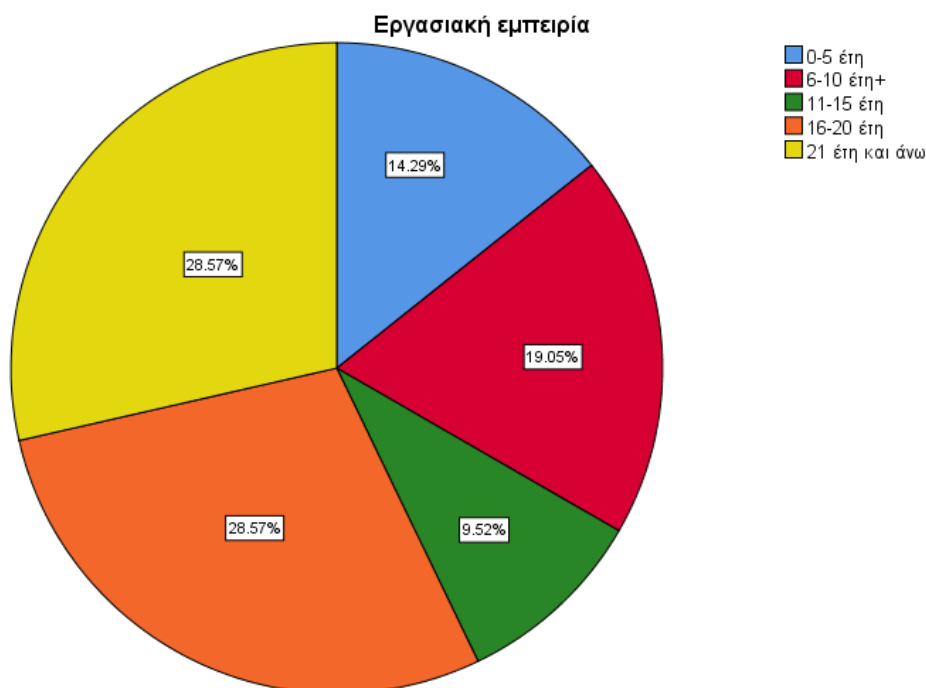
Διάγραμμα 1: Φύλο

Όπως φαίνεται στο προηγούμενο διάγραμμα, το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα είναι άντρες (61,9%) ενώ το μικρότερο ποσοστό είναι γυναίκες (38,1%). Στη συνέχεια, στο επόμενο διάγραμμα παρουσιάζεται το ηλικιακό γκρουπ στο οποίο ανήκει το δείγμα της έρευνας.



Διάγραμμα 2: Ηλικία

Όπως φαίνεται στο προηγούμενο διάγραμμα, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (47,62%) ανήκει στο ηλικιακό γκρουπ των 41 - 50 ετών, ενώ αμέσως μετά ακολουθεί το ηλικιακό γκρουπ των 31 έως 40 ετών (29,81). Στη συνέχεια το 14,29% του δείγματος, αντίστοιχα και στις δύο περιπτώσεις, είναι τα άτομα τα οποία δήλωσαν ότι είναι από 31 - 40 ετών και έως 30 ετών. Στη συνέχεια της έρευνας το δείγμα κλήθηκε να απαντήσει αναφορικά με την εργασιακή του εμπειρία.

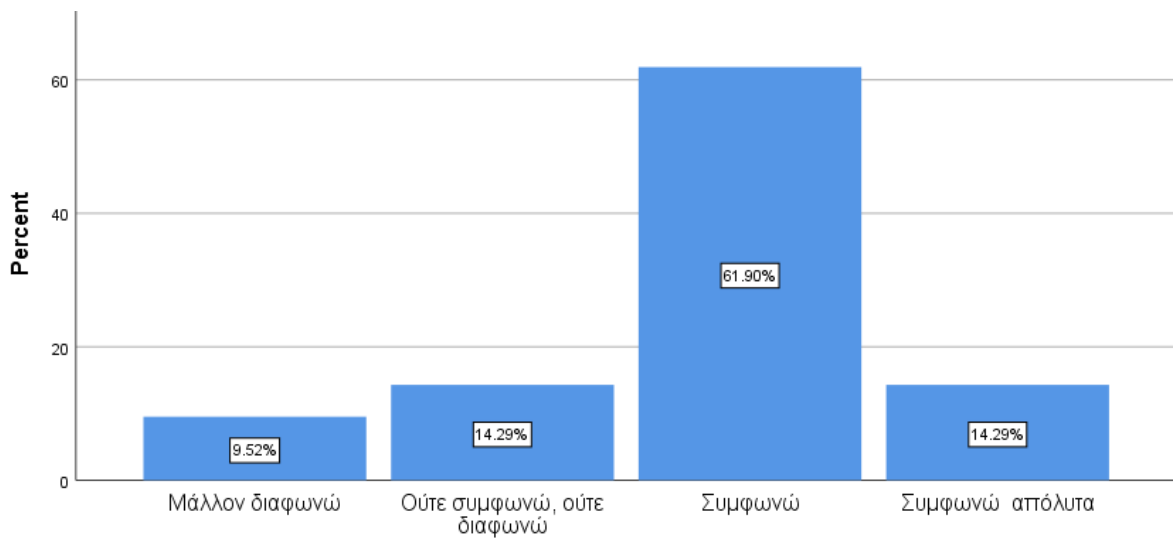


Διάγραμμα 3: Εργασιακή εμπειρία

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των δεδομένων του δείγματος και απεικονίζεται στο προηγούμενο διάγραμμα, το μεγαλύτερο ποσοστό, (28,57%), απάντησε ότι αντίστοιχα έχει προϋπηρεσία από 21 έτη και πάνω και από 16 ως 20 έτη. Αμέσως μετά, το 19,05% του δείγματος υποστήριξε ότι έχει προϋπηρεσία από 6 έως 10 έτη, ενώ το 14,29% του δείγματος υποστήριξε ότι έχει προϋπηρεσία από 0 έως 5 έτη. Τέλος, το 9,52% του δείγματος έχει προϋπηρεσία από 11 ως 15 έτη.

Στη συνέχεια της έρευνας, ακολουθούν οι βασικές ερωτήσεις που εξετάζουν τις αντιλήψεις και τις στάσεις των δικηγόρων που έχουν την ιδιότητα του διαμεσολαβητή, ως προς την διαδικασία της διαμεσολάβησης.

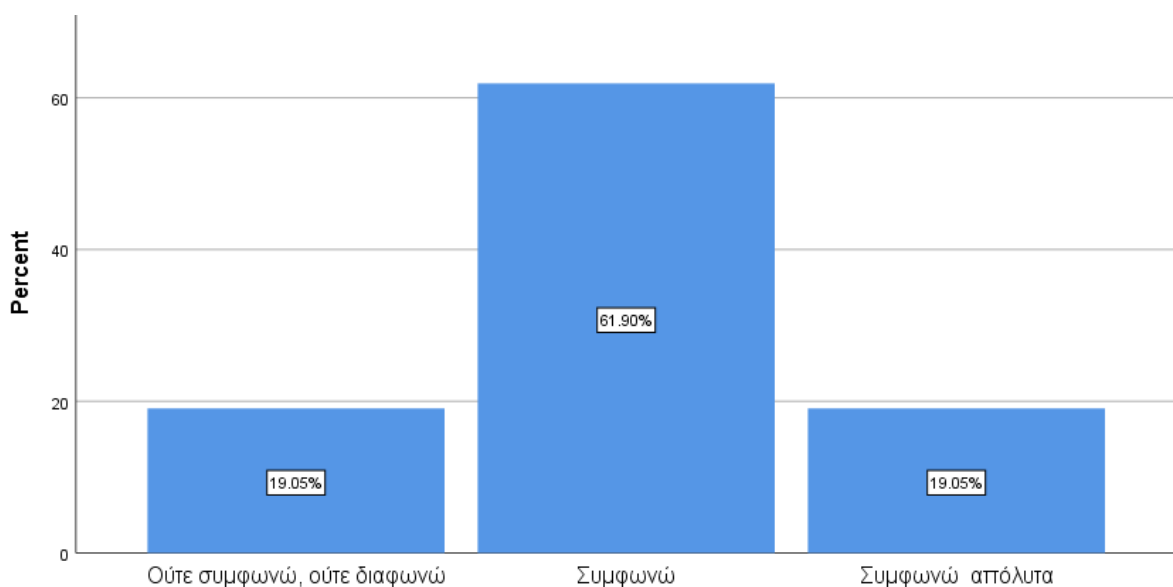
Αρχικά, οι δικηγόροι ερωτώνται για το αν μια διάφορα μπορεί να καθυστερεί οποιαδήποτε απόφαση ή ευκαιρία ανάπτυξης για τον πελάτη ή την επιχείρησή του.



Διάγραμμα 4: Μια διαφορά μπορεί να καθυστερεί οποιαδήποτε απόφαση ή ευκαιρία ανάπτυξης για τον πελάτη ή την επιχείρησή του

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος της έρευνας όπως φαίνεται και στο προηγούμενο διάγραμμα (61,90%) δηλώνει ότι συμφωνεί με την προηγούμενη δήλωση. Μια διαφορά μπορεί να αποδειχθεί σημαντική και μπορεί να καθυστερήσει τις ευκαιρίες ανάπτυξης για τον πελάτη και την επιχείρηση του.

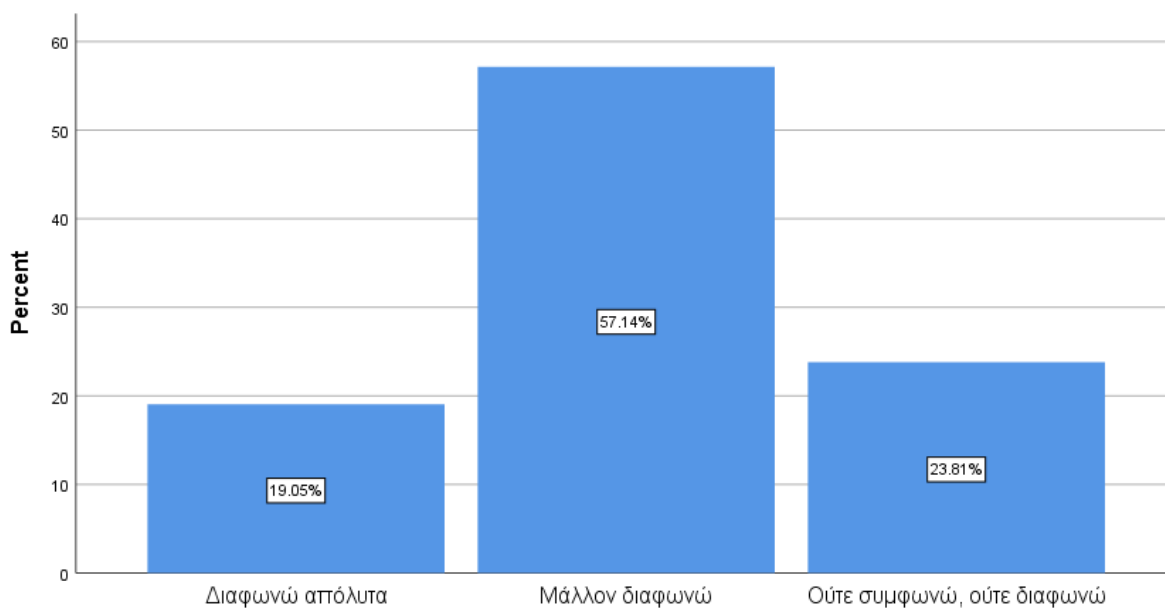
Στη συνέχεια το δείγμα που συμμετείχε στην έρευνα ερωτάται για το αν είναι σημαντικό για τον πελάτη να επιτύχει ταχεία επίλυση της διαφοράς.



Διάγραμμα 5: Είναι σημαντικό για τον πελάτη να επιτύχει ταχεία επίλυση της διαφοράς

Οι δικηγόροι που συμμετείχαν στην έρευνα ως επί το πλείστον (61,9%) υποστήριξαν ότι συμφωνούν με την προηγούμενη δήλωση, δηλαδή ότι είναι σημαντικό για τους πελάτες να επιτυγχάνουν ταχεία επίλυση των διαφορών τους.

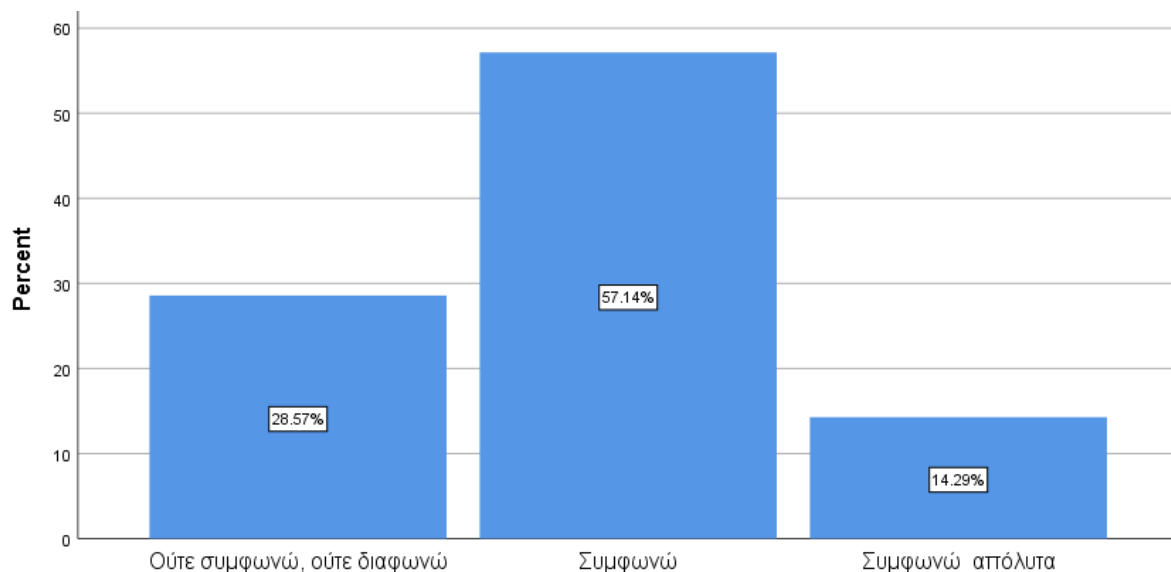
Στη συνέχεια, το δείγμα ερωτάται για το αν είναι ανάγκη επίλυσης της διαφοράς μακροπρόθεσμα.



Διάγραμμα 6: Είναι αναγκαία η επίλυση της διαφοράς μακροπρόθεσμα

Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις του δείγματος, το μεγαλύτερο ποσοστό (57,14%) δείχνει να μη διαφωνεί με την προηγούμενη δήλωση.

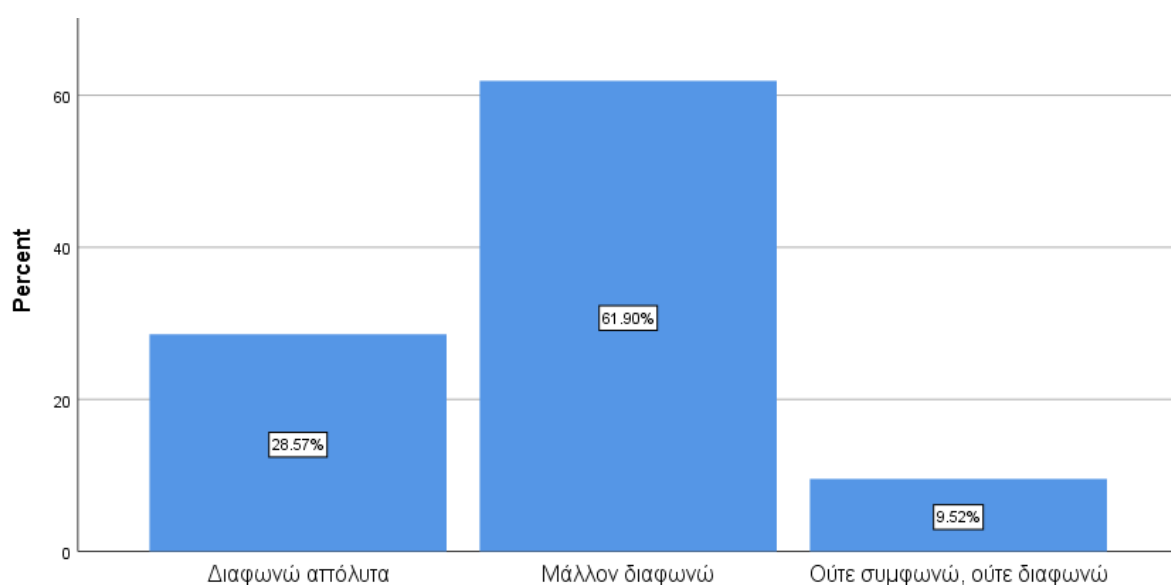
Στη συνέχεια, το δείγμα που συμμετείχε στην έρευνα κλήθηκε να απαντήσει για το αν ορισμένα στοιχεία της διαφοράς δεν θα έπρεπε να δημοσιοποιούνται αλλά να παραμένουν εμπιστευτικά.



Διάγραμμα 7: Ορισμένα στοιχεία της διαφοράς δεν θα έπρεπε να δημοσιοποιούνται αλλά να παραμείνουν εμπιστευτικά

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος όπως προκύπτει από το διάγραμμα που παρατίθενται παραπάνω, (57,14%) δείχνει να συμφωνεί με την προηγούμενη δήλωση.

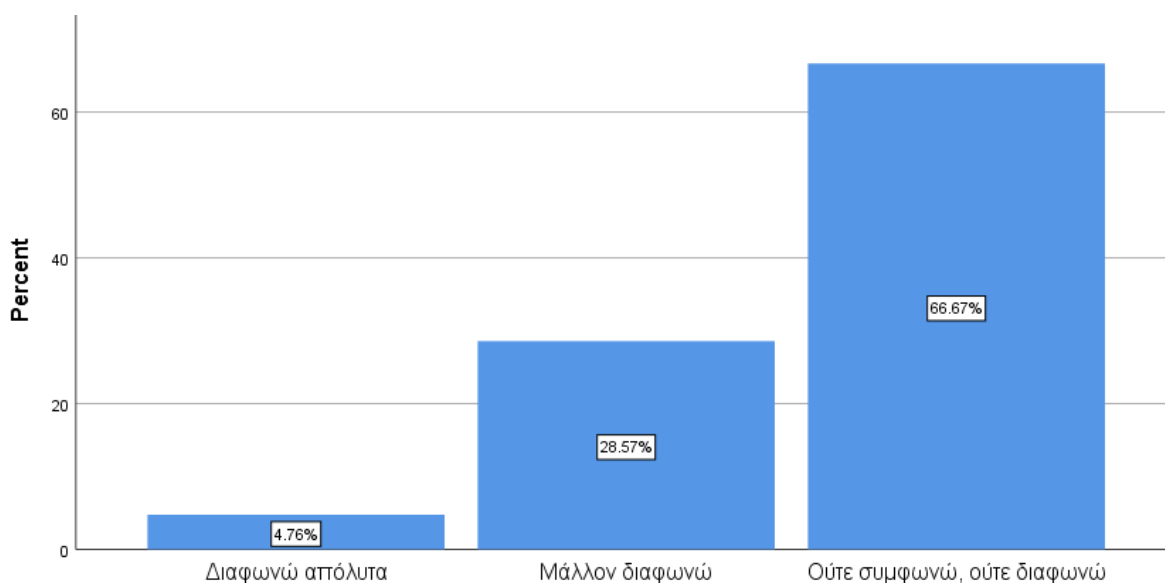
Στη συνέχεια της έρευνας το δείγμα ερωτάται για το αν έχει αμφιβολίες για το αποτέλεσμα της διαδικασίας διαμεσολάβησης.



Διάγραμμα 8: Έχω αμφιβολίες για το αποτέλεσμα της διαδικασίας διαμεσολάβησης

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος της έρευνας (61,9%) δείχνει να διαφωνεί μάλλον με το ότι έχει αμφιβολίες για το αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης, ενώ το ποσοστό 28,57% του δείγματος υποστηρίζει ότι διαφωνεί απόλυτα.

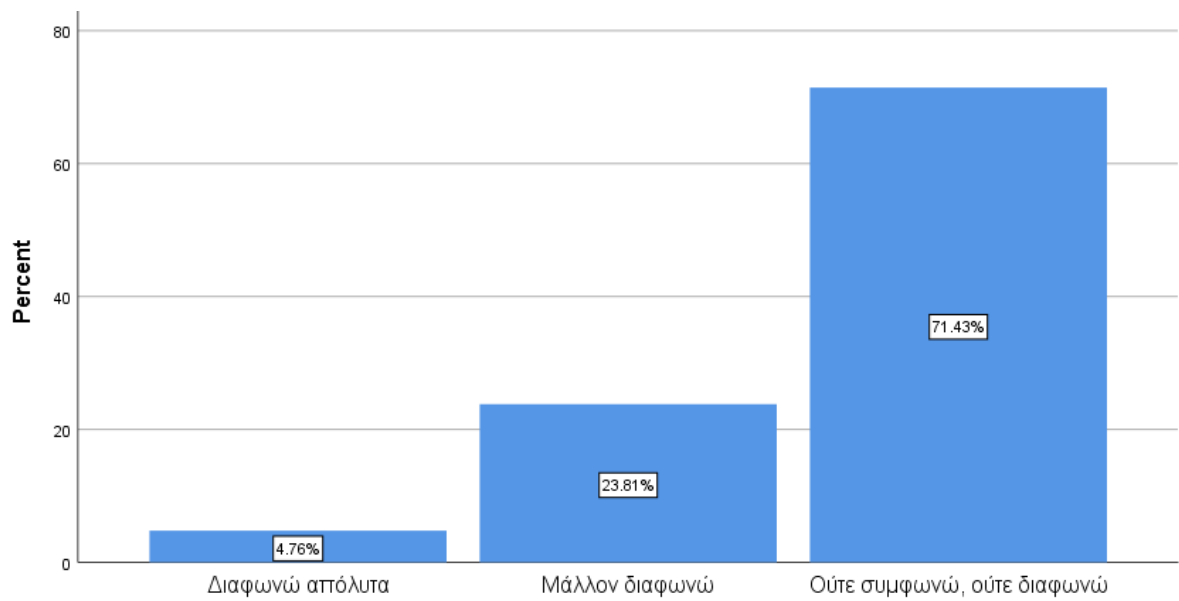
Στη συνέχεια, το δείγμα καλείται να απαντήσει για το αν η εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς θα μειώσει το ποσό που μπορεί να ανακτηθεί μέσω της αγωγής.



Διάγραμμα 9: Η εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς θα μειώσει το ποσό που μπορεί να ανακτηθεί μέσω της αγωγής

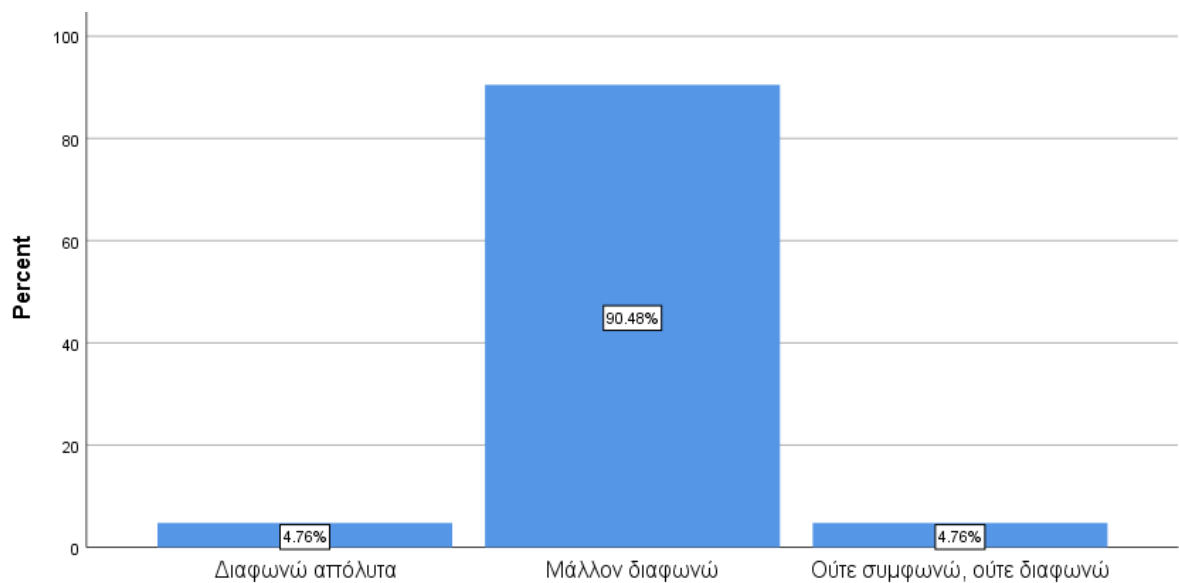
Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (66,67%) δηλώνει ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί με την προηγούμενη δήλωση ενώ το 28,57% του δείγματος δείχνει ότι διαφωνεί.

Στη συνέχεια της έρευνας το δείγμα ερωτάται για το αν ο πελάτης θα πρέπει να συνεχίσει τη διαμάχη ως το τέλος ανεξαρτήτως των εξόδων που θα επέλθουν.



Διάγραμμα 10: Ο πελάτης πρέπει να συνεχίσει τη διαμάχη έως το τέλος ανεξαρτήτως των εξόδων που θα επέλθουν

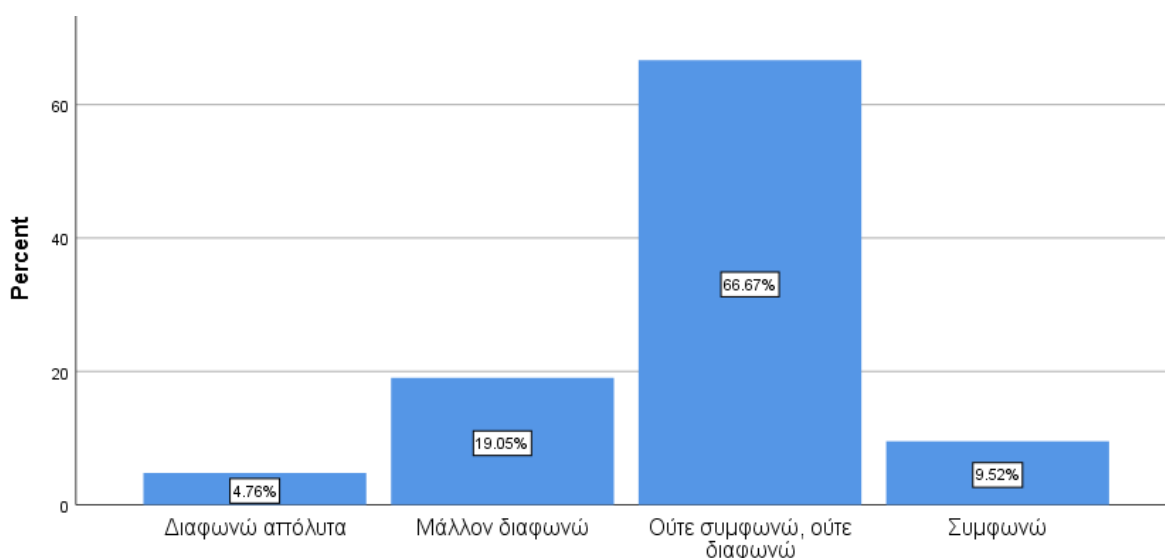
Το μεγαλύτερο ποσοστό της έρευνας (71,43%) δεν εκφράζει κάποια ξεκάθαρη άποψη ενώ το 23,81% του δείγματος δείχνει ότι μάλλον διαφωνεί με την προηγούμενη πρόταση. Στη συνέχεια της έρευνας, το δείγμα καλείται να απαντήσει για το αν ο πελάτης θα πρέπει να συνεχιστεί διαμάχη ως το τέλος ανεξαρτήτως του χρόνου.



Διάγραμμα 11: Ο πελάτης πρέπει να συνεχίσει τη διαμάχη έως το τέλος ανεξαρτήτως του χρόνου που θα απαιτηθεί για αυτό

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των απαντήσεων του δείγματος, το μεγαλύτερο ποσοστό (90,48%) δηλώνει ότι μάλλον διαφωνεί με την προηγούμενη πρόταση.

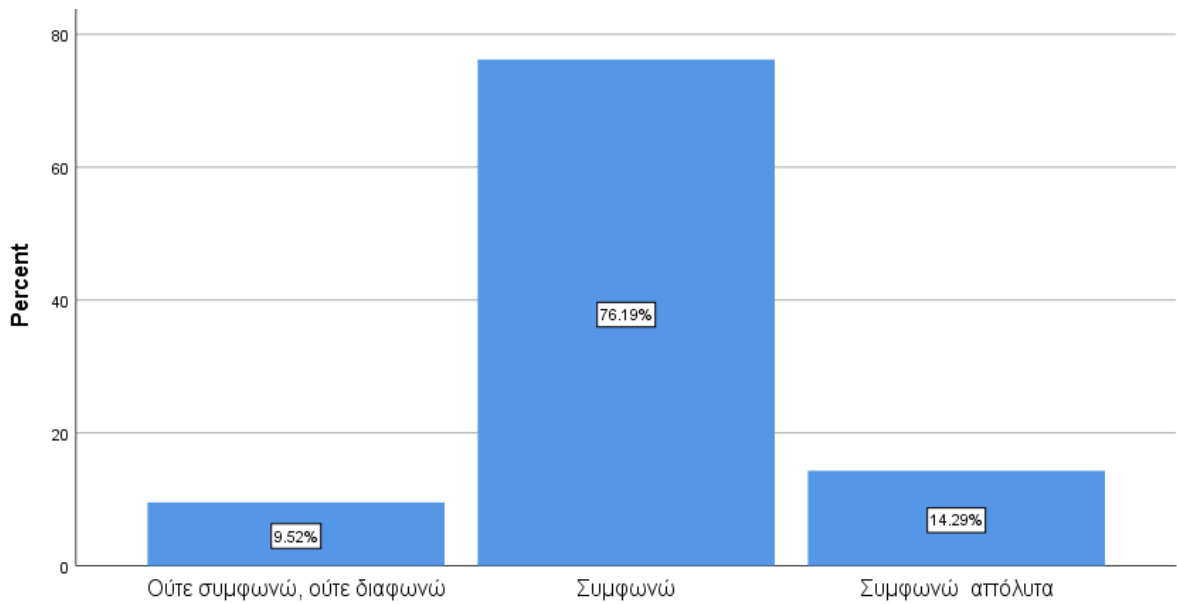
Υστερα, το δείγμα καλείται να απαντήσει για το αν υπάρχουν γεγονότα ή στοιχεία της διαφοράς τα οποία δεν είναι εφικτό να συζητηθούν ή ακόμη και να αντιμετωπιστούν επαρκώς κατά την διαδικασία της διαμεσολάβησης.



Διάγραμμα 12: Υπάρχουν γεγονότα-στοιχεία της διαφοράς τα οποία δεν είναι εφικτό να συζητηθούν- αντιμετωπιστούν επαρκώς κατά τη διαδικασία

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (66,67%) δείχνει να μην συμφωνεί ούτε και να διαφωνεί με την προηγούμενη πρόταση, ωστόσο το 19,05% δείχνει να διαφωνεί με την προηγούμενη πρόταση.

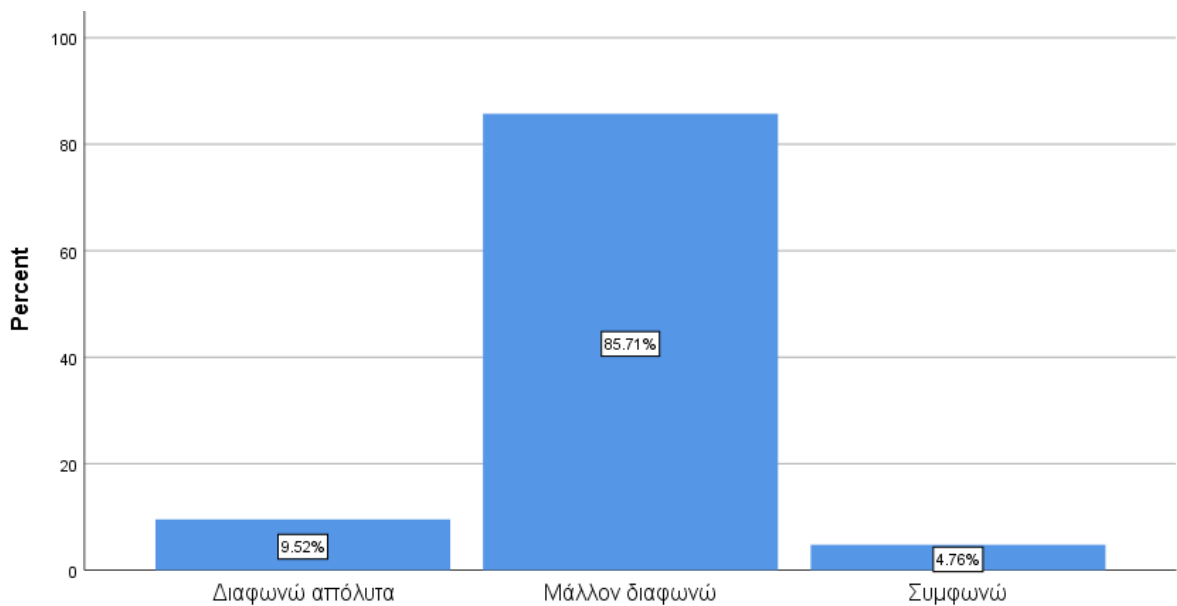
Στη συνέχεια της έρευνας, το δείγμα ερωτάται για το αν θα πρέπει να συζητούνται τα πάντα εάν δίνεται ευκαιρία κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης.



Διάγραμμα 13: Πρέπει να συζητούνται τα πάντα εάν δίνεται η ευκαιρία

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (76,19%) υποστηρίζει ότι συμφωνεί με την προηγούμενη πρόταση.

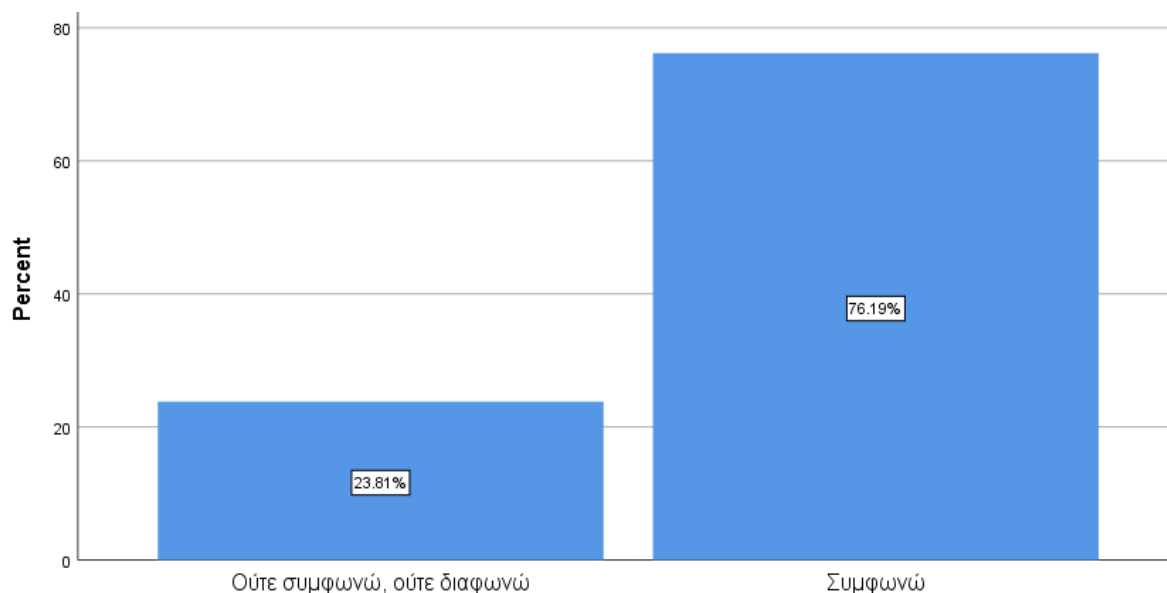
Στη συνέχεια, το δείγμα ερωτάται για το αν η τελική απόφαση που θα ληφθεί μέσα από την διαδικασία της διαμεσολάβησης, θα είναι δύσκολο να εκτελεστεί.



Διάγραμμα 14: Η τελική απόφαση θα είναι δύσκολο να εκτελεστεί

Στην ερώτηση αυτή, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (85,81%) υποστηρίζει ότι μάλλον διαφωνεί με την προηγούμενη δήλωση.

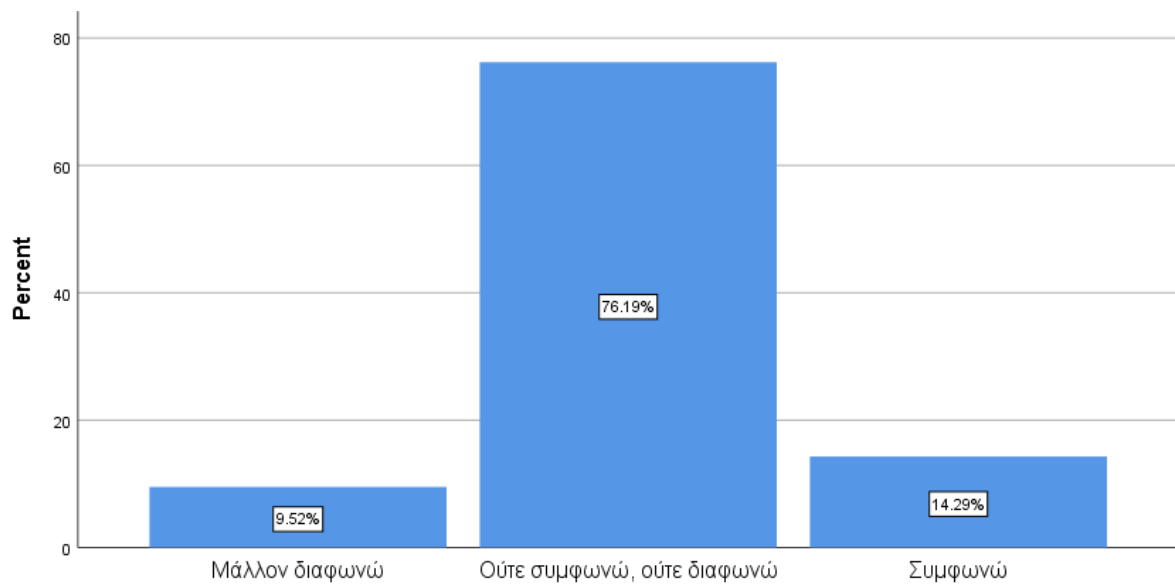
Στη συνέχεια της έρευνας το δείγμα ερωτάται για το αν υπάρχουν πάντα ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία μέσω των οποίων μπορεί να υποστηρίξει τους χειρισμούς του.



Διάγραμμα 15: Υπάρχουν πάντα ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία για να υποστηρίξω τους ισχυρισμούς μου

Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (76,19%) δείχνει να συμφωνεί με την προηγούμενη πρόταση.

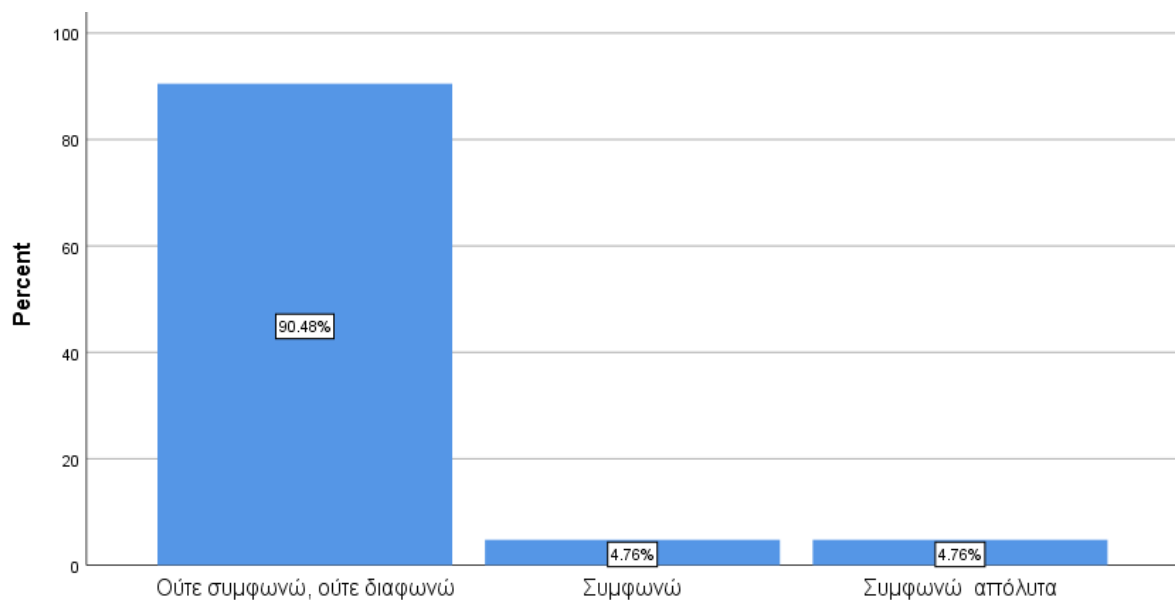
Στη συνέχεια, το δείγμα καλείται να απαντήσει για το αν ο πελάτης του μπορεί να διαχειριστεί το συναισθηματικό φορτίο που προκαλείται από την διαδικασία.



Διάγραμμα 16: Ο πελάτης μου μπορεί να διαχειριστεί το συναισθηματικό φορτίο που προκαλείται από τη διαδικασία

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος στην περίπτωση αυτή (76,19%) δεν μπορεί να εκφράσει κάποια συγκεκριμένη άποψη.

Ολοκληρώνοντας την έρευνα, το δείγμα καλείται να απαντήσει για το αν επιζητά κάποια δημόσια δικαίωση του πελάτη του στην Ελλάδα.



Διάγραμμα 17: Επιζητώ να υπάρξει δημόσια δικαίωση του πελάτη

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των απαντήσεων του δείγματος, το μεγαλύτερο ποσοστό (90,48%), δείχνει ούτε να συμφωνεί αλλά ούτε και να διαφωνεί με την προηγούμενη δήλωση.

4.1.2. Επαγωγική στατιστική

Στην παρούσα έρευνα κρίθηκε αναγκαίο να εξεταστεί η εργασιακή εμπειρία, την οποία δήλωσαν πως έχουν οι δικηγόροι που ανήκαν στο δείγμα της έρευνας, με άλλες παραμέτρους όπως είναι οι ακόλουθες:

- Το απορρήτου της διαδικασίας της διαμεσολάβησης.
- Το αποτέλεσμα της διαδικασίας της διαμεσολάβησης.
- Η εκτελεστότητα της διαδικασίας της διαμεσολάβησης
- Το οικονομικό κέρδος της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, σε σχέση με τα τυπικά δικαστικά μέσα.

Έτσι διαμορφώνονται, οι εξής ερευνητικές υποθέσεις:

- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάζει την άποψή τους σχετικά με το απόρρητο της διαμεσολάβησης.
- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάζει την άποψη τους σχετικά με το αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης.
- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάζει την άποψή τους σε σχέση με την εκτελεστότητα της διαμεσολάβησης.
- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων, επηρεάζει την άποψή τους αναφορικά με την προτίμηση τους στην διαμεσολάβηση σε σχέση με τα τυπικά δικαστικά μέσα έχοντας ως σημείο αναφοράς το οικονομικό κέρδος.

Για την αποδοχή ή απόρριψη των υποθέσεων χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος one way anova χρησιμοποιώντας την κατανομή F με κριτήριο αποδοχής $\alpha < 0.05$. Αρχικά, εκτελέστηκε έλεγχος κανονικότητας του πληθυσμού (normality test) με το $\text{Sig} > 0.05$ (στον έλεγχο Shapiro-Wilk, καθώς το δείγμα ήταν $n < 50$).

- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάζει την άποψή τους σχετικά με το απόρρητο της διαμεσολάβησης.

Πίνακας 2: Έλεγχος πρώτης υπόθεσης

ANOVA Table

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Ορισμένα στοιχεία της διαφοράς δεν θα έπρεπε να δημοσιοποιούνται αλλά να παραμείνουν εμπιστευτικά * Εργασιακή εμπειρία	2.321	4	.580	1.486	.253
	Between (Combined Groups)				
	Within Groups		16.391		
	Total	20			

Όπως προκύπτει από τον προηγούμενο πίνακα Sig. >0,05 άρα η πρώτη υπόθεση δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

Στη συνέχεια εξετάζεται η υπόθεση:

- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάσει την άποψη τους σχετικά με το αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης.

Πίνακας 3: Έλεγχος δεύτερης υπόθεσης

ANOVA Table

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Εχω αμφιβολίες για το αποτέλεσμα της διαδικασίας διαμεσολάβησης * Εργασιακή εμπειρία	1.321	4	.330	.893	.491
	Between (Combined Groups)				
	Within Groups		16.370		
	Total	20			

Όπως προκύπτει από τον προηγούμενο πίνακα Sig. >0,05 άρα η δεύτερη υπόθεση δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

Στη συνέχεια εξετάζεται η υπόθεση:

- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων επηρεάζει την άποψή τους σε σχέση με την εκτελεστικότητα της διαμεσολάβησης.

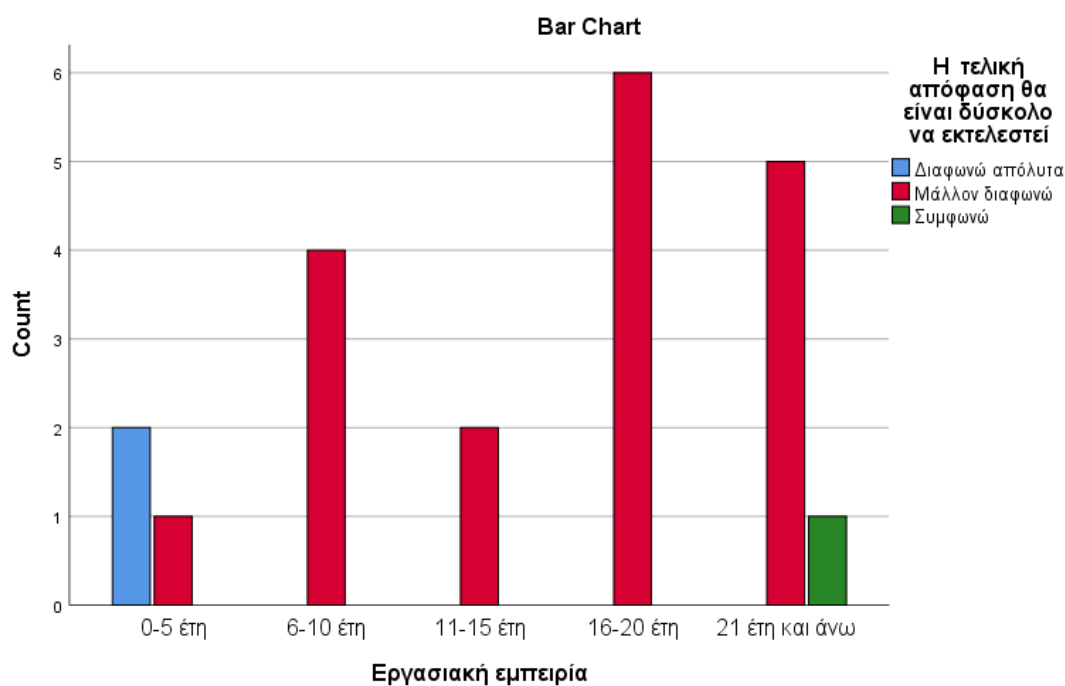
Πίνακας 4: Έλεγχος τρίτης υπόθεσης

ANOVA Table

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Η τελική απόφαση θα είναι δύσκολο να εκτελεστεί * Εργασιακή εμπειρία	2.000	4	.500	2.000	.043
Between Groups					
Within Groups	4.000	16	.250		
Total	6.000	20			

Όπως προκύπτει από τον προηγούμενο πίνακα Sig. <0,05 άρα η τρίτη υπόθεση μπορεί να γίνει αποδεκτή.

Για την απεικόνιση των αποτελεσμάτων της συσχέτισης, δημιουργήθηκε ο ακόλουθος πίνακας.



Διάγραμμα 18: Crosstabs εργασιακή εμπειρία και εκτελεστότητα απόφασης διαμεσολάβησης

Όπως φαίνεται τα άτομα τα οποία έχουν εργασιακή εμπειρία από 0-5 έτη, διαφωνούν απόλυτα με το γεγονός ότι η τελική απόφαση είναι δύσκολο να εκτελεστεί ενώ τα άτομα που εργάζονται από 21 και πάνω έτη, δείχνουν να συμφωνούν.

Στη συνέχεια εξετάζεται η υπόθεση:

- Η εργασιακή εμπειρία των δικηγόρων, επηρεάζει την άποψή τους αναφορικά με την προτίμησή τους στην διαμεσολάβηση σε σχέση με τα τυπικά δικαστικά μέσα έχοντας ως σημείο αναφοράς το οικονομικό κέρδος.

Πίνακας 5: Έλεγχος τέταρτης υπόθεσης

ANOVA Table

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Η εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς θα μειώσει το ποσό που μπορεί να ανακτηθεί μέσω της αγωγής * Εργασιακή εμπειρία	.452	4	.113	.278	.888
Between (Combined Groups)					
Within Groups	6.500	16	.406		
Total	6.952	20			

Όπως προκύπτει από τον προηγούμενο πίνακα Sig. >0,05 άρα η τέταρτη υπόθεση δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

4.2. Συζήτηση

Από την ανάλυση της περιγραφικής στατιστικής του δείγματος προέκυψε ότι, το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν άνδρες ηλικίας από 41-50 ετών. Η δε εργασιακή εμπειρία των περισσότερων ξεκινούσε από τα 16 έτη και έφτανε τα 21 έτη και άνω.

Μέσα από τις απαντήσεις του δείγματος, φαίνεται ότι υποστηρίζουν ότι μια διαφορά μπορεί να αποτελέσει παράγοντα καθυστέρησης ανάπτυξης για τους πελάτες τους, και έτσι έχει σημασία η ταχεία επίλυση της οποιασδήποτε διαφοράς. Αυτό ενισχύει τα επιχειρήματα υπέρ του θεσμού της διαμεσολάβησης, εφόσον μέσω αυτού οι διαφορές μπορούν να λυθούν με μεγάλη ταχύτητα αποφεύγοντας στις περισσότερες περιπτώσεις το δικαστικό σύστημα. Όσον αφορά στο απόρρητο των στοιχείων που προκύπτουν στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, υποστηρίχθηκε

ότι τα στοιχεία θα πρέπει να είναι εμπιστευτικά ενώ παράλληλα, προωθείται η διαδικασία της διαμεσολάβησης εφόσον οι συμμετέχοντες δηλώνουν ότι δεν έχουν αμφιβολίες για την τελική της έκβαση. Κατά την πορεία της έρευνας, ο χρόνος της διαδικασίας, μειώνεται πάλι εφόσον υποστηρίζεται ότι, η διαμάχη δεν θα πρέπει να συνεχίζεται ανεξαρτήτως του χρόνου. Στα πλαίσια της διαδικασίας της διαμεσολάβησης θα πρέπει να συζητούνται όλα τα στοιχεία της διαμάχης, εφόσον είναι ο μόνος τρόπος για να λήξει αποτελεσματικά. Όσον αφορά στην εκτέλεση της διαμεσολαβητικής απόφασης, οι περισσότεροι θεωρούν ότι η εκτέλεση της δεν είναι δύσκολη. Στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, υπάρχουν πολλά αποδεικτικά στοιχεία για την υποστήριξη των ισχυρισμών των μελών.

Από τις ερευνητικές υποθέσεις που τέθηκαν, όλες απορρίφθηκαν εκτός από την υπόθεση της συσχέτισης ανάμεσα στα έτη προϋπηρεσίας των δικηγόρων και στην άποψή τους για το βαθμό του μια απόφαση μέσω της διαδικασίας της διαμεσολάβησης μπορεί να εκτελεστεί. Η υπόθεση επιβεβαιώθηκε και πιο συγκεκριμένα προέκυψε ότι, τα άτομα τα οποία έχουν μικρότερη εργασιακή εμπειρία, υποστηρίζουν πιο θερμά ότι η απόφαση της διαμεσολαβητικής διαδικασίας μπορεί να εκτελεστεί, σε αντίθεση με τα άτομα τα οποία έχουν μεγαλύτερη εμπειρία και υποστηρίζουν ότι για κάποιους δεν μπορεί εύκολα να εκτελεστεί. Η εμπειρία των συμμετεχόντων μπορεί να διαδραματίζει κάποιο συγκεκριμένο ρόλο διότι ο θεσμός πριν από το 2010, δεν είχε ρυθμιστεί νομοθετικά και δεν υπήρξε κάποιος έλεγχος ή ρύθμιση που να καθορίζει την εκτελεσιμότητά του.

Η εκτελεστότητα της διαμεσολάβησης, έχει διαπιστωθεί ότι είναι εκείνο το τμήμα της διαδικασίας που προσομοιάζει περισσότερο με τη δίκη. Σε επίπεδο ΕΕ, τίθεται ως προϋπόθεση εκτελεστότητας στη διαμεσολαβητική συμφωνία, η συναίνεση όλων των μερών που εμπλέκονται στην διαδικασία, κάτι που έχει αποτυπωθεί και στην εθνική νομοθεσία πολλών κρατών μελών. Η συμφωνία των μελών μπορεί να επιτευχθεί, εφόσον υπάρχει σχετική διάταξη.

Συμπεράσματα – Επίλογος

Από την προηγηθείσα ανάλυση της παρούσας έρευνας, σαφώς προκύπτει ότι ο θεσμός της διαμεσολάβησης είναι αποδεκτός από το δείγμα της έρευνας. Ειδικότερα, υποστηρίζεται ότι ο θεσμός της διαμεσολάβησης μπορεί να λειτουργήσει σαν ένα εναλλακτικό μέσο επίλυσης διαφώρων, μειώνοντας το χρόνο της διαδικασίας και επιτρέποντας στα μέρη που συμμετέχουν στην διαδικασία, να συζητήσουν και να παραθέσουν οποιαδήποτε στοιχεία χρειαστούν, έτσι ώστε να ολοκληρωθεί η διαδικασία αποτελεσματικά. Η χρήση της διαδικασίας της διαμεσολάβησης για την επίλυση αστικών και εμπορικών διαφορών, μπορεί να βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό στην ταχύτητα απονομής της δικαιοσύνης, επιτυγχάνοντας σημαντικά αποτελέσματα για τους πολίτες του κράτους, και αποσυμφωνώντας τα δικαστήρια. Έτσι, τα δικαστήρια, μπορούν να φιλοξενήσουν άλλες υποθέσεις, τις οποίες θα διαχειριστούν ταχύτερα και με την εφαρμογή ποιοτικών κριτηρίων.

Ωστόσο, όπως προκύπτει από την ανάλυση που προηγήθηκε στην παρούσα μελέτη, τα μέσα εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών στην Ελλάδα, δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένα, ενώ κάποια από αυτά εφαρμόζονται εξαιρετικά σπανία, επιβαρύνοντας με αυτό τον τρόπο το δικαστικό σύστημα της χώρας. Αυτό προκύπτει, από την έλλειψη παροχής κάποιου κινήτρου στα μέρη μιας διαφοράς να διευθετήσουν αυτή εξωδικαστικά, ενώ παράλληλα δεν υπάρχει κάποιου είδους κυρώσεων, οι οποίες επιβάλλονται σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις εκάστοτε νομοθετικές ρυθμίσεις. Την ίδια στιγμή, τα εναλλακτικά μέσα επίλυσης των διαφορών, και δη ο θεσμός της διαμεσολάβησης δεν είναι γνωστός και πολύ περισσότερο κατανοητός στους πολίτες καθώς δεν έχει προβληθεί από τους αρμόδιους φορείς σε επαρκή βαθμό. Ενδεχομένως, στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί η προσπάθεια απαξίωσής του από συγκεκριμένους κύκλους οι οποίοι στη βάση της συντεχνιακή λογική θεωρούν ότι εν δυνάμει βλάπτονται επαγγελματικά.

Ειδικά για την Ελλάδα, αν και υπάρχει ένα σημαντικό πρόβλημα συμφόρησης των δικαστηρίων και καθυστέρηση στην απονομή δικαιοσύνης, ο νομοθέτης πάντα έδειχνε μια επιφύλαξη κατά την εισαγωγή του θεσμού της διαμεσολάβησης στην ελληνική έννομη τάξη. Ειδικότερα, ενώ η οδηγίες της Ε.Ε., προτρέπουν τα κράτη μέλη της να υιοθετήσουν κίνητρα ή κυρώσεις για την εφαρμογή ή μη της διαμεσολάβησης αντιστοίχως, στην εθνική νομοθεσία απουσιάζουν παρόμοιες ρυθμίσεις. Εκτός των άλλων, ενώ η θέσπιση μέτρων υποχρεωτικής παραπομπής στον θεσμό της διαμεσολάβησης αποκλείεται, τέτοιες ρυθμίσεις δεν έχουν

εντοπιστεί στην εθνική νομοθεσία, εκτός ορισμένων διάσπαρτων προσεγγίσεων αναφορικά με την οικειοθελή προσφυγή στο θεσμό της διαμεσολάβησης.

Όπως προκύπτει από τα προηγούμενα, ο νομοθέτης της χώρας, δεν υιοθετεί ολοκληρωτικά τις συστάσεις που πραγματοποιούν τα κοινοτικά όργανα αναφορικά με την υιοθέτηση διάφορων μέτρων έτσι ώστε να εξασφαλιστεί αποτελεσματική λειτουργία του θεσμού της διαμεσολάβησης. Έτσι, ως συμπέρασμα απορρέει ότι τα κίνητρα της εφαρμογής διαμεσολάβησης ή επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη συμμόρφωσης, απουσιάζουν από το νόμο.

Στην παρούσα μελέτη, κατά τη διαδικασία της διεξαγωγής της, εμφανίστηκαν κάποια εμπόδια και περιορισμοί. Αρχικά, λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας του Covid - 19, δεν ήταν δυνατή η προσέγγιση των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, παρά μόνο διαδικτυακά, και έτσι δεν μπορούσε να γίνει και συζήτηση για την συγκέντρωση επιπλέον πληροφοριών. Επίσης, οι παρούσες συνθήκες δεν επέτρεψαν την συλλογή μεγαλύτερου δείγματος, γεγονός το οποίο μπορεί να επηρεάσει και τα τελικά αποτελέσματα της μελέτης. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς, μια μελλοντική έρευνα θα έπρεπε να εστιάσει στην συγκέντρωση μεγαλύτερου δείγματος δικηγόρων οι οποίοι είναι πιστοποιημένοι ως διαμεσολαβητές, αλλά και δείγματος ατόμων τα οποία συμμετείχαν στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, και θα εξέφραζαν με κάποια αντικειμενικότητα αν ικανοποιήθηκαν από την συνολική διαδικασία και τις παραμέτρους της.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Abramson, H. (2011). Digital Commons @ Touro Law Digital Commons @ Touro Law Center Center Mediation Representation: Representing Clients Anywhere Mediation Representation: Representing Clients Anywhere. [online] Available at: <https://digitalcommons.tourolaw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1398&context=scholarlyworks> [Accessed 15 Dec. 2021].

Bingham G. (2012) All-ABA Course of Study Materials, SC56 ALI-ABA

Cortes P. (2011). Developing online dispute resolution for consumers In the EU: a proposal for the regulation of accredited providers. *International Journal of Law and Information Technology*, 2.

Coulson R. (2006). σε Wilkinson J. *ADR Practice Book*, John Willey and Sons, New York

Creswell, J. (2015). Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας. Αθήνα: ΙΩΝ

Dune C. (2009). *Εισήγηση, Διαπραγματεύσεις: θεωρία και πρακτική I & II*, Πρακτικά επιστημονικής εκδήλωσης για τη διαμεσολάβηση του Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών, 25.10.2009.

Euromed-justice.eu. (2020). *EU. European code of conduct for mediators. | EuroMed Justice*. [online] Available at: <https://www.euromed-justice.eu/en/document/eu-european-code-conduct-mediators> [Accessed 15 Dec. 2021].

Freeman M. (2005). *The international library of essays in Law and Legal theory*. ADR, New York University Press, New York,

Ganancia D. (2011). *Η οικογενειακή διαμεσολάβηση στη Γαλλία, Η Διαμεσολάβηση Αστικές και Εμπορικές Διαφορές*, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

Giambrone, P. (2020). *The Benefits Of Mediation*. [online] Mondaq.com. Available at: <https://www.mondaq.com/italy/arbitration-dispute-resolution/981798/the-benefits-of-mediation> [Accessed 15 Dec. 2021].

Gregory R. (2001). The ombudsman: An excellent form of alternative dispute resolution, *International Ombudsman Yearbook*, (5) 98.

Highton E. σε Brenneur B. (Leadership), (2010). *Overview of Judicial Mediation in the world, Mediation, the universal language of conflict resolution*. First International Conference on Judicial Mediation, Pans, L' Harmattan, Paris

Kiser L. Asher M. McShane B. (2008). Left not Make a Deal, An Empirical Study of Decision Making in Unsuccessful Settlement Negotiations, *Journal of Legal Studies*, (5) 3, 551.

Lawspot.gr (2019). *Διαμεσολάβηση: Συνταγματικό το νέο νομοσχέδιο σύμφωνα με τη Διοικητική Ολομέλεια του Αρείου Πάγου*. [online] Lawspot. Available at: <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/diamesolavisi-syntagmatiko-neo-nomoshedio-symfona-me-ti-dioikitiki-olomeleia-toy-areioy> [Accessed 15 Dec. 2021].

Maycock E. (2001). *Early Neutral Evaluation*, 14 Utah Bar Journal, 36.

McDowell D. (2003). Το δίκαιο στην Αθήνα των κλασικών χρόνων, Εκδόσεις Παπαδήμα

Murray P. (2008). The Privatization of Civil Justice, 91 *JUDICATURE*, 272.

Osc.gov. (2021). *Advantages of Mediation*. [online] Available at: <https://osc.gov/Services/Pages/ADR-Advantages.aspx> [Accessed 15 Dec. 2021].

Ponte Cf. (2001). Throwing bad money after bad: Can ODR really deliver the goods for the unhappy internet shopper? 3 *Tulane Journal of Technology and Intellectual Property*, 55.

Reiffa H. (2003). *The Art and Science of Negotiation*, Harvard University Press, Cambridge

Rosu A. (2009). The various forms of ADR in international commercial disputes, *EIRP Proceedings*. (4)2

Spirakopoulou F. (2001). *ADR: The end of 'versus' legal cases?* [online] Available at www.lawnet.gr/news. [Accessed 15 Dec. 2021].

Sprangler B. (2003). *Facilitation, Beyond intractability*, [online] Available at, www.Beyondintractability.org/essay/facilitation [Accessed 15 Dec. 2021].

Ελληνική

Αναστασιάδου, Σ. Δ. (2012). Στατιστική και μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα: Κριτική.

- Άνθιμος Α. (2012). *Διαμεσολάβηση: Το «άγουρο» μέλο της έριδος*, ΕπισκεΔ 2/2012, σ. 277-293, [online] Available at: www.academia.edu. [Accessed 15 Dec. 2021].
- Αντωνέλλος Σ. Πλέσσα Ε. (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις –Διεθνής εμπειρία και Ελληνική εφαρμογή*, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Αρβανιτάκης Π. (2010). *Εισήγηση: Η Εκούσια Δικαιοδοσία ως Διαδικαστικό Πλαίσιο του ν. 3869/2010*, Σεμινάριο Επιμόρφωσης ΕΣΔΙ
- Γιαννακοπούλου, Ζ. (2021). *Διαμεσολάβηση, από τη θεωρία στην πράξη*. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
- Διακολούκας Λ. (2019) *Εναλλακτική Επίλυση Διαφορών με έμφαση στην προβληματική της υποχρεωτικής διαμεσολάβησης του άρθρου 182 ν. 4512/2018*, *περιοδικό ένθα*, 8
- Θεοχάρης Δ. (2015). *Η Διαμεσολάβηση ως μέσο εναλλακτικής επίλυσης διαφορών*. Κατ' άρθρο ανάλυση και ερμηνεία του Ν. 3898/2010, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη,
- Θεοχαροπούλου Ζ. (2008). Προστασία του καταναλωτή των τραπεζικών υπηρεσιών ενώπιον της ανεξάρτητης αρχής, *ΕφαΔ* 4, 397.
- Καραμπατζός Α. (2009). *Εναλλακτικές μορφές επιλύσεως των διαφορών*, *Συνήγορος*, 72
- Κλαμαρής Ν. (2008). *Η επιτάχυνση της δίκης και η αποσυμφόρηση των πολιτικών δικαστηρίων στη Γερμανία, Πρότυπο για τον Έλληνα νομοθέτη*, *ΕΠολΔ*, 157.
- Κλαμαρής Ν. (2010). *Έννοια και όρια της Διαιτησίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ) κατά το π.δ. 723/1979*, *ΕΠολΔ*, 678.
- Κλαμαρής Ν. (2012). *Εισήγηση: Η διαμεσολάβηση στο πλαίσιο του συστήματος της ελληνικής δικονομικής έννομης τάξεως ως τρόπος επιλύσεως ιδιωτικών διαφορών (ΚΠολΔ και Ν. 3898/2010, Διαμεσολάβηση στην Ελλάδα, Ευρωπαϊκό και Εθνικό θεσμικό πλαίσιο και πρακτική, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με την Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου, Αθήνα, 30/06/2012*
- Κουσούλης Σ. (2006). *Θεμελιώδη προβλήματα της διαιτησίας*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή
- Κούτρας Δ. (2002). *Η πρακτική φιλοσοφία του Αριστοτέλη*, Αθήνα
- Κωνσταντινάκος Ν. (2019), *Η διαμεσολάβηση αστικών και εμπορικών διαφορών στις έννομες τάξεις των Η.Π.Α. Ε.Ε. Ελλάδος, Αγγλίας, Γαλλίας, Ιταλίας και Γερμανίας*, διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Λουκάκου, Π. (2018a). *Η Διαμεσολάβηση αποτελεί την οικονομικότερη λύση ή επιβάρυνση για τους πολίτες*; [online] Opemed. Available at: <https://www.opemed.gr/?p=4739> [Accessed 15 Dec. 2021].

Λουκάκου, Π. (2018b). *Πως λειτουργεί η ουδετερότητα και η αμεροληψία του Διαμεσολαβητή στη διαδικασία της Διαμεσολάβησης*; [online] Opemed. Available at: <https://www.opemed.gr/?p=4632> [Accessed 15 Dec. 2021].

Μπέης Κ. (2004). Πολιτική δικονομία- Γενικές αρχές και ερμηνεία των άρθρων. Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα,

Μπώλος Α. (2004). Ο Τραπεζικός Μεσολαβητής ως μορφή εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών στον χρηματοπιστωτικό τομέα, ΔΕΕ 11, 1130.

Νίκας, Ν. (2018). Υποχρεωτική διαμεσολάβηση (Ν. 4512/2018): αποτίμηση του θεσμού & βασικά ερμηνευτικά ζητήματα : πρακτικά ημερίδας της 17.3.2018, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

Οικονομόπουλος Γ. (2010). Η αυτοτέλεια της συμφωνίας περί διαιτησίας και η έννοια της συμφωνίας -αι διάφοροι εκ της συμβάσεως υπάγονται σε διαιτησία, Δ 5, 691.

Ορφανίδης Γ. (2013). Εισήγηση με τίτλο -Συμφωνία για τη διαμεσολάβηση (Ρήτρα της Διαμεσολαβήσεως), ουσιαστικές και δικονομικές συνέπειες της συμφωνίας για Διαμεσολάβηση- Διεθνές συνέδριο Δικονομικού Δικαίου, Αθήνα 11-14 Σεπτεμβρίου

Παπαδάτου Δ. (2002) Η συμβιβαστική επίλυση ιδιωτικών διαφορών κατά τη μέση και ύστερη Βυζαντινή εποχή, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα,

Παπαϊωάννου Γ. (2005). Οι διαδικασίες εξώδικης επίλυσης ιδιωτικών διαφορών ιδίως στο πεδίο προστασίας του καταναλωτή. ΔΕΕ

Παρασκευοπούλου-Κόλλια, Ε. (2008). Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και συνεντεύξεις. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την εκπαιδευτική τεχνολογία*, 4(1), 72-81.

Ποδηματά Ε. (2018). Υποχρεωτική διαμεσολάβηση (Ν 4512/2018 άρθρ.178- 206): ο θεσμός αντιμέτωπος με τα δικαιοκρατικά όριά του: το δικαίωμα πρόσβασης στην δικαιοσύνη και το κοινωνικό αγαθό της νομιμότητας, *Εφαρμογές Αστικού Δικαίου*, (8)9, 817

Τσιπλητάρης, Α. Φ. & Μπάμπαλης, Θ. Κ. (2011). Δέκα παραδείγματα μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας: από τη θεωρία στην πράξη. Αθήνα: Διάδραση.

Χαμηλοθώρης Ι. (2011) Παρουσίαση της Διαμεσολάβησης ως Εναλλακτικού Τρόπου Επίλυσης των Διαφορών-Οι εξελίξεις στην Ελλάδα, Ελληνικό Κέντρο Διαμεσολάβησης & Διαιτησίας.

Χριστοδούλου, Κ. (2010). Η Οδηγία 2008/52 για τη διαμεσολάβηση στις ιδιωτικές διαφορές, Νομική Βιβλιοθήκη

Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο

Ερωτηματολόγιο έρευνας διαμεσολάβησης ως εναλλακτικού μέσου επίλυσης διαφορών

Μέρος Α: Δημογραφικά στοιχεία

Φύλο

Γυναίκα

Άνδρας

Ηλικία

Έως 30 ετών

31-40 ετών

41-50 ετών

51-60 ετών

66 ετών και άνω

Εργασιακή εμπειρία

0-5 έτη

6-10 έτη

11-15 έτη

16-20 έτη

21 έτη και άνω

Μέρος 2: Βασικές ερωτήσεις

2.1. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση :Μια διαφορά μπορεί να καθυστερεί οποιαδήποτε απόφαση ή ευκαιρία ανάπτυξης για τον πελάτη ή την επιχείρησή του

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.2. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Είναι σημαντικό για τον πελάτη να επιτύχει ταχεία επίλυση της διαφοράς

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.3. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Είναι αναγκαία η επίλυση της διαφοράς μακροπρόθεσμα

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.4. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Ορισμένα στοιχεία της διαφοράς δεν θα έπρεπε να δημοσιοποιούνται αλλά να παραμείνουν εμπιστευτικά

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.5. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Έχω αμφιβολίες για το αποτέλεσμα της διαδικασίας διαμεσολάβησης

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.6. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Η εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς θα μειώσει το ποσό που μπορεί να ανακτηθεί μέσω της αγωγής

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.7. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Ο πελάτης πρέπει να συνεχίσει τη διαμάχη έως το τέλος ανεξαρτήτως των εξόδων που θα επέλθουν

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.8. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Ο πελάτης πρέπει να συνεχίσει τη διαμάχη έως το τέλος ανεξαρτήτως του χρόνου που θα απαιτηθεί γι αυτό

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.9. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Υπάρχουν γεγονότα-στοιχεία της διαφοράς τα οποία δεν είναι εφικτό να συζητηθούν- αντιμετωπιστούν επαρκώς κατά τη διαδικασία

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.10. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Πρέπει να συζητούνται τα πάντα εάν δίνεται η ευκαιρία

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.11. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Η τελική απόφαση θα είναι δύσκολο να εκτελεστεί

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.12. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Υπάρχουν πάντα ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία για να υποστηρίξω τους ισχυρισμούς μου

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.13. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Ο πελάτης μου μπορεί να διαχειριστεί το συναισθηματικό φορτίο που προκαλείται από τη διαδικασία

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

2.14. Πόσο συμφωνείτε με την πρόταση : Επιζητώ να υπάρξει δημόσια δικαίωση του πελάτη .

Διαφωνώ απόλυτα

Μάλλον διαφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε δικηγόρους οι οποίοι έχουν και την ιδιότητα του πιστοποιημένου διαμεσολαβητή